الأربعون المختارة

Četrdeset odabranih hadisa

dr. Fuad Sedić

dr. Fuad Sedić

Četrdeset odabranih hadisa

Fuad Sedić
Četrdeset odabranih hadisa

Izdavač:
ISLAMSKA PEDAGOŠKA AKADEMIJA U BIHAĆU

Redaktori:
Hajrudin Hodžić, prof.
Ishak i Mirsad Sedić

Tehničko uređenje:
Muamer i Jusuf Sedić

Štampa:
Bemust, Sarajevo

Za štampariju:
Mustafa Bećirović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-725-4/-5

SEDIĆ, Fuad
Četrdeset odabraniih hadisa / Fuad Sedić. -
Bihać : Islamska pedagoška akademija, 2006. -197
str. ; 21 cm
Iz bibliografije: str. 196-197. - bibliografija i
druge bilješke uz tekst

ISBN 9958-9770-6-0

COBISS.BH-ID 15234822

الأربعون المختارة

Četrdeset odabranih hadisa

dr. Fuad Sedić

Bihać, 2006.g.

بسم الله الرحمن الرحيم

Bismillahirrahmanirrahim

PREDGOVOR

Gospodaru naš, Tebi hvala na svim blagodatima s kojima si nas podario a najveća blagodat je blagodat vjere kojoj si nas uputio preko svog posljednjeg i najodabranijeg Poslanika Muhammeda, s.a.v.s. Ti si na njega salavat donio, zatim Tvoji meleki a i nas Si zadužio da na njega salavat i selam donosimo, na njegove odabrane ashabe, njegovu časnu porodicu, kao i na sve one koji slijede Muhammeda, s.a.v.s., u svom životu.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže:

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: من حفظ على أُمّتي أربعين حديثًا ينتفعون بها، بعثه الله يوم القيامة، فقيها عالمًا. وفي رواية:...قيل له: ادخل من أي أبواب الجنة شئت. وفي رواية:...كنت له شافعًا و شهيدًا.

„Ko sačuva mome ummetu četrdeset hadisa koji će im koristiti, Allah će ga proživjeti na Sudnjem danu u skupini učenih i pobožnih.“[1] U drugim predajama završetak ovog hadisa glasi: **„...reći će mu se: Uđi u**

---

[1] Hadis su zabilježili Ebu Nuajm u *Hil-ji* 4/189, Ibn Adijj, Ibn Nedždžar u svome *Tarihu*, kao što je to spomenuto u *Kešful-hafa'* 2/340 i *Fejdul-kadir* 6/119.

Ovaj hadis je prenešen sa mnogo seneda koji su većinom slabi, ali učenjaci smatraju da taj hadis ojačavaju drugi hadisi u kojma se općenito podstiče na čuvanje Poslanikovog sunneta. Pogledaj *Kešfuz-znunun,* od Hadži Halife, 1/103 i Predgovor *El-Erbeunes-sugra* od Bejhekija, str. 25-27.

Džennet na koja god vrata želiš!“ ili **„...ja ću mu biti svjedok i zagovarač (šefa'džija) na Sudnjem danu.“**

Bilo je više učenjaka koji su, u želji da postupe po ovom hadisu, napisali zbirke hadisa u kojima su sakupili četrdeset, ili nešto više hadisa i te knjige većinom nose naziv: *Kutubul-el-erbe'inat / Knjige od četrdeset hadisa.*

(كتب الأربعينات)

Iako je motiv kod svih autora ovih zbirki bio isti, tj. sabrati na jednom mjestu četrdeset hadisa, stil i način pisanja ovih knjiga se razlikuje: neki od tih autora je sakupio hadise koji u sebi sadrže fikhske propise, neki je sakupio hadise koji govore o ibadetima, neki od njih hadise koji u sebi sadrže poruke i savjete, neki samo sahih/pouzdane hadise, neki hadise sa kratkim senedom, neki samo duge i sadržajne hadise i tome slično.[1]

Učenjak Hadži Halifeh -rahimehullah- u svojoj knjizi *Kešfuz-zunun* je spomenuo imena više od sedamdeset autora koji su napisali takvu knjigu pod nazivom: *El-Erbe'un*, a u kojoj su sakupili po četrdeset hadisa. Od njih ćemo spomenuti samo neke:

- Abdullah ibn El-Mubarek, umro 181. godine po Hidžri i on je prvi ko je pisao na tu temu;
- Ebu Bekr El-Bejheki (umro 458. h.g.), a njegova knjiga nosi naziv: *El-Erbe'unes-sugra,* štampana u Kataru 1983. godine.
- Ebu Nuajm El-Asfehani (430. h.g.),
- Ibn Hadžer El-Askalani (852. h.g.),
- Ibn Asakir (umro 571. h.g.),
- Ebu Abdillah El-Hakim (405. h.g.),
- Ed-Darekutni (385. h.g.),

---

[1] Pogledaj *Kešfuz-znunun* 1/103-104.

- Es-Sujuti (911. h.g.),

Bez sumnje najpoznatiji autor ovakve knjige je Muhjid-din **En-Nevevi** -rahimehullah- (676. h.g.) koja nosi naziv:

(الأربعون النووية) ***El-Erbe'une en-nevevijje***, koja je doživjela mnoga izdanja, komentare, prijevode na razne svjetske jezike i tako postala najpoznatija u svijetu. Prevedena je i na naš bosanski jezik.

Od naših učenjaka koji su pisali na tu temu je svakako najpoznatiji hadiski autoritet rahmetli hadži Mehmed ef. Handžić (umro 1944. g.), zatim prof. dr. Adnan Silajdžić, profesor na Fakultetu islamskih nauka kao i drugi.

Povodeći se prethodno citiranim hadisom i praksom ranijih učenjaka i ja sam se odlučio na pokušaj da saberem četrdeset hadisa, za koje sam smatrao da su neophodni svakom muslimanu da ih upozna i primijeni u svojoj praksi.

Nastojao sam da to budu hadisi koji su aktuelni vremenu i prostoru u kojem živimo, kako bi se što više primjenjivali i uzimali kao pouka i poruka. To pogotovo važi za učenike naših medresa, jer sam sličnu zbirku hadisa sakupio i napisao na arapskom jeziku, koja je izabrana da bude udžbenik iz predmeta hadis za 4. godinu medrese. Izabrane hadise sam prvo citirao na arapskom jeziku, preveo ih a zatim ih ukratko prokomentarisao, uz spominjanje najvažnijih poruka tih hadisa.

Molim Allaha, dž.š., da nam naša djela učini iskrenim, oprosti grijehe nama, našim roditeljima, profesorima i svim muslimanima. Također Ga molim da od ove knjige budemo imali koristi na Sudnjem danu, da nas proživi u skupini učenih i pobožnih, da nam

Muhammed, s.a.v.s., bude šefa'džija i da nas Allah, dž.š., Svojom milošću uvede u Džennet! (amin)

Bihać, 16. ša'ban 1427. h.g.
09.09.2006.godine Fuad Sedić

Hadis 1

ISKRENOST I LIJEP NIJET U SVAKOM POSLU

عن عمرَ بْنِ الخطابِ قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ. (متفق عليه)

Omer ibn El-Hattab, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«Djela se cjene prema namjerama i svakome pripada ono što je naumio. Čija Hidžra bude u ime Allaha i Njegova Poslanika ona je u ime Allaha i Njegova Poslanika, a čija Hidžra bude radi dunjaluka kojim bi se okoristio ili žene kojom bi se oženio njegova Hidžra je radi onoga zbog čega ju je i učinio.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ebu Hafs, odnosno, Omer ibn El-Hattab, r.a. je poznati ashab i drugi halifa. Njega je Poslanik, s.a.v.s., nazvao El-Faruk (onaj koji rastavlja istinu od neistine). Njegova pravednost se navodi kao primjer. Rođen je 40 godina prije Hidžre, a primio je islam pet godina prije

---

[1] Muttefekun alejhi. Buharija 1/9(1) *Kitabu bed'il-vahi* i Muslim 13/55 (4904) *Kitabul-džihad.*

Hidžre. Njegovim prihvatanjem islama Allah, dž.š., je ojačao muslimane.

Ibn Mesud, r.a., kaže: «Nismo mogli javno klanjati kraj Kabe dok nije Omer, r.a., prešao na islam.» Kada je umro prvi halifa, Ebu Bekr, r.a., muslimani su Omeru, r.a., učinili bej'u (prisegu). To je bilo 13. godine po Hidžri. Tako je on postao drugi halifa. U vrijeme njegove vladavine islam se proširio na područje Sirije, Iraka, Kudsa, Medaina i drugih mjesta. On je prvi koji je nazvan sa *Emirul-mu'minin* (vladar pravovjernih) i prvi koji je uveo hidžretski kalendar i osnovao bejtul-mal (državnu blagajnu). Na njegovom prstenu je bilo ugravirano: «Dovoljna ti je smrt kao opomena, o Omere.» Od Poslanika je prenio 537 hadisa. Ubio ga je Ebu Lu'lu El-Fejruz - Perzijanac, nožem iz zasjede, dok je klanjao sabah-namaz 23. godine po Hidžri.

Vrijednost ovog hadisa

Ovo je jedan od temeljnih hadisa u islamu. Ranije generacije su smatrale poželjnim da svoje knjige počnu upravo sa ovim hadisom podsjećajući i sebe i druge na važnost iskrenog nijeta/namjere. Vidimo da je i Buharija počeo svoj Sahih upravo sa ovim hadisom. Također je Nevevi -rahimehullah- počeo mnogo svojih knjiga sa ovim hadisom kao što su: *Rijadu-s-salihin*, *El-Ezkar*, *40 Nevevijevih hadisa* i slično.

Abdurahman ibn Mehdi kaže: "Ko želi da napiše knjigu neka je počne sa ovim hadisom".

Ebu Abdullah kaže: "Nema nijednog hadisa Božijeg Poslanika koji je obuhvatniji, važniji i korisniji od ovog hadisa."

Šafija kaže: "Ovaj hadis se smatra trećinom islama."

Bejheki ovo objašnjava i kaže da čovjek radi djela srcem, jezikom i ostalim djelovima tijela, a nijetu je mjesto u srcu.

Ibn Abbas, r.a., kaže: "Čovjek će biti sačuvan prema svome nijetu i ljudima se daje i sudi prema njihovim nijetima."

Povod izreke ovog hadisa

Abdullah ibn Mesud, r.a., kaže: „Među nama je bio jedan čovjek koji se zaručio sa ženom zvanom Ummul-Kajs. Ona se nije htjela udati za njega sve dok on ne učini Hidžru, pa kada je on zbog navedenog razloga učinio Hidžru mi smo ga zvali *Muhadžir Umul-Kajs.*"

Neki propisi iz ovog hadisa

Ovaj hadis ukazuje da je ispravnost nijeta garancija primanja nekoga djela, pa ako valja nijet valja i djelo, a ako ne valja nijet ne valja ni djelo.

Da bi neko djelo bilo primljeno učenjaci uslovljavaju dva uvjeta:

1 - da bude u ime Allaha dž.š.,

2 - i da bude u skladu sa načinom kako je to činio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Šta kažu Kur'an i Hadis o nijetu

Mnogo je kur'anskih ajeta i hadisa koji podstiču na ispravnost nijeta. Evo nekih od njih.

Allah, dž.š., kaže:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾ (سورة البينة/٥)

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovjedaju, i da molitvu obavljaju, i da milostinju udjeljuju; a to je – ispravna vjera."[1]

﴿لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ﴾

(سورة الحج/٣٧)

"Do Allaha neće doprijeti meso njihovo i krv njihova ali će Mu stići iskreno učinjena dobra djela vaša; tako vam ih je potčinio da biste Allaha veličali zato što vas je uputio. I obraduj one koji dobra djela čine."[2]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

لا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ (متفق عليه)

"Nema Hidžre nakon osvojenja Mekke, ali je preostao džihad i iskren nijet."[3]

---

[1] Sura El-Bejjine, 5.
[2] Sura El-Hadž, 37.
[3] Muttefekun alejhi

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَادِكُمْ، وَلَا إِلَى صُوَرِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ. (رواه مسلم).

"Zaista Allah dž.š., ne gleda u vaša tijela niti u vaše likove, nego gleda u vaša srca i vaša djela."[1]

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ (متفق عليه)

"Ko se bude borio da Allahova riječ bude gornja taj se bori na Allahovom putu."[2]

رُبَّ قَتِيلٍ بَيْنَ الصَّفَّيْنِ، اللَّهُ أَعْلَمُ بِنِيَّتِهِ. (رواه أحمد)

"Mnogo je onih koji su ubijeni na bojnom polju, a samo Allah zna kakav je njegov nijet bio kad je pošao u borbu."[3]

مَنْ غَزَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَمْ يَنْوِ إِلَّا عِقَالاً فَلَهُ مَا نَوَى. (رواه النسائي)

"Ko se bude borio na Allahovom putu, a ne bude imao namjeru ništa drugo nego ratni plijen, njemu pripada ono što je nanijetio."[4]

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim.
[2] Muttefekun alejhi
[3] Hadis je zabilježio Ahmed.
[4] Hadis je zabilježio Nesai.

Hadis 2

PRIVRŽENOST KUR'ANU I SUNNETU

عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ قَالَ: وَعَظَنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَوْعِظَةً وَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ وَ ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَأَنَّهَا مَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَأَوْصِنَا، قَالَ: أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأَمَّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي، عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ.

(حديث صحيح)

Irbad ibn Sarije, r.a., kaže:

«Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je održao tako dirljiv govor od kojeg su srca zatreptala, a oči zasuzile pa smo rekli: 'Allahov Poslaniče, ovo kao da je oproštajni govor pa nas posavjetuj (daj nam oporuku).' Na to Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Oporučujem vam da se Allaha, dž.š., bojite i da budete pokorni i poslušni vašem predpostavljenom, makar sa vama upravljao rob, jer zaista ko od vas poživi vidjeće mnoga razilaženja, pa držite se moga sunneta i sunneta odabranih halifa poslije mene. Čvrsto se toga držite i

klonite se novina u vjeri, jer zaista je svaka novina bid'at (novotarija), a svaka novotarija je zabluda.» [1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ebu Nedžih, Irbad ibn Sarijje Es-Sulemi, poznati ashab od stanovnika soffe, tj. ashaba koji su stalno bili vezani uz džamiju tako da su na džamijskim sofama i noćivali, koliko radi druženja sa Poslanikom, s.a.v.s., toliko zbog toga što nisu ni imali svoje kuće. On je od ashaba zbog kojih je objavljen kur'anski ajet:

﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ (سورة التوبة/٩٢)

„Ni onima kojima si rekao, kad su ti došli da im daš životinje za jahanje: 'Ne mogu naći za vas životinje za jahanje'..."[2]

Primio je islam među prvim ashabima. On kaže: "Da se ne bojim da će ljudi reći: -Uradio je to i to- ja bih sav svoj imetak podjelio na Allahovom putu, zatim bih se odvojio u jednu od libanonskih dolina i proveo bih u ibadetu Allahu, dž.š., sve do svoje smrti."

Pred kraj svoga života nastanio se u Himsu, u Siriji. Hadise koje on prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zabilježili su autori četiri poznata sunena. Umro je 75 g. po Hidžri.

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ebu Davud i Tirmizi.

[2] Sura Et-Tevbe, 92.

Komentar hadisa

Ovaj cjenjeni ashab nas obavještava da ih je Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetovao jednog dana, poslije sabah namaza. Njegov govor je ostavio veliki utisak na njih. Srca su im zatreptala, a oči su im zasuzile radi onoga što su čuli od savjetovanja i opominjanja. Oni kao da su osjetili i primjetili da će ih Poslanik, s.a.v.s., napustiti pa su rekli: "Ovo kao da je oproštajni govor". Zatim su tražili od njega da im nešto oporuči zato što onaj ko se rastaje s nekim ne ostavlja ništa važno da mu ne bi kazao. Poslanik, s.a.v.s., ih je posavjetovao sljedećim:

-Bogobojaznost, a to je najbolja oporuka, to je ono što garantuje sreću i na ovom i na onom svijetu, svakom onom ko se toga bude pridržavao. Bogobojaznost je, također, oporuka od Allaha, dž.š., onim prvima i onim posljednjim koji će doći:

﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ﴾

(سورة النساء ١٣١)

„Mi smo onima kojima je data Knjiga prije vas, a i vama, već zapovjedili da se bojite Allaha."[1]

- Poslušnost i pokornost predpostavljenim. Što se tiče ove Poslanikove oporuke, njome se stiče sreća na dunjaluku i na ahiretu. Time se uređuju interesi ljudi u njihovom životu i potpomažu se u njihovom javnom ispoljavanju vjere i pokornosti svome Gospodaru. Zbog toga smo dužni biti pokorni našem emiru kada nam naredi ono čime je naš Gospodar zadovoljan. Međutim, kada bi

---

[1] Sura En-Nisa, 131.

nam naredio neki grijeh, tada mu nema pokornosti zbog hadisa u kojem Poslanik, s.a.v.s., kaže:

لاَ طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ. (رواه الترمذي)

"Nema pokornosti stvorenome u nepokornosti Stvoritelju."[1]

U ovom hadisu imamo najavu onoga što će se desiti Poslanikovom, s.a.v.s., ummetu poslije njega: mnoga razilaženja u temeljnim i sporednim stvarima vjere, u postupcima, govorima i ubjeđenjima (ideologijama). Ovo se slaže sa onim što je preneseno od Poslanika, s.a.v.s., o razilasku njegova ummeta na 70 i nekoliko skupina, te da će sve u Džehennem izuzev jedne, one koja bude Poslanika slijedila, na njegovom putu i putu njegovih ashaba.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَفَرَّقَتِ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ أَوِ اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً وَالنَّصَارَى مِثْلَ ذَلِكَ وَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً. (رواه الترمذي)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: "Židovi su se razišli na sedamdeset i jednu, ili sedamdeset i dvije skupine a i kršćani isto tako, a moj ummet će se razići na sedamdeset i tri skupine."[2]

U ovom hadisu, koji komentarišemo, imamo naredbu da kad dođe do razilaženja da se držimo Poslanikovog, s.a.v.s., sunneta i sunneta pravednih halifa. Također, u

---

[1] Hadis je zabilježio Tirmizi.
[2] Hadis je zabilježio Tirmizi.

ovom hadisu imamo naredbu da se klonimo novotarija, a to je svaki govor i djelo koje nema osnov ili utemeljenje u šeriatu.

Neki propisi iz ovog hadisa

- Svaki učen čovjek treba da savjetuje ljude (narod) i da ih podsjeća na ono što će im koristiti na dunjaluku i na ahiretu.

- Obavezno je biti pokoran predpostavljenom radi toga da bi ummet ostao ujedinjen.

- Pametan čovjek treba da se povodi za uputom Muhammeda, s.a.v.s., i njegovih ashaba da ne bi zalutao sa pravog puta.

- Svaka stvar koja je u suprotnosti Kur'anu i Sunnetu smatra se novotarijom u islamu. Dužni smo da budemo oprezni prema tome i da kao muslimani budemo daleko od toga.

Hadis 3

HADIS O IMANU, ISLAMU I IHSANU

عن عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي الله عنه قَالَ:

بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ، إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعَرِ، لا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخِذَيْهِ، وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنِ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلاً.

قَالَ: صَدَقْتَ. قَالَ: فَعَجِبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ. قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ. قَالَ: صَدَقْتَ.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ. قَالَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ.

قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ. قَالَ: مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ. قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَتِهَا. قَالَ: أَنْ تَلِدَ الْأَمَةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ. قَالَ: ثُمَّ انْطَلَقَ فَلَبِثْتُ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ لِي يَا عُمَرُ أَتَدْرِي مَنِ السَّائِلُ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ. (رواه مسلم)

Omer ibn El-Hattab, r.a., kaže:

«Jednog dana kad smo bili kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dođe neki čovjek izrazito bijele odjeće, izrazito crne kose. Na njemu se nije vidio trag putovanja i nije ga niko od nas poznavao. Sjeo je pred Poslanika, s.a.v.s., prislonio svoja koljena uz njegova koljena i stavio svoje ruke na njegove natkoljenice pa rekao: -O Muhammede reci mi šta je to islam? Poslanik, s.a.v.s., odgovori:

-Islam je da svjedočiš da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, da obavljaš namaz (pet dnevnih namaza), da daješ zekat, postiš mjesec Ramazan i obaviš hadždž ako si u mogućnosti. Tada čovjek reče: -Istinu si rekao. Omer, r.a., kaže: -Začudili smo se tom čovjeku, pita Poslanika za nešto i potvrđuje njegov odgoor. Zatim čovjek upita: -Reci mi šta je iman? Poslanik, s.a.v.s., odgovori:

-Iman je da vjeruješ u Allaha dž.š., Njegove meleke, knjige, poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ da sve što se događa, dobro i zlo, biva sa Božijim određenjem. Opet taj čovjek reče: -Istinu si rekao. A zatim ga upita: -Reci mi šta je ihsan (savršenstvo u

vjeri i najveći stupanj vjere)? Poslanik, s.a.v.s., odgovori:

-Ihsan je da obožavaš Allaha, dž.š., kao da Ga vidiš jer ako ti Njega ne vidiš zaista On tebe vidi.

Čovjek reče: -Reci mi kada će biti Sudnji dan? Poslanik, s.a.v.s., odgovori: -Upitani ne zna ništa više od onoga koji pita. On tada reče: -Obavjesti me o nekim njegovim predznacima. Poslanik, s.a.v.s., reče: -Da majka rodi sebi zapovjednika, da vidiš bosonoge, gole, siromašne pastire kako se nadmeću u gradnji visokih kuća.

Omer, r.a., kaže: -Zatim je taj čovjek otišao i nakon izvjesnog vremena Poslanik, s.a.v.s., me upita: -Omere znaš li ko je bio onaj ko me pitao one stvari? Omer odgovori: -Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju. Tada Poslanik reče: -Zaista je to bio Džibril koji je došao da vas poduči vašoj vjeri.»[1]

Komentar hadisa

Ovaj hadis u sebi sadrži saznanje o osnovnim vjerskim dužnostima (obredima) kao i o onome što treba vjerovati, te o govori o odgoju i lijepom ponašanju. Najvažnije je to da je ovaj hadis temelj islama. U njemu se nalazi pojašnjenje šta je to iman, šta je to islam, a šta je to ihsan. Dakle u njemu su pomenuti imanski i islamski šarti. Riječi islam i iman kada se spomenu zajedno imaju isto značenje. Međutim kada se spomenu odvojeno, svaka od njih ima svoje značenje. Ihsan znači da čovjek obožava Allaha, dž.š., u svim stanjima i situacijama u kojima se

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim 1/107 (93) *Kitabul-iman.*

nalazi isto onako kao što bi ga obožavao onda kada bi Ga vidio, i ovo je najveći stepen i savršenstvo u vjerovanju.

Dio hadisa u kojem se kaže: "Da majka sebi rodi zapovjednika" znači - da majka rodi sebi neposlušno dijete. To je jedan od malih predznaka Sudnjeg dana a to je neposlušnost djece prema roditeljima.

Hadis 4

ISLAMSKO PONAŠANJE

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ:
حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ: إِذَا لَقِيتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانْصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اللَّهَ فَشَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرِضَ فَعُدْهُ، وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ. (رواه مسلم)

Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«Šest je dužnosti muslimana prema muslimanu: kada ga sretneš da ga poselamiš, kada te pozove (na veselje i sl.) da mu se odazoveš, kada zatraži savjet da ga posavjetuješ, kad kihne i kaže: 'Elhamdu lillahi' (Hvala Allahu) da mu kažeš: 'Jerhamukellah' (Allah ti se smilovao), kada se razboli da ga posjetiš i kada umre da mu odeš na dženazu.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ebu Hurejre, puno ime mu je Abdurrahman ibn Sahr Ed-Devsi. Jedan je od ashaba koji je najviše pamtio hadise i najviše ih prenio od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Nadimkom *Ebu Hurejre* (vlasnik male mačke) nazvao ga je sam Poslanik, s.a.v.s., zbog male mačke koju je uvijek nosio sa sobom. Primio je islam sedme godine po Hidžri i stalno je bio uz Poslanika, s.a.v.s. Učestvovao je s njim u

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim 14/368 (5616) *Kitabus-selam.*

bitkama sve do Poslanikove smrti. Jednom je bio namjesnik Medine.

Kada je hilafet preuzeo Omer b. Hattab, r.a., postavio ga je kao svog namjesnika u Bahrejnu. Poslije toga najviše je boravio u Medini sve do svoje smrti 59. godine po Hidžri.

Komentar hadisa

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., je spomenuo šest obaveza ili vadžiba - dužnosti muslimana prema muslimanu. Njima se svaki pojedinac islamskog društva uči šta ima od prava, a šta ima od obaveza. Sada ćemo pomenuti ova prava sa pojašnjenjem:

1. **Nazvati selam** svome bratu muslimanu kada ga sretnemo, jer nam je obaveza svakog muslimana da što više naziva selam i da ga širi. Musliman je dužan nazvati selam drugom muslimanu, svejedno poznavao ga ili ne, iz razloga što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., tako naredio u jednom hadisu:

وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ. (متفق عليه)

"Nazivaj selam onome koga znaš i onome koga ne znaš."[1]

Nazvati selam nekome je sunnet a odgovoriti na selam je vadžib/obaveza. Ako je selam upućen jednoj osobi onda je odgovor fard-ajni, (pojedinačna obaveza tom čovjeku) a ako bude upućen grupi onda je fard-kifaje. (ako odgovori neko od skupine onda spada obaveza sa ostalih).

---

[1] Muttafekun alejhi.

2. **Odazvati se pozivu** brata muslimana, kada on pozove druge na nekakvo veselje (vjenčanje, akika i sl). Dužnost muslimana je da se odazove pozivu sam ili sa grupom, zato što je u tome jačanje bratskih veza i međusobne ljubavi.

3. **Posavjetovati drugoga**, tj. kada čovjek musliman dođe u nedaću i tešku situaciju pa od drugoga zatraži da ga posavjetuje, taj je dužan da ga krajnje iskreno posavjetuje i pri tome ga ne vara i ne škrtari u savjetima.

4. **Reći "Jerhamukellahu"**. Kada čovjek musliman kihne i nakon toga glasno kaže: "El-hamdulillahi", što znači: "Hvala Allahu," onak ko je to čuo dužan mu je tada odgovoriti: "Jerhamukellahu" što znači: "Allah ti se smilovao". Nakon toga onaj koji je kihnuo treba da kaže: "Jehdikumullahu ve juslihu balekum" (Allah vas uputio i popravio vaše stanje) ili "Jehdina ve jehdikumullahu" (Allah uputio i nas i vas). To je naš islamski bonton da jedni drugima učimo dovu i molimo za uputu.

5. **Posjeta bolesnika** je sunnet po idžma'u (konsenzusu) i to je isto za onoga koga čovjek poznaje i za onoga koga ne poznaje, bližnjima i daljima, a kome od njih je sevapnije otići u posjetu, različiti su stavovi učenjaka po tom pitanju.

6. **Slijeđenje ili ispraćanje dženaze** je sunnet po idžma'u. U to spada klanjanje dženaze, učestvovati u nošenju i zakopavanju mejjita/umrlog. Dužnost muslimana je da isprati dženazu svoga brata jer to spada u obavezu poštivanja prema njemu.

Neke poruke ovog hadisa

- Izvršavanje ovih naredbi je stvar koja tretira odnos i dužnosti muslimana prema muslimanu;

- Reći nekome "Jerhamukellahu" je uslovljeno time da on prije toga kaže "El-hamdulillahi";

-Dužnosti muslimana prema muslimanu ne prestaju samom smrću, nego se nastavljaju i nakon nje klanjanjem dženaze i učenjem dove za njega.

Hadis 5

DJELA KOJA VODE U DŽENNET

عن عبد الله بن سَلاَم قال: قال رسول الله صَلىَّ اللهُ عَلَيْه وَسَلَّمَ:
يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ وَصِلُوا الْأَرْحَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا
بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ. (حديث صحيح)

Abdullah ibn Selam, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«O ljudi, širite selam, održavajte rodbinske veze, hranite gladne, klanjajte noću dok drugi spavaju, ući ćete u Džennet sa selamom.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

On je Abdullah ibn Selam ibn Haris Ebu Jusuf, bio je židov pa je prihvatio islam. Prihvatio je islam kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao u Medinu, nakon što se uvjerio u istinitost njegova poslanstva. Bio je poznati i uvaženi ashab, veoma cijenjen među svojim drugovima. Učestvovao je sa Omerom ibn Hattabom, r.a., u oslobođenju Jerusalima i drugim bitkama. Umro je u Medini 43. godini po Hidžri.

Komentar hadisa

Ovaj hadis je prvi hadis kojeg je Abdullah ibn Selam, r.a., čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., čim je stigao u

---

[1] Hadis je sahih a zabilježili su ga Tirmizi 7/187 (2603) *Ebvabu sifatil-kijame* i Ibn Madže 2/1083 (3251) *Kitabul-atime'*.

Medinu, kao što je to prenešeno u dužem rivajetu kojeg također bilježe Tirmizi i Ibn Madže. Kaže Abdullah ibn Selam, r.a.,:

لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الْمَدِينَةَ، انْجَفَلَ النَّاسُ قِبَلَهُ، (أي: ذهبوا مسرعين نحوه) وَقِيلَ: قد قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، فَجِئْتُهُ فِي النَّاسِ لِأَنْظُرَ، فَلَمَّا تَبَيَّنْتُ وَجْهَهُ، (أي: عرفته) عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ، فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ تَكَلَّمَ بِهِ أَنْ قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَفْشُوا السَّلَامَ وَصِلُوا الْأَرْحَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ.

"Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu ljudi su pohrlili prema njemu i rečeno je: -Stigao je Poslanik a.s.!, pa sam i ja došao među njima da ga vidim. Kada sam vidio njegovo lice vidio sam da to lice nije lice čovjeka koji laže i prvo što sam čuo od njega je:
-O ljudi, širite selam, održavajte rodbinske veze, hranite gladne, klanjajte noću dok drugi spavaju, ući ćete u Džennet u miru."

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučava svoje sljedbenike kako da postave temelje ljubavi u islamskom društvu, a to će se najlakše postići sprovodeći u djelo ove četiri stvari:

1. Često nazivanje selama i šireći ga među muslimanima, jer njegovo širenje je prvi od uzroka zajedništva i ljubavi među muslimanima, svejedno da li je osoba kojoj se selam naziva poznata ili nije. U jednom drugom hadisu Poslanik, s.a.v.s., kaže:

لا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ.

"Nećete unići u Džennet sve dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dok se ne budete međusobno voljeli. Hoćete li da vas uputim na nešto, ako to budete radili, međusobno ćete se voljeti? Širite selam među sobom!"[1]

2. Povezanost i ljubav prema bližoj i daljoj rodbini, i to na taj način da se u tom djelu ustraje pa makar oni dotičnu osobu ne posjećivali i ne pomagali. U vezi toga Poslanik, s.a.v.s., kaže:

صِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَأَعْطِ مَنْ مَنَعَكَ. (رواه أحمد)

"Uspostavi kontakt s onim ko je s tobom prekinuo i daj onom ko tebi ne daje."[2]

3. Djeljenje hrane muhtadžima (potrebnima), siromašnim i nezbrinutim.

Allah, dž.š., kaže:

﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا. إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ (سورة الإنسان ٨-٩)

"Iz ljubavi prema Allahu dž.š. oni hrane siromašne, siročad i zarobljene. -Mi vas hranimo u ime Allaha, ne želimo od vas ni nadoknadu niti zahvalu."[3]

4. Klanjati noćni namaz i to je nafila, pa makar dva rekata. Kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s.,:

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim.
[2] Hadis je zabilježio Ahmed.
[3] Sura El-Insan, 8-9

رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ فَإِنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ، رَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّتْ وَأَيْقَظَتْ زَوْجَهَا فَإِنْ أَبَى نَضَحَتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ. (رواه أبو داود)

"Smilovao se Allah čovjeku koji ustane da klanja noćni namaz i zatim probudi svoju ženu. Ako ona odbije da ustane on je blago popršće vodom po licu (i tako je razbudi). Allah se smilovao ženi koja ustane da klanja noćni namaz i zatim probudi svoga muža, a ako on odbije da ustane ona njega blago popršće vodom po licu."[1]

Neke poruke ovog hadisa

- Naredba da se sprovode u djelo ove četiri stvari kako bi čovjek uspio i bio spašen i sretan na obadva svijeta,

- Čuvanje i prakticiranje ovih djela garantuje ulazak u Džennet i

- Općenitost u širenju selama i hranjenju gladnih, a ne da to bude samo za neke ljude.

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježio ga je Ebu Davud.

Hadis 6

ODGOVORNOST SVAKOG POJEDINCA ZA SVOJA DJELA

عن معاذ بن جبل أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: لا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعة: عَنْ عُمُرِه فِيمَا أَفْنَاه، وَعَنْ شَبَابِه فِيمَا أَبلاه، وَعَنْ مَالِه مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَه، وَعَنْ عِلْمِه مَاذَا عَمِلَ بِه. (حديث صحيح بشواهده)

Prenosi se od Muaza ibn Džebela, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao:

«Neće se čovjek ni pomjeriti na Sudnjem danu sve dok ne bude bio upitan za četvero:

-za svoj život, u što ga je proveo,

-za svoju mladost, u čemu ju je proveo,

-za svoj imetak, kako ga je zaradio i u što ga je potrošio,

- i za svoje znanje, da li je radio po njemu.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Muaz ibn Džebel El-Ensari El-Hazredži je jedan od ashaba koji su prisustvovali sastancima na Akabi, zatim i u Bici na Bedru. Primio je islam u osamnaestoj godini života, a postao je hafiz Kur'ana još za vrijeme života

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Taberani, *El-Mu'džemul-kebir* 20/60(111), Tirmizi 7/101 (2532) i drugi. Pogledaj *Et-Tergib vet-terhib*, 1/125.

Allahova Poslanika, s.a.v.s. Bio je od cjenjenih ashaba i najbolje je poznavao propise o halalu i haramu. Radi toga Poslanik, s.a.v.s., ga je poslao u Jemen da bude kadija i učitelj. Omer ibn Hattab, r.a., ga je postavio za namjesnika u Šamu i tamo je umro 18. godine po Hidžri. On je tada imao samo 38 godina.

Komentar hadisa

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas podsjeća na polaganje računa na Sudnjem danu i obavještava nas da će svaki čovjek posebno biti pitan za četiri stvari a to su:

1. O svom životu, tj. kako je proveo godine, mjesece, dane, sate i trenutke na ovom svijetu i kako ih je iskoristio, u dobru ili u zlu? Pa ako ga je potrošio u dobru i dobročinstvu blago se njemu, a ako ga je potrošio u zlu onda se teško njemu.

2. O svojoj mladosti, a u drugom rivajetu Tirmizi spominje "O svome tijelu" tj. Kada je bio u cvatu mladosti, kako ju je potrošio? Je li to bilo u džihadu na Allahovom putu, rukom, jezikom ili perom, u naređivanju da se čine dobra djela ili u odvraćanju od loših, govoreći samo istinu potpomažući vjeru i gradeći svoju zajednicu ili je mladost potrošio u igri i zabavi, uživajući u nasladama ovog svijeta.

3. O svome imetku, tj. biće pitan o imovini koju je stekao. Kako ga je zaradio, na halal ili na haram način? Na koji je način došao do njega? Je li to bilo načinom onako kako šerijat dozvolio ili ne? Pa ako je došao do njega na dozvoljen način on je od pobjednika i biće sretan, ako je od onih drugih teško se njemu! Zatim će biti pitan ponovo o onom imetku koji je zarađen na šerijetski dozvoljen

način, u što ga je potrošio? Da li je ispoštovao Allahovo, dž.š., pravo u tom imetku (redovno dajući zekat na njega) i da li ga je dijelio u ime Allaha u dobrotvorne svrhe?

4. O svom znanju, tj. da li je radio po njemu i druge tome podučavao? Da li se je on okoristio njime i da li ga je prenosio drugima ili ga je krio i škrtario s njime? Pa, ako ga je primjenjivao u dobre svrhe, onda je uspio i spasio se, a ako je s njime postupao drugačije onda je propao i biće nesretan.

Poruke ovog hadisa

- Svaki će čovjek biti pitan pred svojim Gospodarem o svojim djelima koja je učinio na ovom svijetu,
- Doista je čovjekov život, njegova mladost, imetak i znanje najvažnije što posjeduje, ako ih iskoristi i usmjeri pravim putem,
- Život, imetak i znanje su zlo i belaj ako se koriste u ono što je loše.

Hadis 7

ALLAHOV, DŽ.Š., HLAD NA SUDNJEM DANU

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:
سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ تَعَالَى فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ: إِمَامٌ عَادِلٌ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ، وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ، وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ، وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ. (متفق عليه)

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«Sedam osoba će Allah dž. š. uvesti u Svoj hlad onog dana kada ne bude drugog hlada osim Njegova hlada: pravednog vladara, mladića koji je odrastao u pokornosti Allahu, dž.š., čovjeka čije je srce vezano za džamiju, dvojicu ljudi koja se vole u ime Allaha, u ime Njega se sastaju i rastaju, čovjeka kojeg pozove lijepa i bogata žena da učini s njom blud a on to odbije i kaže: 'Ja se bojim Allaha!', čovjeka koji daje sadaku tako tajno, da mu njegova lijeva ruka ne zna šta mu

udjeljuje desna ruka i čovjeka koji se u samoći sjeti Allaha pa mu oči zasuze. »[1]

Komentar hadisa

Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas obavještava u ovom hadisu o tegobama Sudnjeg dana, kada ljudi budu stajali pred Gospodarem svjetova. Sunce će se toga dana približiti i njegova toplota će se povećati pa će se ljudi znojiti a toga dana neće biti drugog hlada osim hlada ispod Allahovog Arša. Allah, dž.š., će toga dana u svoj hlad uvesti sedam vrsta ljudi ili žena, a to su:

1. Pravedan vladar – emir, vođa, upravitelj i slično, ili svako onaj koji bude zadužen za nešto od stvari muslimana pa u tome bude pravedan. Najljepše opisan pravedan vladar je onaj koji slijedi Allahove naredbe stavljajući svaku stvar na njeno mjesto ne idući ni u jednu krajnost. Zato je ovaj hadis počeo sa spominjanjem pravednog vladara zbog velike važnosti i brojnih koristi za muslimane. U jednom drugom hadisu kaže Poslanik, s.a.v.s.:

أَحَبُّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَقْرَبُهُمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامٌ عَادِلٌ.

"Najdraži čovjek Allahu, dž.š., na Sudnjem danu i najbliže mjesto do Njega će imati pravedni vladar."[2]

2. Mladić odrastao u pokornosti Allahu, dž.š. - tj. odrastao je privržen ibadetu, ustrajao u njemu i na tome ostao "sve dok ga smrt ne zadesi" kao što to stoji u drugoj predaji, koju prenosi Selman u istom kontekstu:"Mladić

---

[1] Muttefekun alejhi. Buharija 2/143 (660) *Kitabul-ezan* i Muslim 7/122 (2377) *Kitabuz-zekat*.

[2] Hadis je hasen a zabilježio ga je Tirmizi.

koji je potrošio svoju mladost i svoju aktivnost u ibadetu Allahu Uzvišenom " kako je to objasnio Hafiz Ibn Hadžer.

: Ovdje je posebno spomenut mladić jer se obično smatra da strast kod njega prevladava i da je kod njega više izražena snaga u slijeđenju hirova (strasti) nego kod zrelog čovjeka. Zaista je mladićeva pokornost Allahu u godinama mladosti jača i sigurnija za njegovu vjeru i bliža je bogobojaznosti.

3. Čovjek čije srce je vezano za džamiju, - tj. čovjek jakom ljubavlju privržen džamiji, odnosno, klanjanju u džema'atu. To ne znači njegov neprestani boravak u njoj. Dokaz za to se nalazi u Malikovom rivajetu gdje se kaže da je njegovo srce vezano za džamiju, kad iziđe iz nje pa sve dok se ne vrati na slijedeći namaz.

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسَاجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾

(سورة التوبة ١٨)

: "Kada vidite čovjeka da redovno posjećuje mesdžide posvjedočite da je musliman, kaže Uzvišeni Allah u Kur'anu: -Allahove džamije grade samo oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju."[1]

4. Dva čovjeka koja se vole u ime Allaha, na tome se sastaju i rastaju - tj. uzrok njihova sastajanja bila je ljubav u ime Allaha i ustrajnost na tome sve dok ne odu sa mjesta sastanka i rastaju se iskreni u toj ljubavi.

---

[1] Sura Et-Tevbe, 18, a ovaj hadis je hasen. Zabilježili su ga Tirmizi, Ibn Madže, Ibn Hibban i Hakim.

Drugo značenje ovog hadisa je da se njih dvojica vole u ime Allaha, ali ako jedan od njih bude ustrajavao u grijesima, ovaj prvi se rastaje od njega u ime Allaha, bez obzira što ga je mnogo volio, jer mu je Allahov hator draži od bilo čijeg.

U ovom hadisu imamo podsticaj na međusobnu ljubav u ime Allaha, jer je voljeti onoga, ko to zaslužuje i mrziti onoga ko to zaslužuje, u ime Allaha sastavni dio imana.

5. **Čovjek kojeg je pozvala ugledna žena da učini blud s njom, pa on kaže da se boji Allaha** - podrazumijeva čovjeka koga je pozvala žena koja ima ugled i položaj i ponudila mu se da učini grijeh s njom, a on se sustegao od toga i rekao: "Ja se, doista, bojim Allaha Gospodara svijetova!" Allah će mu radi toga za uzvrat dati da bude u Njegovom hladu, kada ne bude drugog hlada, jer strpiti se na poziv tako opisane žene stvarno je teško i za to je potreban veliki iman u srcu. On se strpio i sustegao od takve žene samo radi Allaha, mada se do takve žene vrlo teško može doći i to je bio veliki izazov.

6. **Čovjek koji daje sadaku tako da njegova lijeva ruka ne zna šta udjeljuje desna**. U ovom hadisu opisana je vrijednost tajne sadake. Učenjaci kažu da je sadaka dobročinstvo, a njeno prikrivanje je bolje jer je bliže iskrenosti i daleko od toga da bi nas neko vidio. Što se tiče propisanog zekata, njegovo javno davanje je bolje, kao što je bolje javno obavljati fard-namaze u džamiji. Dakle, obavljanje fard dužnosti je bolje javno, dok je nafile bolje obavljati u tajnosti, kao što kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

إِنَّ أَفْضَلَ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ.

"Zaista je najbolji namaz čovjeka onaj kojeg obavlja u svojoj kući osim fard-namaza."[1]

7. **Čovjek koji se sjeti i spomene Allaha u samoći pa mu zbog toga oči zasuze** -tj. iz strahopoštovanja i ljubavi prema Gospodaru. Želi se reći da on spomene Allaha u samoći, čist od okretanja nekom drugom mimo Njega. Veliki su fadileti (koristi) od plača iz straha i pokornosti prema Allahu i radi potpune iskrenosti u tome. Da nije iskrenosti ko bi inače zaplakao u samoći. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže:

مَنْ ذَكَرَ اللهَ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ حَتَّى يُصِيبَ الأَرْضَ مِنْ دُمُوعِهِ لَمْ يُعَذَّبْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

"Ko se sjeti Allaha pa mu oči toliko zasuze da počnu padati na zemlju, a sve iz straha prema Allahu, dž.š., taj neće biti kažnjen na Sudnjem danu."[2]

Poruke ovog hadisa

- Spominjanje ljudi u ovom hadisu ne podrazumjeva da će na Sudnjem danu Allah dž.š. u svoj hlad uvesti samo muškarce nego i ljude i žene koji to zasluže,
- Podsjećanje na strahote Sudnjeg dana je opomena da se pripremamo za njega,
- Vrijednost tajne sadake i pokornosti Allahu dž.š. je velika,
- Dijeliti sadaku i raditi brojne lijepe poslove treba činiti desnom rukom jer je to od islamskog bontona - ponašanja.

---

[1] Hadis je zabilježio Buharija.

[2] Hadis je zabilježio Hakim od Enesa, r.a. Pogledaj *Fethul-Bari* 2/147 i *Šerh Sahih Muslim* 7/123.

Hadis 8

SMIRENOST I SKRUŠENOST U NAMAZU

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ فَإِنْ صَلُحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ فَإِنْ انْتَقَصَ مِنْ فَرِيضَتِهِ شَيْءٌ قَالَ الرَّبُّ عَزَّ وَجَلَّ انْظُرُوا هَلْ لِعَبْدِي مِنْ تَطَوُّعٍ فَيُكَمَّلَ بِهَا مَا انْتَقَصَ مِنَ الْفَرِيضَةِ ثُمَّ يَكُونُ سَائِرُ عَمَلِهِ عَلَى ذَلِكَ. (رواه الترمذي)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Prvo za što će čovjek polagati račun na Sudnjem danu, od svojih dijela je namaz, pa ako mu namaz bude valjao biće spašen i položiće račun, a ako mu namaz ne bude valjao biće upropašten i izgubljen. Ako mu bude nedostajalo farzova, Allah, dž.š., će reći: -Pogledajte ima li Moj rob dobrovoljnih namaza! Sa nafilama će biti nadopunjeno ono što nedostaje od farzova i tako će biti i sa ostalim njegovim djelima.»[1]

Komentar hadisa

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava na vrijednost namaza i obavještava nas da će svaki čovjek na Sudnjem danu prvo biti pitan za namaz. Ako namaz

---

[1] Hadis je zabilježio Tirmizi, *Kitabul-imanu*, hadis broj: 2564.

bude ispravan biće mu olakšano polaganje računa za ostala djela, a ako namaz ne bude dobar, teško će mu biti polaganje računa za ostala njegovih djela.

Hadis također ukazuje na vrijednost klanjanja sunneta i ostalih nafila / dobrovoljnih namaza, jer ako bude nedostajalo farzova onda će se dopunjavati od nafila.

Namaz treba klanjati skrušeno i voditi računa na koji se način obavlja, jer imamo dosta hadisa koji govore o tome da će od namaza biti primljeno samo ono u čemu je čovjek koncentrisan i misli na ono što uči. Evo nekih od tih hadisa:

لا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى عَبْدٍ لاَ يُقِيمُ صُلْبَهُ بَيْنَ رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ.

"Allah dž.š. ne gleda u roba koji ne ispravi svoja leđa poslije ruku'a i između sedžde."[1]

أَسْوَأُ النَّاسِ سَرِقَةً الَّذِي يَسْرِقُ صَلَاتَهُ. قَالَ: وَكَيْفَ يَسْرِقُ صَلَاتَهُ؟ قَالَ: لاَ يُتِمُّ رُكُوعَهَا وَلَا سُجُودَهَا.

"Najgori kradljivac je onaj koji krade od svoga namaza. Neko upita: -Kako to krade od svoga namaza? - Ne upotpuni ruku' i sedždu- odgovori Poslanik."[2]

لاَ تُجْزِئُ صَلَاةُ الرَّجُلِ حَتَّى يُقِيمَ ظَهْرَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ.

"Neće biti primljen namaz čovjeku sve dok ne poravna leđa na ruku'u i sedždi."[3]

---

[1] Hadis je hasen a zabilježio ga je Ahmed.

[2] Hadis je sahih a zabilježili su ga Taberani u *Evsatu*, Ibn Hibban i Hakim.

[3] Hadis je sahih a zabilježili su ga Ebu Davud, Tirmizi, Ahmed, Ibn Hibban i drugi.

أَوَّلُ شَيْءٍ يُرْفَعُ مِنْ هذه الأُمَّة: الْخُشُوعُ حَتَّى لاَ تَرَى فِيهَا خَاشِعًا.

"Prvo što će nestati od ovoga ummeta je skrušenost u namazu, tako da nećeš vidjeti skrušenog čovjeka kako klanja."[1]

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْصَرِفُ وَمَا كُتِبَ لَهُ إِلَّا عُشْرُ صَلَاتِهِ تُسْعُهَا ثُمْنُهَا سُبْعُهَا سُدْسُهَا خُمْسُهَا رُبْعُهَا ثُلُثُهَا نِصْفُهَا.

"Zaista ponekad čovjek završi sa namazom a ne bude mu od njega upisano ništa osim njegova desetina, devetina, osmina, sedmina, šestina, petina, četvrtina, trećina ili polovina namaza."[2]

Dakle, zavisi od toga koliko je čovjek bio skoncentrisan u namazu toliko će mu biti primljeno od tog namaza.

Treba napomenuti da skrušeno klanjanje ne smije preći granicu umjerenosti pa da neko, ko klanja kao imam, previše dugo uči i time otežava ljudima namaz i čini im taj posao teškim i nepodnošljivim.

Omer, r.a., je jednom prilikom rekao: „Nemojte da ljudi zbog vas zamrze Allaha, dž.š.! -A kako to- upitaše prisutni. -Nekada neko od vas bude imam u namazu pa previše dugo klanja tako da ljudi zamrze ono u čemu se

---

[1] Hadis je hasen a zabilježili su ga Taberani i Ibn Hibban.

[2] Hadis je sahih a zabilježili su ga Ebu Davud, Nesai i Ibn Hibban. Pogledaj ove i slične hadisu u *Et-Tergibu vet-terhib* 1/334-344.

nalaze, ili počne neko od vas da vazi pa previše dugo govori tako da ljudi počnu mrziti ono o čemu se govori."[1]

Također, Poslanik, s.a.v.s., upozorava da se ne smije puno otezati sa namazom pogotovo, kada je neko imam drugim ljudima. Na to ukazuje slijedeći hadis:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ فَإِنَّ مِنْهُمُ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَذَا الحَاجَةِ، وَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ. (متفق عليه)

Ebu Hurejre, r.a., pripovjeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

„Kada neko od vas klanja kao imam ljudima neka bude umjeren u namazu jer zaista među njima ima slabih, bolesnih i ljudi sa potrebama, a kada neko od vas klanja sam onda neka odulji koliko hoće."[2]

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., traži od imama, koji predvode namaz da budu umjereni u učenju, nakon sure *El-Fatiha* znajući da iza njih ima slabih, bolesnih, starih, nemoćnih, žena trudnica ili dojilja, putnika i drugih osoba s različitim potrebama ili ograničenjima.

Umjerenost pri učenju u namazu podrazumjeva to da se ne uči previše dugo poslije *El-Fatihe* te da se ruku' i sedžda ne otežu više nego što treba. Sa ovim se ne misli na momenat povratka sa ruku'a niti na sjedenje između dvije sedžde. Upravo radi toga Buharija je ovom hadisu stavio ovakav naslov: "Poglavlje u kojem se govori o

---

[1] Hadis je zabilježio Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/276.

[2] Muttefekun alejhi

umjerenosti imama na kijamu i potpunom izvršavanju ruku'a i sedžde."

Imam je prvenstveno odgovoran za svoj namaz i za namaz onih koji su iza njega, jer ako on pogriješi džematlije imaju sevap a on postaje griješan, kao što stoji u hadisu kojeg prenosi Ebu Hurejre, r.a., koji kaže da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

يُصَلُّونَ لَكُمْ فَإِنْ أَصَابُوا فَلَكُمْ وَلَهُمْ، وَإِنْ أَخْطَئُوا فَلَكُمْ وَعَلَيْهِمْ.

"Imami će vam klanjati pa ako to obave kako treba imaćete nagradu i vi i oni, a ako pogriješe vi ćete imati sevap a oni će snositi grijehe."[1]

U nekim pouzdanim hadisima prenešeno je da se Poslanik, s.a.v.s., naljutio na neke ashabe koji su predvodili džemat radi toga što su previše dugo učili poslije *El-Fatihe* kao što je to bilo sa Muaz ibn Džebelom i Ubej ibn Kabom, r.a., pa im je Poslanik, s.a.v.s., nakon toga rekao:

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَمَنْ أَمَّ النَّاسَ فَلْيَتَجَوَّزْ فَإِنَّ خَلْفَهُ الضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ.

"O ljudi zaista među vama ima onih koji razgone džemat. Ko od vas bude imam ljudima neka bude umjeren u učenju Kur'ana, jer zaista iza vas ima slabih, starih i ljudi sa potrebama."[2]

Jednom prilikom se desilo da je Muaz, r.a., oduljio sa učenjem na jaciji namazu, pa mu je Poslanik, s.a.v.s., na to rekao:

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježio ga je Buharija 2/187 (654)

[2] Hadis je sahih, a zabilježio ga je Buharija 2/200 (704)

يَا مُعَاذُ أَفَتَّانٌ أَنْتَ....

"O Muaze, zar hoćeš da posiješ smutnju među muslimanima?"[1]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., vodio je računa o onima koji su klanjali za njim pa bi nekada skratio učenje iza fatihe i učinio bi namaz umjerenim.

Ebu Katade r.a. prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

إِنِّي لَأَقُومُ فِي الصَّلَاةِ أُرِيدُ أَنْ أُطَوِّلَ فِيهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَأَتَجَوَّزُ فِي صَلَاتِي كَرَاهِيَةَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ.

"Zaista ponekad počnem da klanjam namaz i želim da duže učim, ali kad čujem plač djeteta onda skratim učenje u namazu ne želeći da činim poteškoću njegovoj majci."[2]

Treba napomenuti da se mora voditi računa o ispravnom izvršavanju namaskih ruknova i skrušenosti u namazu kako ova umjerenost ne bi dovela do kvarenja namaza pa da ne budemo od onih koji klanjaju namaz a namaz im se ne prima, jer je namaz ono za što ćemo prvo biti pitani, kao što je već napomenuto.

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježio ga je Buharija 2/200 (705)

[2] Hadis je sahih, a zabilježio ga je Buharija 2/201 (706)

Hadis 9

SLAST VJEROVANJA

عَنْ أَنَس بْنِ مَالِك عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:
ثَلاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ. (متفق عليه)

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«Kod koga se nađu tri stvari osjetit će slast imana: da mu Allah, dž.š., i Njegov Poslanik budu draži od svega drugog, da voli čovjeka samo u ime Allaha, da mrzi povratak u nevjerstvo (kufr) -nakon što ga je Allah, dž.š., od toga spasio- kao što mrzi da bude bačen u džehennemsku vatru.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ovaj hadis prenosi mladi ashab Enes ibn Malik, Ebu Hamza El-Ensari, r.a. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stigao u Medinu Enes, r.a., je tada imao 10 godina, pa ga je majka dovela Poslaniku i rekla: "Allahov Poslaniče, ovo je dječak Enes i neka te on služi. Poslanik, s.a.v.s., ga je

---

[1] Muttafekun alejhi. Buharija 1/60 (16) *Kitabul-imanu* i Muslim 2/204 (163) u istom poglavlju.

primio i dječak ga je služio sve do Poslanikove smrti. Enes, r.a., kaže:

خَدَمْتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم عَشَرَ سِنين، فما قال لي أُفٍّ قَطُّ، وما قال لي لشيء صنعته: لِمَ صنعتَهُ، ولا لِشيء تركتُهُ: لِمَ تَرَكْتَهُ.

"Služio sam Poslanika deset godina, pa mi nikada nije rekao: "Uf" niti je za neki posao, koji sam uradio, rekao "zašto si to uradio?", niti za nešto što nisam uradio, "zašto to nisi uradio."[1]

Enes, r.a., je umro u Basri 93. godine po Hidžri i on je posljedni ashab koji je u tom gradu umro.

Komentar hadisa

Nevevi –rahimehullah- kaže: "Ovo je vrlo važan hadis i smatra se jednim od temelja vjere."

El-Kadi Ijad –rahimehullah- je rekao: "Osjetio je slast imana onaj koji je zadovoljan da mu Allah bude Gospodar, islam vjera i Muhammed poslanik."

Malik kaže: "Ljubav u ime Allaha je vjerska obaveza."

Drugi učenjaci kažu: "Slast imana znači osjećati zadovoljstvo kod izvršavanja naredbi, podnositi teškoće u sticanju Allahovog, dž.š., zadovoljstva i tome davati prednost nad dunjalučkim užicima."

U to se, također, ubraja ljubav čovjeka prema Allahu, dž.š., u izvršavanju naredbi i ostavljanju zabrana, ljubav

---

[1] Hadis je sahih a zabilježio ga je Tirmizi, *Eš-Šemailu*, sažetak, str. 181 (292)

prema Poslaniku, s.a.v.s., i voljeti nekoga u ime Allaha, dž.š., sve je to rezultat ljubavi prema Allahu, dž.š.

Ko se okiti sa ove tri osobine osjetiće slast imana:

1. Ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., jer Allah, dž.š., kaže:

﴿قل إنْ كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (سورة آل عمران/٣١)

"Reci: -Ako Allaha volite, mene slijedite, i vas će Allah voljeti i grijehe vam oprostiti."[1]

﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ (سورة التوبة/٢٤)

"Reci: -Ako su vam očevi vaši, i sinovi vaši, i braća vaša, i žene vaše, i rod vaš, i imanja vaša koja ste stekli, i trgovačka roba za koju strahujete da neće prođe imati, i kuće vaše u kojima se prijatno osjećate – miliji od Allaha i Njegova Poslanika i od borbe na Njegovom putu, onda pričekajte dok Allah svoju odluku ne donese. A Allah grešnicima neće ukazati na pravi put."[2]

---

[1] Sura Alu Imran, 31.

[2] Sura Et-Tevbe, 24.

A što se tiče ljubavi prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., ona mora biti jača od ljubavi prema samom sebi, kao što to kaže Uzvišeni Allah:

﴿النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَى أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾

(سورة الأحزاب/٦)

"Vjerovjesnik treba da bude preči vjernicima nego oni sami sebi, a žene njegove su – kao majke njihove. A srodnici, po Allahovoj Knjizi, preči su jedni drugima od ostalih vjernika i muhadžira: prijateljima svojim možete oporukom nešto da ostavite. To u Knjizi piše."[1]

Kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَلَدِهِ وَوَالِدِهِ (ونفسه) وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.

"Neće niko od vas vjerovati (potpuno i ispravno) dok mu ja ne budem draži od njegovog djeteta, njegovog roditelja, (njega samog) i svih ljudi."[2]

Da nije bilo Poslanika, Muhammeda, s.a.v.s., kojeg je Allah, dž.š., poslao svojom milošću ljudima, ne bismo bili ovo što jesmo, tj. muslimani, ni mi ni naši roditelji, ni naša djeca i svi bi bili upropašteni kao i mnogi drugi narodi.

Zahvalni smo Allahu, dž.š., i nadamo se šefa'atu/zauzimanju našeg Poslanika za nas na Sudnjem danu.

---

[1] Sura El-Ahzab, 6

[2] Hadis je zabilježio Muslim.

2. Ljubav u ime Allaha dž.š.

Musliman je dužan da voli u ime Allaha, dž.š., i da mrzi u ime Allaha, dž.š., onoga ko zaslužuje mržnju kao što se kaže u predaji koju bilježi Nesai, koja glasi:

أَنْ يُحِبَّ فِي اللَّهِ وَأَنْ يَبْغُضَ فِي اللَّهِ، لأَنَّ الْحُبَّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضَ فِي اللَّهِ مِنَ الْإِيمَانِ

"Da voli u ime Allaha, dž.š., i da mrzi u ime Allaha, dž.š., zato što je ljubav u ime Allaha, dž.š., i mržnja u ime Allaha, dž.š., sastavni dio imana." Ovo mišljenje zastupa Buharija i drugi učenjaci.

Ljubav u ime Allaha dž.š. prema muslimanu mora biti bez obzira na njegovu naciju, boju, bogatstvo ili položaj, jer Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže:

لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ (أَوْ قَالَ لِجَارِهِ) مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ.

"Neće niko od vas ispravno vjerovati dok ne bude želio svome bratu (ili svome komšiji) ono što želi sebi."[1]

Prema tome vjernik ne smije mrziti vjernika, bez obzira ako se s njim u nekim stvarima i razilazio.

3. Zahvalnost što smo muslimani

Musliman treba da se zahvaljuje Allahu, dž.š., na najvećoj blagodati, a to je blagodat vjere islama. Treba da mrzi povratak u nevjerstvo, tj. da postane ateist/nevjernik ili sljedbenik neke druge religije kao što mrzi da bude bačen u džehennemsku vatru. Radi toga treba da molimo Allaha, dž.š., da nas učvrsti na pravom putu i da nam kao i

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim 2/206 (168).

ostalim muslimanima dadne pravi islamski život i lijep završetak na ovom svijetu.

Poruke ovog hadisa

Muslimanu je obaveza da se okiti sa ova tri svojstva kako bi okusio slast imana.

Ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s, mora biti iznad svega drugog.

Ljubav u ime Allaha, a i mržnja onoga ko to zaslužuje u ime Allaha je dio imana.

Hadis 10

OD PREDZNAKA SUDNJEG DANA JE NESTAJANJE ZNANJA I POJAVLJIVANJE NEZNANJA

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: أَلاَ أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم لَا يُحَدِّثُكُمْ أَحَدٌ بَعْدِي، سَمِعَهُ مِنْهُ: إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ، وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ، وَيَفْشُوَ الزِّنَا، وَيُشْرَبَ الْخَمْرُ، وَيَذْهَبَ الرِّجَالُ، وَتَبْقَى النِّسَاءُ حَتَّى يَكُونَ لِخَمْسِينَ امْرَأَةً قَيِّمٌ وَاحِدٌ. (متفق عليه)

Enes ibn Malik, r.a., kaže: Hoćete li da vam ispričam hadis koji sam čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a koji vam ne može ispričati niko osim mene:

«Zaista je od (malih) predznaka Sudnjeg dana da će nestati znanje a pojavit će se neznanje, da će se proširit zinaluk i piće se alkohol, nestat će ljudi a ostat će žene tako da će za pedeset žena biti odgovoran jedan čovjek.»[1]

Komentar hadisa

Iz hadisa se razumije da je Enes, r.a., ovaj hadis prenio tabi'inima, generaciji nakon ashaba, pred kraj svoga

---

[1] Muttefekun alejhi. Buharija 1/178 (81) *Kitabul-ilm* i Muslim 16/438 (6727) u istom poglavlju, a ovo spomenuto je Muslimova verzija.

života, jer nije bilo više živih ashaba koji bi mngli da im taj hadis ispričaju. U ovom hadisu Poslanik, s.a.v.s., spominje neke od malih predznaka Sudnjega dana kao što su nestanak znanja, širenje neznanja, masovna pojava zinaluka, pijenje alkohola, malobrojnost ljudi i mnogobrojnost žena.

Kurtubi kaže: "U ovom hadisu imamo potvrdu iskrenosti Poslanikovog, s.a.v.s., poslanstva. On je najavio neke događaje koji su se kasnije uistinu desili, pogotovo u ovom našem vremenu."

Što se tiče nestanka znanja to će biti na način kako se spominje u hadisu Amra ibn el-Asa, r.a., koji kaže da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوسًا جُهَّالًا فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا.

"Zaista Allah dž.š. neće dići znanje čupajući ga iz ljudskih grudi nego će ga dići smrću učenjaka pa kada njih ne bude, ljudi će za svoje pretpostavljene uzeti neznalice (džahile), koji će biti pitani za fetve na koje će bez znanja odgovarati pa će padati u zabludu i druge zavoditi."[1]

U ovom hadisu se spominje da će se smanjiti broj ljudi a to je zbog ratova i ubistava. Povećaće se broj žena a kao rezultat toga proširiće se neznanje, nemoral, alkohol i nered.

Što se tiče broja, pedeset žena pomenutog u hadisu ne misli se da će to biti taj broj. Njime se misli na mnoštvo

---

[1] Hadis je zabilježio Buharija 1/194 (100) *Kitabul-ilmu*.

žena što pojašnjava hadis od Ebu Musa', r.a., u kojem stoji:

وترى الرجلَ الواحدَ يتبعه أربعون امرأة.

"Pa ćeš vidjeti da sa jednim čovjekom ide četrdeset žena."

Ovdje se ne misli da će im biti muž, nego, da će se morati brinuti za veliki broj žena.

Poruke ovog hadisa

- vrijednost znanja i čestitih učenjaka, zatim povođenja za njima,
- istinitost Poslanikova, s.a.v.s., poslanstva, s obzirom da nas je obavijestio o stvarima koje su se obistinile nakon njegove smrti,
- vrijednost podučavanja ljudi i podsjećanja na Sudnji dan kako bi im to bio podstrek na dobro, da se okrenu vjeri i da im to bude razlogom bježanja iz zablude,
- opasnost pojavljivanja i širenja zinaluka (bluda), a najviše zbog ženskog nepridržavanja oblačenja šerijatski propisane odjeće i još mnogih drugih razloga,
- opasnost konzumiranja alkoholnih pića i drugih opojnih sredstava,
- pridavanje važnosti odgoju djece, tj. da se odgajaju u islamskom duhu.

Hadis 11

ODLIKE LJEPOG PONAŠANJA

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم:
أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي رَبَضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا، وَبِبَيْتٍ فِي وَسَطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ وَإِنْ كَانَ مَازِحًا، وَبِبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ. (حديث حسن)

Prenosi se od Ebu Umameta, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«Ja garantujem kuću u podnožju Dženeta onom ko ostavi raspravu pa makar bio u pravu, garantujem kuću u sredini Dženeta onom ko ostavi laž pa makar ona bila i u šali i garantujem kuću u najvišem dijelu Dženeta onom ko uljepša svoje ponašanje.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ebu Umame El-Bahilija. Njegovo ime je Sudej ibn Adžlan, poznati ashab.

Kada je objavljen kur'anski ajet:

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾

(سورة الفتح/١٨)

---

[1] Hadis su zabilježili Ebu Davud 13/156 (4776), Tirmizi 6/128 (2061) i drugi.

„Allah je zadovoljan onima koji su ti dali prisegu ispod drveta,“[1] Ebu Umame, r.a., je rekao Allahovom Poslaniku: „Ja sam od onih koji su ti dali prisegu ispod drveta“ pa mu je Poslanik rekao: ’Ti si od mene, a ja sam od tebe’”.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je umro a Ebu Umame je imao 33 godine. Ebu Umame je živio u Siriji gdje je i umro 80. godine po Hidžri.

Komentar hadisa

Pojašnjava Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu da u Dženetu postoje deredže i stepeni, zatim kaže da će Allah Uzvišeni nagraditi vjernike koji se okite ovim svojstvima s kućom koja je poput dvorca u Dženetu.

Što se tiče prvog svojstva to je ostavljanje rasprave pa makar čovjek bio u pravu iz razloga što će ta rasprava odvesti učesnike do svađe i prekida kontakta među njima. Kaže Poslanik, s.a.v.s., u jednom drugom hadisu u kojem upozorava svoj ummet da se klone rasprava:

مَا ضَلَّ قَوْمٌ بَعْدَ هُدًى كَانُوا عَلَيْهِ إِلَّا أُوتُوا الْجَدَلَ.

“Nema ni jednog naroda koji je zalutao nakon što im je bio ukazan pravi put a da im prije toga nije dato da se prepiru i međusobno raspravljaju”.[2]

Rasprava je posebno pokuđenja i nepoželjna kada se raspravlja po pitanju stvari vjere poput Kur’ana i tome slično. Kaže Poslanik, s.a.v.s.,:

الْمِرَاءُ فِي الْقُرْآنِ كُفْرٌ.

---

[1] Sura El-Feth, 18

[2] Hadis su zabilježili Tirmizi i Ibn Madže.

"Rasprava o Kur'anu je kufr (nevjerovanje)"[1] Ovo znači da bespotrebna rasprava o Kur'anu može dovesti do jednog vida nevjerstva, kada ljudi u svojoj raspravi ne budu uvažavali i poštivali pravila po kojima treba da se razgovara i raspravlja.

Neka znaju oni koji troše vrijeme u prepiranju da je cilj rasprave dolazak do istine a nije da se preferira samo svoje mišljenje nad mišljenjima ostalih ljudi. Ko se okiti ovim svojstvima i ovom osobinom, a to je da se ne upušta u bespotrebnu raspravu, njemu Allahov Poslanik, s.a.v.s., obećava dvorac ili kuću u podnožju Dženneta.

Što se tiče laži ona je dozvoljena samo u tri slučaja kao što je to preneseno od Allahova Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

لاَ يَحِلُّ الْكَذِبُ إِلَّا فِي ثَلَاثٍ: يُحَدِّثُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ لِيُرْضِيَهَا، وَالْكَذِبُ فِي الْحَرْبِ، وَالْكَذِبُ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ.

"Nije dozvoljena laž osim u tri situacije: kada slaže čovjek svojoj ženi da bi joj udovoljio, laž u ratu i laž kojom se ima za cilj mirenje zavađenih osoba."[2]

Također, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

لاَ يُؤْمِنُ الْعَبْدُ الْإِيمَانَ كُلَّهُ حَتَّى يَتْرُكَ الْكَذِبَ فِي الْمُزَاحَةِ وَيَتْرُكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ صَادِقًا.

"Neće čovjek vjerovati potpunim imanom sve dok ne ostavi laž u šali i dok ne ostavi prepirku pa makar bio u pravu".[3]

---

[1] Hadis su zabilježili Ebu Davud i Ibn Hibban.
[2] Hadis su zabilježili Tirmizi i Ahmed.
[3] Hadis je zabilježioAhmed.

Šala je dozvoljena jer se i Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponekada šalio sa svojim ashabima ali on nije lagao.

Onaj ko posjeduje ovo svojstvo Poslanik, s.a.v.s., mu garantuje kuću u sredini Dženneta.

Što se tiče onoga ko uljepša svoje ponašanje njemu pripada najviši dio u Džennetu, a to je Firdevs koji je najviši dio Dženeta.

وَقَدْ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ فَقَالَ: تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ، وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ فَقَالَ: الْفَمُ وَالْفَرْجُ.

„Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitan o onome što će ljude najviše uvoditi u Dženet pa je odgovorio: "Bogobojaznost i lijepo ponašanje", a na pitanje šta je to što će ljude najviše odvesti u vatru rekao je: "Jezik i spolni organ".[1]

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَاسِنَكُمْ أَخْلَاقًا.

"Zaista su mi najdraži od vas i najbliži će meni biti na Sudnjem danu oni koji su najljepšeg ponašanja."[2]

Allah, dž.š., za svoga poslanika Muhammeda, s.a.v.s., kaže:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ (سورة القلم/٤)

"Doista si ti najljepše ćudi".[3]

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Tirmizi, Ibn Hibban i drugi.

[2] Hadis je hasen, a zabilježio ga je Tirmizi,

[3] Sura El- Kalem, 4.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je imao običaj učiti ovu dovu:

اللَّهُمَّ كَمَا أَحْسَنْتَ خَلْقِي فَأَحْسِنْ خُلُقِي.

„Allahu moj, kako si mene učinio lijepim, učini i moje ponašanje lijepim!“[1]

Poslanikovo, s.a.v.s., ponašanje je bilo Kur'an(sko), kao što to kaže njegova supruga Aiša, r.a.:

وكان خُلُقه القرآن

„Njegovo ponašanje je bio Kur'an.“

Drugom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

إِنَّكُم لَنْ تَسَعُوا الناسَ بِأَمْوَالكم، ولكن يَسَعُهُمْ مِنْكُمْ بَسْطُ الْوَجْهِ وحُسْنِ الخُلُقِ.

"Vaši imetci neće biti dovoljni da sve ljude zadovoljite, ali ćete ih zadovoljiti s vašim nasmijanim licima i lijepim ponašanjem".[2]

Poruke ovog hadisa

-Na vjerniku je da se Uzvišenom Allahu obraća sa ovom dovom:

اللَّهُمَّ اهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ، لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ.

(رواه مسلم)

---

[1] Prenosioci ovog hadisa su pouzdani, a hadis je zabilježio Ahmed.

[2] Hadis je hasen, a zabilježili su ga Ebu Je'ala i El-Bezzar.

"Allahu moj, uputi me na najljepše ponašanje, neće me na to uputiti niko drugi osim Tebe"[1]

-Razgovor među muslimanima mora biti takav da mu je cilj da se dođe do istine,

-Džennet se sastoji od različitih deredža i stepena,

-Nije dozvoljena laž osim u specifičnim situacijama u kojima je dobro za islam, muslimane i cjelokupnu zajednicu.

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim.

Hadis 12

NAREĐIVANJE DOBRA I ODVRAĆANJE OD ZLA

عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:
وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ. (حديث حسن)

Huzejfe ibn Jeman, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša vi morate naređivati dobro i odvraćati od zla ili će vam Allah dž.š. poslati kaznu pa će te Ga moliti a On vam se neće odazvati.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Huzejfe ibn Jeman, r.a., je poznati ashab i bio je među prvima koji su primili islam. On je bio vlasnik Poslanikove, s.a.v.s., tajne o munaficima, što znači da ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavjestio o imenima munafika i to nije rekao nikome osim njemu. Omer, r.a., bi kada neko umre pitao: "Je li Huzejfe tu?" pa ako bi bio prisutan i Omer bi klanjao dženazu a ako nema Huzejfe ni Omer ne bi klanjao tu dženazu. Kada je Omer, r.a., postao halifa pitao je Huzejfe ima li među njegovim

[1] Hadis je hasen, a zabilježio ga je Tirmizi 6/390 (2259).

namjesnicima neko od munafika. Huzejfe mu je odgovorio da ima jedan ali ga ne može obavjestiti o njemu. Nakon toga Huzejfe spominje ovaj slučaj i kaže da je Omer kasnije smjenio tog namjesnika, kao da je bio upućen na njega.

Komentar hadisa

Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas u ovom hadisu podstiče na naređivanje dobra i odvraćanja od zla jer ako se mi oglušimo od ovu naredbu Allah, dž.š., će nas kazniti pa nam dove, koje Mu upućujemo neće biti primljene.

Naređivanje dobra i odvraćanje od zla velik broj učenjaka smatra jednom od temeljnih vjerskih dužnosti i to je ono zbog čega je ovaj ummet najodabraniji ummet, kao što to vidimo iz kur'anskih ajeta:

﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ (سورة آل عمران/١١٠)

"Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio; tražite da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćate, i u Allaha vjerujete."[1]

﴿وَلْتَكُنْ مِنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (سورة آل عمران/١٠٤)

"I neka među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro, a od zla odvraćati, -oni će šta žele postići."[2]

---

[1] Sura Alu Imran, 110.
[2] Sura Alu Imran, 104.

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

(سورة التوبة/٧١)

"Vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima, naređuju da se čini dobro, a od zla odvraćaju, klanjaju namaz i daju zekat, pokorni su Allahu i Njegovom Poslaniku. Njima će se Allah smilovati, a Allah je doista Silni i Mudri."[1]

Naređivanje dobra i odvraćanje od zla je stepenovano kao što to pojašnjava Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu u kojem kaže:

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ. (رواه مسلم)

"Ko od vas vidi neko ružno djelo naka ga ukloni rukom, a ako tako ne mogne neka ga spriječi govorom (riječima), a ako i to ne mogne neka to u srcu prezire, a to je najslabiji iman."[2]

Važna napomena

Onaj koji naređuje dobro i odvraća od zla treba da bude blag kako bi lakše postigao željeni cilj. Imam Šafija - rahimehulla- kaže:

---

[1] Sura Et-Tevbe, 71.

[2] Hadis je zabilježio Muslim 1/212 (175).

من وعظ أخاه سِرًّا فقد نصحه وزانه، ومن وعظه علانية فقد فضحه وشانه.

"Ko svoga brata posavjetuje tajno, taj ga je uistinu posavjetovao i ukrasio, a ko ga posavjetuje javno taj ga je osramotio i pokvario."

Prema tome treba koristiti najadekvatnije metode u pozivanju u islam i u upućivanju na dobro kao što Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ (سورة النحل/١٢٥)

"Na putu Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj."[1]

Ako bi uklanjanje ili sprečavanje nekog ružnog djela dovelo do još gore situacije onda ga je bolje i nesprečavati, i to je važna napomena koju učenjaci spominju u ovoj temi.

Svako onaj ko želi nagradu na drugom svijetu i želi steći Allahovo, dž.š., zadovoljstvo treba da vodi računa o ovom, jer koristi naređivanja dobra i odvraćanja od zla su ogromne, pogotovo sada kada je ta stvar mnogo zapostavljena. Zapostavljanje naređivanja dobra i odvraćanje od zla rezultira kaznom koja će sve zadesiti i dobre i loše kao što kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu:

مَا مِنْ قَوْمٍ يُعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي ثُمَّ يَقْدِرُونَ عَلَى أَنْ يُغَيِّرُوا ثُمَّ لَا يُغَيِّرُوا إِلَّا يُوشِكُ أَنْ يَعُمَّهُمُ اللَّهُ مِنْهُ بِعِقَابٍ

---

[1] Sura En-Nahl, 125.

"Kada se god u nekom narodu čine grijesi, a ljudi budu u stanju da to spriječe, pa to ne urade Allah ih može sve bez izuzetka kazniti."[1]

Ovo potvrđuje kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

"I izbjegavajte ono što će dovesti do smutnje koja neće pogoditi samo one među vama koji su krivi, i znajte da Allah strašno kažnjava."[2]

Poruke ovog hadisa

- Obaveznost naređivanja dobra i odvraćanja od zla,
- Svaki musliman je dužan da druge ljude poziva lijepoj vjeri islamu,
- U pozivanju na dobro i odvraćanju od zla mora se postupati mudro da slučajno ne bi napravili gore stanje od postojećeg,
- Ako se ova naredba zapostavi onda će nastupiti kazna i zadesiće sve ljude.

---

[1] Hadis je zabilježio Ebu Davud 11/490 (4316)
[2] Sura El-Enfal, 25.

Hadis 13

ODLIKE MUHAMMEDA, S.A.V.S.

عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:
أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الأَنْبِيَاءِ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ
مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ
أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ وَأُحِلَّتْ لِيَ الْمَغَانِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ
قَبْلِي وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ
إِلَى النَّاسِ كَافَّةً. (متفق عليه)

Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«Dato mi je pet stvari koje nisu date nijednom od poslanika prije mene: potpomognut sam sa strahom (pa me se neprijetelji boje) na udaljenosti mjesec dana hoda, učinjena mi je zemlja čistom za namaz i tejemmum, pa gdje god čovjeka od moga ummeta zatekne namaz neka klanja. Dozvoljen mi je ratni plijen a nije bio dozvoljen nikome prije mene, dat mi je šefa'at (zauzimanje) i raniji poslanici slati su svako svome narodu a ja sam poslan cijelom čovječanstvu.»[1]

---

[1] Muttefekun alejhi. Zabilježio ga je Buhari 1/435 (335) i Muslim 5/6 (1163).

Biografija prenosioca ovog hadisa

Džabir ibn Abdullah ibn Amr, Ebu Abdullah, r.a., ashab i sin ashaba. Bio je jedan od ashaba koji su prenijeli veliki broj hadisa od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Otac mu je poginuo kao šehid na Uhudu i iza sebe je ostavio dosta sitne ženske djece i veliki dug pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., Džabiru pridavao veliku pažnju, iskazao mu svoje dobročinstvo i pomogao mu pri vraćanju njegovog duga. Džabir je sa Poslanikom, s.a.v.s., učestvovao u 19 bitaka. Umro je u Medini 78 godine po Hidžri.

Komentar hadisa

U ovom hadisu spomenuto je pet posebnosti, specifičnosti Muhammeda, s.a.v.s., i njegovog umeta. U jednom drugom hadisu kojeg prenosi Ebu Hurejre spomenuto je šest specifičnosti. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Data mi je prednost u odnosu na ranije poslanike u šest stvari: data mi je rječitost, potpomognut sam sa strahom neprijatelja od mene, dozvoljen mi je ratni plijen, učinjena mi je zemlja mjestom za klanjanje i čistom, poslan sam cijelom čovječanstvu i sa mnom je zapečaćeno poslanstvo."[1]

Ibn Hadžer -rahimehullah- u komentaru ovog hadisa kaže: Moguće da su Poslaniku, s.a.v.s., prvo bile saopštene neke, a kasnije i druge specifičnosti. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pomenuo ove specifičnosti i odlike ne zbog toga da bi se hvalisao ili uzdizao nad ranijim

---

[1] Hadis su zabilježili Muslim 5/8 (1167) i Tirmizi 5/160 (1594).

poslanicima nego je to govorio izražavajući svoju zahvalnost na Allahovim dž.š. blagodatima.[1]

Prva specifičnost:

Allah, dž.š., baca strah u srca Svojih i Poslanikovih neprijatelja na udaljenosti od mjesec dana hoda. O tome se govori i u Kur'anu, gdje Allah, dž.š., kaže: „I kad je tvoj Gospodar melekima objavio: -Ja sam s vama, doista, pa sigurnost ulijte vjernicima!" A onima koji ne vjeruju Ja ću uliti strah u srca..."[2]

Druga specifičnost:

Cijela zemlja je učinjena čistom za klanjanje Muhammedu, s.a.v.s., i njegovom ummetu. Ranijim narodima je bilo dozvoljeno obavljanje molitve samo u posebno određenim mjestima. Također je Poslaniku i njegovom ummetu dozvoljeno da uzimaju tejemum sa svim vrstama zemlje u slučaju nedostatka vode pa im je dozvoljeno da uzmaju tejemum i da klanjaju gdje god ih zadesi namaz.

Treća specifičnost:

Muslimanima je dozvoljeno da se nakon borbe okoriste ratnim plijenom koji su zadobili u borbi, pod uslovom da se plijen dijeli po propisima Kur'ana i Sunneta. Nekim od ranijih poslanika borba nije bila ni propisana, a onima kojima je bila propisana, bilo je naređeno da ratni plijen sakupe na hrpu i onda bi došla vatra s nebesa i spalila ga što bi ukazivalo da im je njihova borba bila u kabul i primljena.

---

[1] Fethul-Bari, 1/439.

[2] Sura El-Enfal, 12.

Četvrta specifičnost:

Poslaniku je dat glavni šefa'at a to je šefa'at koji će biti na mahšeru, Sudnjega dana, a to je zauzimanje da počne obračun, kako bi se ljudi oslobodili teškoće stajanja na Sudnjem danu. Sa ovom specifičnošću se misli na ovu vrstu šefa'ata, a druge vrste šefa'ata su date i drugima, mimo Muhammeda, s.a.v.s.[1]

Peta specifičnost:

Općenitost Muhammedovog, s.a.v.s., poslanstva, obzirom da je on poslan cijelom čovječanstvu, i ljudima i džinima zajedno. Raniji poslanici, a.s., su bili slati samo svom narodu i svojim bližnjima. Također je Muhammedov, s.a.v.s., šeriat/vjerozakon derogirao sve prijašnje vjerozakone i ostaće na snazi sve do Sudnjeg dana.

Poruke ovog hadisa

-Prednost Muhammeda, s.a.v.s., nad ostalim vjerovjesnicima,

-Ispravnost namaza na bilo kojem mjestu gdje vjernika zadesi namaz, a ne samo u džamijama ili mesdžidima,

-Prednost Muhammedovog, s.a.v.s., ummeta nad ostalim narodima,

-Jedini ispravni vjerozakon je Šeriat.

---

[1] Taj posebni Muhammedov, s.a.v.s., *šefa'at* je spomenut u jednom dugom hadisu u kojem se govori kako ljudi na Sudnjem danu idu od jednog do drugog Poslanika, a.s., tražeći od njega da se za njih zauzima, dok na kraju ne dođu do Muhammeda, s.a..v.s. Pogledaj taj hadis u *Rijadus-salihin*, str. 260, Hadis 1866, prijevod na bosanski jezik.

Hadis 14

NAJVEĆI GRIJESI

عن أبي بَكْرَةَ قال: :كُنا عند رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ (ثَلاثًا)؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّه. قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّه، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَجَلَسَ وَكَانَ مُتَّكِئًا، فَقَالَ: أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ. قَالَ فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ.

(متفق عليه)

Prenosi se od Ebu Bekreta, r.a., da je bio kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je rekao:

«Hoćete li da vas obavjestim o najvećim grijesima (ponovivši to tri puta)? Rekli smo: -Hoćemo o Allahov Poslaniče. Poslanik reče: -Činiti širk Allahu dž.š., i biti neposlušan prema roditeljima. Poslanik, s.a.v.s., je bio naslonjen pa je sjeo i dodao: -I lažno svjedočenje! I lažno svjedočenje!...» Ebu Bekrete, r.a., kaže: «Poslanik nije prestao to ponavljati sve dok nismo rekli (sažaljevajući ga): -Da hoće prestati»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ebu Bekrete, r.a., puno ime je Nufej' ibn El-Haris ibn Keledete Es-Sekafi. Poznati ashab iz Taifa. Više je poznat po svom nadimku Ebu Bekrete, nego po svom imenu, mada treba praviti razliku između njega i Ebu Bekra Es-

---

[1] Muttefekun alejhi. Zabilježio ga je Buharija 5/261 (2654) i Muslim 1/268 (255).

Siddika, r.a., prvog halife. Ovaj ashab se sa koturaljkom (bekreh) spustio sa tvrđave u Taifu do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i zbog toga je dobio nadimak Ebu Bekrete. Prenio je od Poslanika, s.a.v.s., 132 hadisa. Umro je 52 godine po Hidžri. Dženazu mu je klanjao ashab Ebu Berzete El-Eslemi, r.a., kako je to Ebu Bekrete, r.a., oporučio.[1]

Komentar hadisa

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu spominje tri grijeha, a oni su najveći grijesi. Ima mnogo mišljenja po pitanju broja velikih grijeha kao i njihove klasifikacije od malih grijeha.

Prenešeno je od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao: "Sve što je zabranio Allah, dž.š., u Kur'anu, to je veliki grijeh". Od njega se također prenosi da je rekao: "Veliki grijeh je svaki grijeh za kojeg Allah, dž.š., prijeti sa džehenemskom vatrom ili sa svojom srdžbom ili sa prokletstvom ili sa kaznom". Ostali učenjaci kažu da su veliki grijesi oni grijesi zbog kojih će Allah, dž.š., kazniti vatrom ili zbog kojih se treba izvršiti šeriatska sankcija (hadd) na ovom svijetu.

Što se tiče broja velikih grijeha učenjaci -rahimehumullah- kažu da broj velikih grijeha nije strogo određen u hadisima Allahovog Poslanika, s.av.s..

Prenosi se da je Ibn Abbas, r.a., bio upitan o velikim grijesima, je li ih sedam? Pa je on odgovorio: „Ima ih do sedamdeset.", a u jednoj predaji stoji: čak i sedam stotina grijeha. Imam Ez-Zehebi -rahimehullah- je napisao knjigu o velikim grijesima koju je nazvao *El-Kebair* i u njoj je

---

[1] Pogledaj *Et-Takrib*, str. 565 (7080) i *El-E'alam*, 8/44.

spomenuo više od sedamdeset velikih grijeha. Također je drugi učenjak El-Hejtemi -rahimehullah- napisao knjigu i nazvao je *Ez-Zevadžir* i u njoj je pomenuo 467 velikih grijeha. Pisac ove knjige je također napisao na bosanskom jeziku knjigu *Veliki grijesi* u kojoj je spomenuo stotinu i deset velikih grijeha.

Postoje mnogi hadisi u kojima se spominje broj velikih grijeha, a od njih je i hadis Ebu Hurejre, r.a., u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ (أي: المهلكات) قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسِّحْرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ. (متفق عليه)

"Klonite se sedam upropaštavajućih grijeha!" Pa smo pitali:"A koji su to grijesi, Allahov Poslaniče?" On je rekao:"Pripisivanje Allahu dž.š. druga, sihr, bespravno ubijanje, jedenje kamate, jedenje imetka jetima, bježanje s bojnog polja i potvora nedužnih vjernica."[1]

Od velikih grijeha je da čovjek psuje svoje roditelje a na koji način se to može desiti pojašnjava slijedeći hadis:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: مِنَ الْكَبَائِرِ شَتْمُ الرَّجُلِ وَالِدَيْهِ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَهَلْ يَشْتِمُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ، يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ فَيَسُبُّ أَبَاهُ، وَيَسُبُّ أُمَّهُ فَيَسُبُّ أُمَّهُ. (رواه مسلم و أحمد)

Prenosi se od Abdullaha ibn Amra ibn Asa, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Od velikih grijeha je

---

[1] Muttefekun alejhi.

psovanje sopstvenih roditelja!" Pa smo upitali zar čovjek može psovati svoje roditelje? Poslanik, reče: "Može, na taj način što on opsuje drugom čovjeku oca pa i ovaj njemu uzvrati, on njemu opsuje majku pa onda i ovaj njemu opsuje majku."[1]

U velike grijehe se, također, ubraja: ogovaranje (giber), prenošenje tuđih riječi da bi se napravila smutnja (nemimet), nečuvanje od mokraće, lažno zaklinjanje, činjenje bluda (zinaluk) i tome slično, kao što je to spomenuto u mnogim hadisima.

Što se tiče tri velika grijeha spomenuta u prvom hadisu, to su najteži grijesi i upravo zbog toga su posebno naglašeni:

- **Učiniti širk Allahu, dž. š.** pripisivati Allahu nekoga kao druga. Ovu vrstu grijeha Allah, dž.š., neće oprostiti, kao što se to navodi u slijedećem kur'anskom ajetu u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿إِنَّ اللَّهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾

(سورة النساء الآية ٤٨)

"Doista Allah neće oprostiti širk-da mu se drug pripisuje ali će oprostiti manje grijehe od toga onome kome hoće"[2]

- **Neposlušnost prema roditeljima**, a to je svaki postupak koji uznemirava ili smeta roditeljima. Rečeno je da je dobročinstvo roditeljima vadžib u svemu što nije neposlušnost prema Allahu, dž.š., a postupiti drugačije od njihova naređenja je neposlušnost. Allah, dž.š., je ljudima

---

[1] Hadis su zabilježili Muslim i Ahmed.
[2] Sura En-Nisa', 48.

stavio u obavezu poslušnost roditeljima u mnogim kur'anskim ajetima od kojih ćemo spomenuti ovaj:

﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (سورة الإسراء الآية/ ٢٣)

"Allah naređuje da se samo On obožava i da se roditeljima dobročinstvo čini. A ako jedno od njih ili oboje kod tebe starost dožive ti im ne reci ni 'Uf' i ne prigovaraj im i sa njima se lijepo ophodi."[1]

- **Lažan govor ili lažno svjedočenje** znači potvarati nekoga sa djelom koje nije učinio, ili za nekoga, ko je nešto učinio, govoriti da to nije učinio. Allah, dž.š., opisujući iskrene vjernike u Kur'anu kaže:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾ (سورة الفرقان/٧٢)

"Koji lažno ne svjedoče."[2]

Poruke ovog hadisa

- Opasnost u činenju velikih grijeha,
- Zabrana neposlušnosti djece prema roditeljima,
- Zabrana lažnog svjedočenja i štetnost ovog djela po zajednicu,
- Ljepota ponašanja ashaba, r.a., prema Poslaniku, s.a.v.s., u samilosti prema njemu.

---

[1] Sura El-Isra', 23.
[2] Sura El-Furkan, 72.

Hadis 15

ČOVJEKOVA DJELA SE NE PREKIDAJU NJEGOVOM SMRĆU

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ. (رواه مسلم)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s, da je rekao:

«Kada čovjek umre prekidaju se njegova djela osim u tri slučaja: trajna sadaka, znanje koje je ostavio iza sebe da se drugi okoriste njime i dobro odgojeno dijete koje će se moliti za njega.»[1]

Komentar hadisa

Učenjaci kažu: Značenje ovog hadisa je da čovjekova djela prestaju s njegovom smrću, tj. prekida mu se pisati sevab za djela koja je učinio osim u ova tri slučaja: trajna sadaka, tj. vakuf, nauka koja je ostala iza njega da se drugi podučavaju i time koriste, i hajirli odgojeno dijete koje uči dove za svoga rahmetli roditelja.

U ovom hadisu nas Poslanik, s.a.v.s., obavještava da postoje tri djela zbog kojih čovjeku pristižu djela nakon njegove smrti. Ima mnogo ljudi koji žele da pomognu svojim roditeljima ili nekom od svojim bližnjih poslije njihove smrti, pa ovo im je jedinstvena prilika da čine ova

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim 11/87 (4199).

djela koja su pomenuta u hadisu, a nagrada za ova djela će zasigurno koristiti umrlom nakon njegove smrti.

1- Trajna sadaka, tj. vakuf na različite načine kao što je podizanje mesdžida, škola i drugih obrazovnih institucija, bolnica, domova za siročad, mostova, vodovoda, javnih kupatila i tome slično.

2- Znanje kojim će se drugi okoristiti, a to je korisno znanje koje je u skladu sa Allahovim, dž.š., propisima. U to se ubraja podučavati učenike i mlađe generacije, napisati ili prevesti neke korisne knjige i tome slično. Što se tiče beskorisnog znanja, to je štetno znanje koje je u suprotnosti sa vjerskim temeljima i za očekivati je da će njegov zagovarač biti kažnjen zbog toga, a ne nagrađen.

3- Dobro dijete, tj. dijete koje je vjernik i koje uči dove za svoje roditelje, pogotovo nakon obavljenog namaza, dijeli sadaku pred njihovu dušu, obavi hadž za njih, ako nisu obavili i čini slična dobra djela, od kojih njegovi roditelji imaju nagradu i poslije njihove smrti.

Poruke ovog hadisa

-U ovom hadisu imamo dokaz za ispravnost utemeljenja vakufa i veličine njegove nagrade.

-U hadisu se pojašnjava vrijednost sticanja znanja i podsticaj za prenošenje tog znanja na druge, a na nama je da odaberemo ono znanje koje je korisno i koje će koristiti nama i drugima.

-U njemu je pojašnjeno da nagrada za dovu i druga hajirli djela, koja se učine pred dušu umrlog, stiže njemu. U ovo se također ubraja sadaka, zatim vraćanje duga koji je umrli imao ili da se za njega obavi hadž ako je bio u

mogućnosti da ga obavi a to u toku svoga života nije izvršio.

-Što se tiče učenja Kur'ana i poklanjanja sevapa od tog učenja mrtvome, većina učenjaka to smatra dozvoljenim (džaiz). Oni kažu da nagrada od tog učenja stiže do mrtvoga uz uslov da se ne uzima nadoknada za to učenje, a ako se desi da se nagrada uzme za takvo učenje nema nagrade, a Allah zna najbolje.

Najbolji savjet za čovjeka je da uči dovu za svoje roditelje on lično ili da uči iz Kur'ana ono što mu je najlakše a zatim da uči dovu makar to bilo i na nekom drugom jeziku.

Također, od stvari koje mogu učiniti djeca za svoje roditelje poslije njihove smrti je ono što se spominje u jednom hadisu od Ebu Usejda, r.a., koji kaže:

كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ بَقِيَ عَلَيَّ مِنْ بِرِّ أَبَوَيَّ شَيْءٌ بَعْدَ مَوْتِهِمَا أَبَرُّهُمَا؟ قَالَ نَعَمْ، خِصَالٌ أَرْبَعَةٌ: الدُّعَاءُ لَهُمَا، وَالاسْتِغْفَارُ لَهُمَا، وَإِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا (أي: وَصِيَّتِهِمَا)، وَإِكْرَامُ صَدِيقِهِمَا، وَصِلَةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا رَحِمَ لَكَ إِلَّا مِنْ قِبَلِهِمَا. وزاد البيهقي في روايته: مَا أَكْثَرَ هذا وأَطْيَبَهُ يا رسول الله. قال: فاعْمَل فإنه يَصِل إليهما. (حديث صحيح)

"Bili smo kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je jedan čovjek upitao:

-Allahov Poslaniče, da li ja imam kakvu mogućnost da učinim dobro za svoje roditelje poslije njihove smrti?, pa mu je Poslanik, s.a.v.s., ogovorio: -Da, postoje četiri stvari a to su: da učiš dovu (moliš) za njih, tražiš oprost od Allaha za njih, da izvršiš njihovu oporuku, da lijepo

postupaš prema njihovim prijateljima i da održavaš rodbinske veze koje se samo preko njih mogu održavati." Bejheki u svom rivajetu još dodaje, da je ovaj ashab rekao: "Kako je ovo lijepo i berićetno, Allahov Poslaniče!?", na šta mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Radi to jer će to, doista, doći do njih, tj. sevab tih djela."[1]

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ebu Davud, Ibn Madže, Buhari u *El-Edebul-mufredu* 1/109 (35), Ibn Hibban i Hakim .

Hadis 16

SASTAVNI DIJELOVI IMANA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم:
الإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ، أَوْ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ. (متفق عليه)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Vjerovanje se sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova, ili šezdeset i nekoliko dijelova; najvažnije od toga je izgovoriti šehadet, a najzadnje je smaknuti s puta ono što smeta prolaznicima, a i stid je dio vjerovanja.»[1]

Komentar hadisa

U Buharinoj predaji ovog hadisa se kaže: "šezdeset i nekoliko dijelova", a kod Muslima i drugih "sedamdeset i nekoliko ili šezdeset i nekoliko dijelova". Sve ove predaje su sahih (pouzdane), a njihova različitost ne utječe na vjerodostojnost hadisa, jer kod Arapa je tako, kada se spomene neki broj, to ne negira, niti isključuje ono što je mimo njega, bilo to manje ili više.

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., spominje da se iman sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova i

---

[1] Muttefekun alejhi. Zabilježili su ga Buhari 1/51(9) i Muslim 1/195(152).

ukazuje da je najvažnije od toga izgovoriti šehadet, a to je očitovanje i izjavljivanje pripadnosti vjeri čime je zadužena svaka osoba pojedinačno. Bez šehadeta i njegovog ispravnog poimanja ni ostali dijelovi imana ne bi valjali. Najzadnji dio imana je smaknuti s puta ono što smeta prolaznicima. Između ovo dvoje su ostali dijelovi imana, koje su neki od učenjaka pokušali pobrojati.

Ebu Hatim Ibn Hibban –rahimehullah- kaže: Dugo sam razmišljao o značenju ovog hadisa, te sam izbrojao sve dijelove imana koji su spomenuti u Kur'anu i vidio sam da ih je manje od ovog pomenutog broja. Zatim sam izbrojao sve dijelove imana koji su spomenuti u hadisima pa sam također vidio da ih je manje od ovog broja. Nakon toga sam sabrao ono što je u Kur'anu i ono što je u hadisima i uvidio sam da ima sedamdeset i devet (79) dijelova imana. Tada sam zaključio da je Poslanik, s.a.v.s., sa ovim hadisom mislio na sastavne dijelove imana koji su pomenuti u Kur'anu i u Hadisu.

Poznati učenjak imam Bejheki je napisao čuveno djelo u ovoj oblasti, a to je knjiga "Šuabul-iman" u kojoj je sakupio 11269 hadisa, među kojima su i izreke ashaba, tabi'ina i drugih učenjaka. Tu knjigu je rasporedio u sedamdeset sedam (77) poglavlja, što ukazuje na to da po njegovom mišljenju ima toliko dijelova imana. Knjiga je štampana u sedam tomova.

Stid je osobina koja čovjeka podstiče na sve ostale dijelove imana i upravo zbog toga je posebno izdvojena i naglašena u ovom hadisu. Stid je osobina i ponašanje zbog kojeg se ostavljaju grijesi i daje se svakom njegovo pravo koje mu pripada. U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

الْحَيَاءُ كُلُّهُ خَيْرٌ، وَالْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ. (متفق عليه)

"Svaki stid je dobro, a sa stidom dolazi samo dobro."[1]

Također Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Stidite se Allaha pravom stidljivošću." Na to ashabi rekoše: "Hvala Allahu mi se stidimo Njega." Tada je Poslanik a.s. rekao: "Nije tako kako vi mislite, nego je prava stidljivost da čuvaš svoju glavu i ono što na njoj (vjeru), da čuvaš stomak i ono što je u njemu, (da se hraniš halalom) da se sjećate smrti i iskušenja, pa ko želi ahiret (budući svijet) neka ostavi ukrase ovoga svijeta. Ko postupi ovako, taj se stidi Allaha pravom stidljivošću."[2]

Poruke ovog hadisa

Ibn Hadžer – rahimehullah- u komentaru ovog hadisa kaže :

Ova djela i radnje koje su ubrajaju kao sastavni dijelovi imana mogu se podijeliti u tri vrste:

a) djela koja su u srcu, a ima ih dvadest i četiri (24). Tu su uglavnom imanski šarti, iskreni nijjet prilikom obavljanja raznih poslova i tome slično. Od ove vrste dijela su: vjerovanje u Allaha, d.š., Njegove meleke, knjige, Poslanike i td. Također se u ovu vrstu se ubraja vjerovanje u: Drugi svijet, ispitivanje u kaburu, proživljenje, sakupljanje na jednom mjestu (mahšer), polaganje računa, vaganje dijela na mizanu/vagi, Sirat-ćuprija, Džennet, Džehennem i sl. Od djela u srcu su: ljubav prema Allahu, dž.š., čuvanje od licemjerstva,

---

[1] Muttefekun alejhi.

[2] Hadis su zabilježili Tirmizi i Ahmed.

munafikluka, tevba/pokajanje, zahvalnost Allahu, dž.š., strpljivost, tevekkul/oslanjanje na Allaha, dž.š.

b) djela koja se izvršavaju jezikom, a ima ih sedam (7), kao što su: izgovaranje "Kelime i šehadeta", učenje Kur'ana, učenje dova, virdova i drugi vidovi šeriatski opravdanih i osnovanih zikrova.

c) djela koja se izvršavaju cijelim tijelom, a ima ih trideset osam (38) od kojih su: taharet/čistoća, namaz, zekat, dijeljenje, dočekivanje i gostoprimstvo musafira, post, hadž, umra, tavaf, i'tikaf, činjenje Hidžre, brak, dobročinstvo prema roditeljima, odgoj djece, održavanje rodbinskih veza, mirenje zavađenih, džihad, naređivanje dobra i odvraćanje od zla i drugo.

Hadis 17

ODLIKE PRAVOG VJERNIKA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم:
الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي
كُلٍّ خَيْرٌ، احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجَزْ، وَإِنْ
أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ
قُلْ: قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ (لَوْ) تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ.

(رواه مسلم)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Jak vjernik je bolji i draži Allahu od slabog vjernika, a u obojici je dobro. Teži onome što će ti koristiti i traži pomoć od Allaha i ne posustaj, a ako te zadesi nešto nemoj reći: 'Da sam uradio onako bilo bi ovako i ovako', nego reci: 'Tako je Allah odredio i On je uradio ono što je htio', jer doista riječi 'da sam' otvaraju vrata šejtanu.»[1]

Komentar hadisa

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukazuje na prednost jakog i snažnog vjernika u odnosu na slabog. Sa ovom snagom misli se na snagu u vjerovanju, imetku i u

[1] Hadis je zabilježio Muslim 16/431(6716).

tijelu. Jak vjernik je bolji od slabog, jer je on taj koji je strpljiv kada kontaktira sa narodom i podnosi njihove uvrede. Svakako da je onaj vjernik koji se miješa sa narodom, podučava ih onome što je dobro i ukazuje im na ono što je loše, bolji od onoga koji se zatvara u svojoj kući i ne kontaktira sa svijetom. Ovo potvrđuje hadis koji prenosi Abdullah ibn Omer, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ أَفضل مِن المـــؤمنِ الَّذِي لَا يُخَالِط النَاس ولا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ.

"Vjernik koji je u stalnom kontaktu sa ljudima i strpi se zbog njihovih uvreda je bolji od onog vjernika koji ne kontaktira sa ljudima niti je strpljiv zbog njihovih uvreda."[1]

Iz pomenutih hadisa vidimo da je islam sveobuhvatna vjera i kompletan sistem života koji se ne svodi samo na ibadete, nego on podstiče muslimane na tjelesne aktivnosti koje su korisne za duh i tijelo čovjeka. u ovo spada plivanje, jahanje konja, gađanje kopljem i strijelom, kao i sve drugo što će učiniti vjernika jakim, sposobnim i spremnim da brani sebe, svoju familiju, svoju vjeru, čast i zemlju, kao što je to naglašeno u nekoliko hadisa:

عَلِّمُوا أولادكم السباحة والرماية، ونِعْمَ لَهْوُ المؤمنة في بيتها الغزلُ.

"Podučavajte svoju djecu plivanju i gađanju, a divna je zabava za vjernicu u njenoj kući gazl (pletenje, heklanje, tkanje i sl.)."[2]

---

[1] Hadis je zabilježio Ahmed u svom *Musnedu*, broj hadisa: 23159.

[2] Hadis je zabilježio Šejh El-Hindi u svom djelu *Kenzu-l-ummal*, 16/443 (45343).

حق الولد على والده أن يعلمه الكتابة والسباحة والرمايـــة، وأن لا يرزقه إلا طيباً.

"Pravo djeteta kod njegovih roditelja je da ga poduče pisanju, plivanju i gađanju, zatim da ga hrane samo sa halalom."[1]

Kaže se da je **„jak vjernik"** ustvari onaj koji je jak u vjerovanju u Allaha, dž.š.

Nevevi -rahimehullah- kaže da se pod snagom ovdje misli na spremnost i odlučnost čovjeka da radi za ahiretske stvari, pa će zbog toga biti spreman za borbu na Allahovom putu. Također će takav biti spreman i odlučan u pozivanju ljudi na dobro i odvraćanju od zla. Takav vjernik sve nedaće na koje nailazi u ovim poslovima podnosi strpljivo.

U hadisu se kaže: **„teži onome što će ti koristiti"**, što znači budi uporan i čvrst u pokornosti Allahu, dž.š., i imaj jaku želju za onim što je kod Njega, zatim, traži pomoć od Allaha u tome i ne posustaj, ne očajavaj, nemoj prestati u svojoj pokornosti niti u traženju pomoći jedino od Allaha, dž.š.

Ako te zadesi nekakva nesreća ili nedaća od dunjalučkih stvari, nemoj reći: **„Da sam uradio to i to, bilo bi tako i tako"**, jer su ovo riječi koje odvode u sumnju i mogu negativno utjecati na iman vjernika. Vjernik u ovakvim situacijama treba da se sjeti kur'anskog ajeta u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ (سورة التوبة/ ٥١)

---

[1] Hadis je zabilježio Šejh El-Hindi u svom djelu *Kenzu-l-ummal*, 16/443 (45340).

"Reci:-nije nas zadesilo ništa osim onoga što nam je Allah već bio odredio.-"[1]

Također, vjernik mora imati na umu hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ، وَأَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ.

"Ono što te je zadesilo, nije te moglo mimoići, a ono što te je mimoišlo, nije te moglo zadesiti."

Poslanik, s.a.v.s., nas podučava kako treba da postupamo bez obzira šta se desi, vjenik treba da kaže: **"Ovo je Allahova odredba i On je uradio ono što je htio"**, a to znači da je čovjkea zadesilo ono što je Allah već propisao i odredio da se desi.

Neki komentatori ovog hadisa kažu da rječica **„da sam"** može vjernika odvesti u zabludu da zaniječe Allahovu odredbu (kader) ili da ne bude zadovoljan Allahovom odredbom. Zbog toga se u hadisu kaže da ta rječica otvara vrata šejtanu.

Na nama je, također, da postupimo po hadisu u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

من غَلَبَهُ أَمرٌ فليقل: حسبِيَ اللهُ ونِعْمَ الوكيل.

(رواه أبو داودو والنسائي)

"Koga zapadne u neku krizu, neka kaže: „Hasbijellahu ve ni'mel-vekil", što znači: -Dovoljan mi je Allah, a divan li je On pomagač. "[2]

---

[1] Sura Et-Tevbe, 51.

[2] Hadis su zabilježili Ebu Davud i Nesai.

Poruke ovog hadisa

- Islam pridaje jednako važnost i tjelesnoj i duhovno-imanskoj strani,

- Obaveza vjerovanja u kader (Allahovo, dž.š., određenje, da sve što se događa, to ustvari biva Allahovom voljom i odredbom),

- Pokuđenost izgovaranja rječice „da sam...“ ako čovjek time misli da bi promjenio stvari koje su se desile,

- Islam traži od svojih sljedbenika da budu aktivni u pokornosti Allahu, dž.š., kao i u ostalim poslovima i da se prođu lijenosti i gubljenja vremena.

Hadis 18

ISKRENOST NIJETA U DŽIHADU

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذْكَرَ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (متفق عليه)

Ebu Musa, r.a., kaže da je jedan beduin došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: **«Allahov Poslaniče, neko ratuje zbog ratnog plijena, neko ratuje da bi se pročulo njegove ime, a neko ratuje da bi pokazao svoju hrabrost, pa ko je od njih na Allahovom putu?» Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: «Ko se bude borio da Allahova riječ bude gornja (da ona vlada) on je na Allahovom putu. »**[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Prenosilac ovog hadisa je Ebu Musa El-Eš'ari, što je ustvari njegov nadimak po kojem je poznat. Njegove ime je Abdullah ibn Kajs. Rođen je u Jemenu. Lijepo je učio Kur'an. Bio je sitan i mršav ali jako hrabar u borbama. Poslanik je za njega govorio: „Najbolji konjanik je Ebu Musa." Umro je u Kufi 50. godine po Hidžri.

---

[1] Muttafekun alejhi. Buharija 6/27 (2810) i Muslim 13/51 (4896).

Komentar hadisa

U ovom hadisu se govori o vrijednosti borbe na Allahovom putu, a posebno se naglašava iskren nijet u toj borbi. Borac se može boriti iz više razloga. Kao što je u hadisu spomenuto, čovjek se može boriti da osvoji ratni plijen, da bi se pročulo njegovo ime, tj. da bi postao poznat, i da bi pokazao koliko je hrabar, ali ta borba nije pravi džihad.

Poslanik, s.a.v.s., nije pojedinačno odgovarao na pitanja koja su mu postavljana nego je u jednoj rečenici objasnio šta je to u stvari džihad i ko je pravi mudžahid, rekavši: Ko se bori u ime Allaha, dž.š., i da Allahova riječ bude gornja on je na Allahovom putu i smatra se mudžahidom. Samo takav mudžahid ako pogine u borbi ima stepen pravog šehida.

Većina učenjaka kaže, ako čovjeku ovo bude glavni motiv i povod za džihad, neće smetati ako se uz to nađe i neki dodatni razlog, pod uvjetom da prvi motiv bude glavni.

Mnogo je hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče na iskrenost nijeta u djelima:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ بِهِ نَفْسَهُ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ.

"Ko umre a ne bude se borio, niti sebe podsticao na borbu, umrijeće sa jednom vrstom munafikluka."[1]

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ.

"Ko iskreno bude molio Allaha dž.š. da pogine kao šehid, Allah će mu dati stepen šehida, pa makar umro i na postelji."[1]

Poruke ovog hadisa

- Djela se cijene prema namjerama i nagrada koja je obećana šehidima je uvjetovana iskrenim nijetom. Analogno ovom na nama je da molimo Uzvišenog Allaha da naši poginuli budu primljeni kao šehidi i da budu zauzimači za nas na Sudnjem danu,
- Borba zbog ratnog prijena ili zbog ličnih interesa je pokuđena,
- Pravilo je u vjeri pitati učenjake za neke stvari koje nam nisu jasne.

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim.

Hadis 19

SKRAĆIVANJE I SPAJANJE NAMAZA

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ لَا يَزِيدُ فِي السَّفَرِ عَلَى رَكْعَتَيْنِ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ كَذَلِكَ (متفق عليه)

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: **«Putovao sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i on na putu nije klanjao više od dva rekata a također ni Ebu Bekr, ni Omer, ni Osman.»**[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Prenosilac ovog hadisa je Abdullah ibn Omer, r.a., koji je rođen u Mekki deset godina prije Hidžre. Odrastao je u islamu, a Hidžru u Medinu čini skupa sa svojim ocem Omerom, r.a. Učestvovao je u oslobođenju Mekke. Od Muhammeda, s.a.v.s., prenosi 2630 hadisa. Pred kraj svoga života je oslijepio. On je jedan od posljednjih ashaba koji je umro u Mekki 73. hidžretske godine.

Komentar hadisa

Kada se govori o putovanju nezaobilazan je hadis u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

---

[1] Muttefekun alejhi. Buharija 2/577 (1102) i Muslim 5/203 (1577).

قَالَ رسولُ اللهِ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِـــنَ الْعَـــذَابِ، يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَنَوْمَهُ فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ (أي: مُهِمَّتَهُ) مِنْ وَجْهِهِ، فَلْيُعَجِّلِ الرُّجُوعَ إِلَى أَهْلِهِ. (حديث صحيح)

"Putovanje je dio kazne jer ono sprječava čovjeka od njegove uobičajene hrane, njegovog pića i njegovog spavanja, pa kada neko od vas obavi svoj posao na putu neka se požuri vratiti kući."[1]

Zbog toga je Allah, dž.š., musafiru/putniku dao neke olakšice na putu kao što su: skraćivanje namaza, spajanje namaza, odgađanje posta, mogućnost klanjanja pojedinačno, izvan džemata i tome slično. Skraćivanje namaza je propis koji je Allah, dž.š., u Kur'anu spomenuo:

﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْـــصُرُوا مِـــنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُـــمْ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ (سورة النساء/١٠١)

"Nije vam grijeh da molitvu na putovanju skratite, i kada se bojite da će vam nevjernici neko zlo nanijeti. Nevjernici su vam, doista, otvoreni neprijatelji."[2]

Jedan ashab, Jeala ibn Umejje, r.a, kaže: Rekao sam Omer ibn Hattabu, r.a. -Šta misliš o tome što ljudi skraćuju namaz, a Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: "Ako se bojite da će vas nevjernici na kušnju staviti", a toga (straha) danas nema? Tada mu Omer reče: Ja sam se tome

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Malik i Ahmed od Ebu Hurejre, r.a.

[2] Sura En-Nisa', 101.

začudio kao i ti pa sam to pomenuo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa mi je on rekao:

صَدَقَةٌ تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْكُمْ فَاقْبَلُوا صَدَقَتَهُ. (رواه الجماعة)

"To skraćivanje namaza vam je sadaka koju vam je Allah dao pa primite od Njega sadaku."[1]

Neki propisi iz ovog hadisa

U ovom hadisu spominju se slijedeći propisi:

- Skraćivanje namaza na putu je vadžib kod hanefija, sunneti muekkede (pritvrđeni sunnet) kod malikija, a Ahmed i Šafija smatraju da je bolje klanjati skraćeno nego cijeli namaz.

- Namazi koji se skraćuju su: podnevski, ikindijski i jacijski farz, a sabah i akšam ostaju kao što i jesu, na što ukazuje i slijedeća predaja:

قالت عائشة رضي الله عنها: قَدْ فُرِضَتِ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ بِمَكَّةَ، فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الْمَدِينَةَ زَادَ مَعَ كُلِّ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ إِلَّا فِي الْمَغْرِبِ، فَإِنَّهَا وِتْرُ النَّهَارِ وَصَلَاةَ الْفَجْرِ لِطُولِ قِرَاءَتِهِمَا، وَكَانَ إِذَا سَافَرَ صَلَّى الصَّلَاةَ الْأُولَى, أي التي فرضت بمكة.

Aiša, r.a., kaže: „U prvo vrijeme u Mekki namaz je bio propisan po dva rekata. Kada se Poslanik, s.a.v.s., preselio u Medinu dodato je svakom dvorekatnom namazu još po dva rekata, osim u akšamu (ostao je tri rekata) zato što je to kao vitr-namaz za dnevne namaze, i osim u sabahu jer se u tom namazu uči duže. A kada bi Poslanik,

---

[1] Hadis su zabilježili autori šest najpoznatijih hadiskih zbirki.

s.a.v.s., išao na put onda bi klanjao onaj prvonaređeni, tj. dvorekatni namaz."[1]

Spajanje namaza

Također, jedna od olakšica na putu i u drugim neprilikama je spajanje namaza. Na tu olakšicu ukazuje slijedeći hadis:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ بَيْنَ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ إِذَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ سَيْرٍ وَيَجْمَعُ بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ (متفق عليه)

Abdullah ibn Abbas, r.a., kaže: **«Allahov Poslanik, s.a.v.s., je spajao podne i ikindiju namaz kada bi bio u pokretu, tj. dok bi bio na putovanju a također bi spajao akšam i jaciju.»**[2]

U ovom hadisu je spomenuta druga olakšica za putnika, ili bolesnika, kao i za bilo koga u situaciji kada je obilna kiša ili zbog straha itd.

Namazi koji se spajaju su: podne i ikindija u podnevskom ili ikindijskom namaskom vremenu, i akšam i jacija u akšamskom ili jacijskom vremenu.

Propisi vezani za spajanje namaza

Sastavljanje namaza može biti:

-„džem'ut-takdim", tj. spajanje podne i ikindije u podnevskom vremenu ili akšama i jacije u akšamskom vremenu.

---

[1] Hadis su zabilježili Ahmed, Ibn Hibban i Ibn Huzejme.

[2] Muttefekun alejhi. Buharija 2/579 (1107) i Muslim 5/222 (1628).

- „džemut-te'hir“, tj. sastavljanje podne i ikindije u ikindijskom vremenu ili akšama i jacije u jacijskom vremenu.

Velik broj učenjaka daje prednost sastavljanju u ikindijskom i jacijskom vremenu, tj. spajanju u drugom namaskom vremenu.

Učenjaci su se razišli po pitanju spajanja namaza:

Ebu Hanife -rahumehullah- smatra da je spajanje namaza dozvoljeno samo hadžijama na Arefatu i Muzdelifi (podne i ikindija na Arefatu a akšam i jacija kad se dođe na Muzdelifu)

Ostali učenjaci kažu da je spajanje namaza dozvoljeno i na drugim mjestima, zbog putovanja, bolesti, zbog velike kiše, iz straha i u drugim sličnim okolnostima. Ovaj hadis kao i mnogi drugi hadisi ukazuje na to da je Poslanik spajao namaze i mimo Arefata i Muzdelife.

Hanefije na te hadise odgovaraju tako što kažu da je to bilo prividno spajanje namaza tj. da je Poslanik klanjao akšam u njegovom zadnjem vremenu, a jaciju u njenom prvom vremenu.

Hattabi -rahimehullah- na to odgovara, pa kaže: "Spajanje namaza je olakšica, pa kad bi bilo onako kako to hanefije kažu onda bi to bilo teže nego klanjati svaki namaz u njegovo vrijeme. Hadisi jasno ukazuju da je do spajanja dolazilo u jednom od dva namaska vremena."

U svakom slučaju, uvažavajući mišljenja svih učenjaka -da im se Allah smiluje- ispravnije je da se namazi sastave nego da namaz iziđe iz svog namaskog vremena, a spajanje namaza je vrlo praktično i praksa je pokazala da je to velika olakšica za musafira.

Poruke ovog hadisa

- Vjera je olakšica kao što ju je opisao Poslanik, s.a.v.s.,

- Mustehab/poželjno je koristiti olakšice u vjeri, ali to ne smije preći u bespotrebno izbjegavanje obaveza,

- Od namaza koji se skraćuju su podnevski, ikindijski i jacijski farz, a sabah i akšam ostaju kao što i jesu.

- Spajanje namaza je olakšica na putovanju, tako da musafir može bolje rasporediti svoje vrijeme na putu i obaviti poslove koji su pred njim,

- Spajanje namaza je bolje i ispravnije nego ostavljati drugi namaz do njegovog pravog vremena, pa uvjeti na putovanju ponekada spriječe musafira od klanjanja sve do isteka namaskog vremena, što je, svakako pogrešno.

Hadis 20

TEMELJI ISLAMA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ قَالَ تَعْبُدُ اللَّهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ وَتَصُومُ رَمَضَانَ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا شَيْئًا أَبَدًا وَلَا أَنْقُصُ مِنْهُ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا

(متفق عليه)

Ebu Hurejre, r.a., kaže da je jedan beduin došao Poslaniku, s.a.v.s., i rekao:

«Allahov Poslaniče, uputi me na djelo za koje ću, ako ga budem radio, ući u Džennet," pa je on rekao: "Obožavaj Allaha i nemoj Mu pripisivati druga, klanjaj propisane namaze, daji obavezni zekat i posti mjesec ramazan." "Tako mi onoga u čijoj ruci je moj život - reče beduin- neću ovome ništa dodavati, niti ću šta od toga oduzimati.»

Kada je on otišao, Poslanik s.a.v.s. je rekao: «Ko želi da vidi čovjeka iz Dženneta, neka pogleda u ovoga čovjeka.»[1]

---

[1] Hadis su zabilježili Ebu Davud 13/156 (4776), Tirmizi 6/128 (2061) i drugi.

Komentar hadisa

U ovom časnom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitan o važnoj i temeljnoj stvari u vjeri, a to je djelo koje će čovjeka uvesti u Džennet. Poslanik je u svome odgovoru na ovo pitanje spomenuo samo neke temelje vjere, a to su: obožavanje jedino Allaha, dž.š., a to je *tevhid* koji se temelji na *šehadetu*. Ovo obuhvata izvršavanje svih naredbi koje su došle u Kur'anu i Hadisu i klonjenje svih zabrana i grijeha. U svom odgovoru je Poslanik, s.a.v.s., još spomenuo obavljanje pet dnevnih namaza, davanje zekata i post časnog mjeseca Ramazana.

U ovom hadisu nije spomenut hadž, koji je također jedan od temelja vjere, ali je hadž spomenut u drugim hadisima u kojima su nabrojani temelji vjere.

Evo jednog od tih hadisa u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o važnosti obavljanja hadža:

عَنْ عَلِي بن أبي طالب رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّه صلى الله عَلَيْه وَسَلَّم: مَنْ مَلَكَ زَادًا وَرَاحِلَةً تُبَلِّغُهُ إِلَى بَيْتِ اللَّه وَلَمْ يَحُجَّ، فَلا عَلَيْه أَنْ يَمُوتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا، وَذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلا﴾

(حديث حسن لغيره)

Alija ibn Ebi Talib, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Ko bude posjedovao toliko imetka i prevozno sredstvo kojim će stići do Kabe, pa ne obavi hadž, taj može umrijeti kao židov, ili kao kršćanin, jer Allah, dž.š., u Kur'anu kaže: "Hadždž radi

Allaha dž.š. dužan je obaviti svako onaj koji je u mogućnosti."[1]

Dio prvog hadisa u kojem onaj čovjek kaže: (لا أَزِيدُ عَلَى هَـــذَا شَـــيْئًا)–Neću ovome ništa dodati- ne isključuje izvršavanje drugih obaveza i dužnosti koje se od vjernika traže, jer to pojašnjava predaja koju je zabilježio Muslim a u kojoj stoji da je Poslanik rekao:

إِنْ تَمَسَّكَ بِمَا أُمِرَ بِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

"Ako se bude pridržavao onoga što mu je naređeno ući će u Džennet." tj. ako se bude pridržavao svega onoga što mu je naređeno, ući će u Džennet.

Poruke i propisi iz ovog hadisa

Kurtubi, poznati učenjak, kaže: Ovaj hadis ukazuje da je ponekad dozvoljeno izostaviti sunnete, ali ako bi se to stalno radilo, takav odnos prema sunnetu bi ukazivao na nedostatak u vjerskoj privrženosti tog čovjeka. Međutim, ako bi neko ispuštao sunnete omalovažavajući ih i ne pridajući im važnost onda to postaje grijeh, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kaže:

مَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي. (رواه البخاري)

"Ko napušta moj sunnet ne pripada meni."[2]

---

[1] Hadis je hasen a zabilježili su ga Tirmizi, Ahmed i Bejheki. Pogledaj *Et-Tergib vet-terhib* 2/211 i *Mirkatul-mefatih* 5/395 (2521).

[2] Hadis je zabilježio Buhari.

Hadis 21

HIGIJENA I KULTURA VJERNIKA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
خَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: الاسْتِحْدَادُ وَالْخِتَانُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَنَتْفُ
الْإِبْطِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ. (رواه الجماعة)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Pet stvari su od prirode svakog čovjeka: brijanje oko stidnog dijela tijela, obrezivanje (sunnećenje), potkraćivanje brkova, uklanjanje dlaka ispod pazuha i odsjecanje nokata.»[1]

Komentar hadisa

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu spominje pet stvari koje su od sunneta, tj. prakse ranijih poslanika, a.s. Ove stvari su osnov i temelj kulture i higijene svakog čovjeka. U sličnom hadisu kojeg prenosi Aiša, r.a., spominje se deset stvari koje se ubrajaju u higijenu i čistoću tijela:

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: "عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ:
قَصُّ الشَّارِبِ وَإِعْفَاءُ اللِّحْيَةِ (هو أن يوفر شعرها) وَالسِّوَاكُ
وَالاسْتِنْشَاقُ، وَقَصُّ الْأَظْفَارِ وَغَسْلُ الْبَرَاجِمِ (وهي عقد الأصابع

[1] Hadis su zabilježili autori šest najpoznatijih hadiskih zbirki: Buharija, Muslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Ibn Madže.

ومفاصلها كلها) وَنَتْفُ الْإِبْطِ وَحَلْقُ الْعَانَةِ وَانْتِقَاصُ الْمَاءِ (هو: الاستنجاء بالماء) قَالَ زَكَرِيَّا (أحد الرواة) قَالَ مُصْعَبٌ: وَنَسِيتُ الْعَاشِرَةَ، إِلَّا أَنْ تَكُونَ الْمَضْمَضَةَ. (حديث حسن)

Aiša, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

"Deset stvari je od prirode čovjeka: potkraćivanje brkova, puštanje brade, pranje zuba (misvakom ili četkicom), ispiranje nosa, odsjecanje nokata, pranje između prsta, uklanjanje dlaka ispod pazuha, brijanje oko stidnog dijela tijela, korištenje vode poslije male i velike nužde. Jedan od prenosilaca ovog hadisa Zekerijjah kaže da je Mus'ab (drugi prenosilac) rekao: "Zaboravio sam desetu stvar, ali mislim da je to izapiranje usta."[1]

Allah, dž.š., je stvorio čovjeka u najljepšem obliku i izgledu, pa islam pridaje veliku važnost čistoći i higijeni čovjekovog tijela. Upravo zbog toga imamo veliki broj hadisa u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče na higijenu i čistoću, kako tijela, tako okoline u kojoj čovjek živi. U prethodnim hadisima su spomenute neke stvari koje su od prirode svakog čovjeka, neke od pomenutih stvari su vadžib, neke su sunnet, a neke je lijepo raditi.

Zašto se naglašava obaveznost uklanjanja dlaka ispod pazuha i stidnih dijelova tijela

Traži se uklanjanje dlaka sa ovih mjesta zbog toga što su to mjesta na kojima se sakuplja prljavština i neprijatan miris više nego na drugim mjestima, a to je posljedica intezivnog znojenja tijela.

---

[1] Hadis je zabilježio Tirmizi, *Kitabul-isti'zan vel-adab.*

U kojem vremenskom razdoblju je potrebno odsjecati nokte i uklanjati dlake sa stidnih mjesta

Odgovor na ovo pitanje nalazimo u slijedećem hadisu:

عن أنس بن مالك أنه قال: وُقِّتَ لَنَا فِي قَصِّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَحَلْقِ الْعَانَةِ وَنَتْفِ الْإِبْطِ أن لا يُتْرَكُ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ يَوْمًا.

(رواه الترمذي)

Enes ibn Malik, r.a., je rekao: "Vremenski nam je određeno da potkraćivanje brkova, odsjecanje nokata, uklanjanje dlaka sa stidnih dijelova tijela i ispod pazuha ne ostavljamo više od četrdeset dana."[1]

Ovaj vremenski period koji je spomenut je maksimalno što se može čekati, ali se neke od pomenutih stvari mogu i trebaju činiti i češće, pogotovo kada se radi o odsjecanju nokata i skraćivanju brkova.

U nekim hadisima je spomenuto da je lijepo da se nokti i brkovi potkraćuju petkom prije podne, ili četvrtkom. Vjerovatno se sa tim misli da to bude u sklopu uobičajenog kupanja i priprema za džumu namaz. Obzirom da ovi hadisi nisu jakog stepena, dozvoljeno je i preporučivo da se to obavlja onda kada se za to ukaže potreba, a Allah najbolje zna.

---

[1] Hadis je zabilježio Tirmizi, *Kitabul-isti'zan vel-adab.*

Hadis 22

DJELA KOJA GARANTUJU DŽENNET

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: اضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَضْمَنْ لَكُمُ الْجَنَّةَ: اصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ، وَأَوْفُوا إِذَا وَعَدْتُمْ، وَأَدُّوا إِذَا اؤْتُمِنْتُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ. (حديث صحيح)

Ubade ibn Samit, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Garantujte mi šest stvari, ja ću vama garantovati Džennet: kada pričate govorite istinu, ispunjavajte ono što obećate, sačuvajte ono što vam je povjereno, čuvajte svoja stidna mjesta (svoje poštenje), obarajte svoje poglede i čuvajte svoje ruke.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ubade ibn Samit El-Ensari je cijenjen ashab, poznat po svojoj pobožnosti. Prisustvovao je sastanku na Akabi, učestvovao je u bitci na Bedru, kao i ostalim bitkama. Bio je među onima koji su osvojili Egipat i on je prvi kadija u Palestini. Prenio je od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., 181 hadis. Umro je u Jerusalimu 34. godine po Hidžri, neka je Allah, dž.š., zadovoljan sa njim i sa ostalim ashabima.

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga: Ahmed 5/333, Ibn Hibban, Ibn Huzejme i Hakim u *Mustedreku* 4/358.

Komentar hadisa

U ovom hadisu je je spomenuto šest stvari ili svojstava koje Allahov Poslanik, s.a.v.s., traži od svog ummeta da ih primjenjuju jer na taj način obezbjeđuju sebi ulazak u Džennet, ili sa prvom skupinom koja u njega uđe, ili će u Džennet ući bez prethodnog kažnjavanja. Izvršavanje ovih šest stvari vjerniku garantuje rahatluk i Allahovo zadovoljstvo sa njim, na ovom i na onom svijetu. Spomenutih šest stvari su:

1. Iskrenost u govoru i komuniciranju sa ljudima, u dopisivanju sa njima ili tome slično. Iskrenost je svojstvo koje svog vlasnika vodi u Džennet jer Allah, dž.š., kaže:

قال تعالى: ﴿وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ ... أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ (سورة الأحزاب/٣٥)

"Iskreni i iskrene...Allah je njima pripremio oprost i veliku nagradu."[1]

Nije dozvoljeno vjerniku da se koristi neistinom osim kada laž pomaže u izmirenju zavađenih ljudi i tome slično.

2. Ispunjavanje obećanja, tj. izvršavanje onog što se obeća. Kada neko od vas obeća nekom nešto, neka to ispuni, jer je to osobina vjernika. Zapostavljanje obećanja je od osobina munafika, jer Poslanik, s.a.v.s, u poznatom hadisu napominje da je od osobina munafika, kada nešto obeća da to ne ispuni.

Također, Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

---

[1] Sura El-Ahzab, 35.

قال تعالى: ﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا﴾ (سورة البقرة/١٧٧)

"I svoja obećanja ispunjavaju kada obećaju..."[1]

3. Čuvanje onoga što je povjereno. Od osobina vjenika je da sačuva ono što mu je neko povjerio, bilo da se radi o nekoj tajni, ili nečemu materijalnom što je dato na čuvanje.

To je, također, jedna od osobina vjernika, jer Allah, dž.š., kada opisuje vjernike u Kur'anu kaže:

قال تعالى: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾

(سورة المؤمنون/٨)

"Vjernici su oni koji svoje emanete i ugovore čuvaju."[2]

Ovo čuvanje emaneta podrazumijeva izvršavanje svih naredbi i klonjenje svih zabrana, jer nam je privrženost vjeri od najvećih emaneta.

4. Čuvanje stidnih dijelova tijela. To podrazumijeva čuvanje od svih vrsta harama kao što je to blud, homoseksualizam, spolno općenje sa životinjama i čuvanje od svega onoga što vodi do ovakvih grijeha. Podstičući vjernike na čuvanje morala Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže:

مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ (اللسان) وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ (الفرج) أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ. (حديث صحيح)

---

[1] Sura El-Bekare, 177.

[2] Sura El-Mu'minun, 8.

"Ko mi garantuje za ono što što mu je između vilica (jezik) i za ono što mu je između nogu (spolni organ) ja njemu garantujem Džennet."[1]

5. Obaranje pogleda. Od vjernika i vjernice se traži da obaraju svoje poglede od svega što je ružno i zabranjeno. To je kur'anska naredba, jer Allah, dž.š., kaže:

قال تعالى: ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾

(سورة النور/٣٠)

"Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka čuvaju stidna mjesta svoja."[2]

U jednom hadisi-kudsi Allahov Poslanik, s.a.v.s., navodi da je Allah, dž.š., rekao.:

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم قال الله تعالى: النَّظْرَةُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ، مَنْ تَرَكَهَا مِنْ مَخَافَتِي أَبْدَلْتُهُ إِيمَانًا يَجِدُ حَلَاوَتَهُ فِي قَلْبِهِ. (حديث صحيح)

"Zabranjeni pogled je otrovna strelica od Iblisovih strelica. Ko se od njega sustegne iz straha od Mene, Ja ću mu umjesto toga dati vjerovanje (iman) čiju će slast osjetiti u svome srcu."[3]

6. Čuvanje ruku od svih vidova nedopuštenih djela koja se sa rukama mogu učiniti, kao što su krađa, otimanje tuđe imovine, uznemiravanje ljudi, nasilja, uzimanja i dodirivanja svega onoga što po islamskim propisima nije dozvoljeno da se uzima itd.

---

[1] Hadis je zabilježio Buharija.

[2] Sura En-Nur, 30.

[3] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Taberani i Hakim.

Hadis 23

LJEPOTA ISLAMSKOG PONAŠANJA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم:

مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ، تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ. (حديث حسن)

Ebu Hurejre, r.a. pripovijeda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

«Od ljepote čovjekovog islama je da ostavi ono što ga se ne tiče.»[1]

Komentar hadisa

Ovaj hadis ukazuje da je sastavni dio ljepote čovjekovog islama da ostavi ono što ga se ne tiče, bilo da se radi o govoru ili o djelima. Kada čovjek primjeni ovu odliku u svom životu onda to rezultira ostavljanjem svega onoga što ga se ne tiče, od svih vidova harama, sumnjivih stvari, mekruha i činjenja stvari za kojima nema potrebe. Uistinu, kada čovjek ostavi sve ono što ga se ne tiče onda osjeća jedno posebno duševno zadovoljstvo i vodi računa o svojim postupcima.

Jedan učenjak kaže: Ostaviti ono što ga se ne tiče, ustvari znači: ostaviti ono za čim čovjek nema potrebe u svojim dunjalučkim, niti ahiretskim poslovima, proći se onoga što mu ne koristi u sticanju zadovoljstva njegova Gospodara, i ostaviti ono bez čega mu je život ionako kompletan.

---

[1] Hadis je hasen, a zabilježili su ga: Tirmizi 6/606 (2419) u *Kitabuz-zuhdu*, Ibn Madže, Malik i Ahmed.

Ovaj hadis se smatra od temeljnih hadisa u odgoju, što potvrđuje i naredna izreka;

Imam Ebu Amr ibn Es-Salah prenosi od Ebu Muhammeda ibn Ebi Zejda, najpoznatijeg malikijskog učenjaka tog vremena da je rekao: Kompletan odgoj temelji se na ova četiri hadisa:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.

(متفق عليه)

1. "Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka priča samo dobro ili neka šuti."[1]

مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ. (حديث حسن، الترمذي)

2. "Od ljepote čovjekovog islama je da ostavi ono što ga se ne tiče."[2]

قوله للذي اختصر له في الوصية: لا تَغْضَبْ. (رواه البخاري)

3. Govor Poslanika, s.a.v.s., čovjeku kojeg je savjetovao:"Ne ljuti se!"[3]

الْمُؤْمِنُ يُحِبُّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ. (متفق عليه)

4. „Pravi vjernik voli svome bratu isto ono što želi samom sebi."[4]

---

[1] Muttefekun alejhi.

[2] Hadis je hasen, a zabilježili su ga: Tirmizi 6/606 (2419) u *Kitabuz-zuhdu*, Ibn Madže, Malik i Ahmed.

[3] Hadis je zabilježio Buharija.

[4] Muttefekun alejhi.

Ono što je najvažnije, a na što se odnosi ovaj hadis je čuvanje jezika od ogovaranja, ružna govora i tome slično, na što ukazuju slijedeći hadisi u kojima Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

إِنَّ مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ قِلَّةُ الكَلَامِ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ . (رواه أحمد)

"Od ljepote čovjekovog islama je da malo priča o onome što ga se ne tiče."[1]

عن أبي هريرة مرفوعًا: أَكثر الناس ذنوبًا أَكثرهم كلامًا فِيمَا لَا يَعْنِيهِ.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Ljudi koji imaju najviše grijeha su oni koji najviše pričaju o onome što ih se ne tiče."

أتى النبي صلى الله عليه وسلم رجل فقال: يَا رسول الله، إِنِّي مُطَاعٌ فِي قومِي فَمَا آمرهم؟ قال له: مُرْهُمْ بِإِفْشَاءِ السَّلَامِ وَ قِلَّةِ الكَلَامِ فِيمَا لَا يَعْنِيهِم.

Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu: -Allahov Poslaniče, mene moj narod sluša, pa šta da im naredim da rade? Poslanik mu reče: - Reci im da šire selam i da što manje pričaju o onome što ih se ne tiče!"

---

[1] Hadis je zabilježio Ahmed.

عن أنس قال: تُوُفِّيَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ النبيّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ رَجُل: أَبْشِرْ بِالْجَنَّة، فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صلى الله عليه وسلم: أَوَلَا تَدْرِي فَلَعَلَّهُ تَكَلَّمَ فِيمَا لَا يَعْنِيه، أَوْ بَخِلَ بِمَا لَا يَنْقُصُهُ.

Enes ibn Malik, r.a., kaže: Umro je neki ashab, r.a., pa je jedan čovjek rekao: "Raduj se Džennetu!" na što Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: „Ne znaš ti, možda je on pričao o onome što ga se nije ticalo ili je škrtario sa onim što mu nije moglo ništa umanjiti."[1]

Poruke ovog hadisa

- Ovaj hadis ukazuje na to da je ostavljanje onoga što se čovjeka ne tiče i bavljenje onim što ga se tiče od ljepote njegovog vjerovanja,

- Hasan Basri je rekao: "Od znakova da je Allah, dž.š., ostavio nekog čovjeka i ponizio ga jeste da se taj čovjek bavi onim što ga se ne tiče."

- Omer ibn Abdul-Aziz je rekao: "Kada čovjek zna da je njegov govor od onih djela za koja će se polagati račun, onda će malo pričati o onome što ga se ne tiče."

[1] Hadis je zabilježio Tirmizi 6/605 (2418).

Hadis 24

VJERNIKU JE UVIJEK DOBRO

عَنْ صُهَيْبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم :
عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا
لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ،
صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ. (رواه مسلم)

Suhejb, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Čudno je stanje vjernika, zaista je za njega uvijek dobro, a to nema niko osim vjernik. Ako ga zadesi nešto lijepo, zahvali se Allahu pa bude dobro, a ako ga zadesi nekakva nedaća, on se strpi pa mu opet bude dobro.»[1]

Biografija prenosioca hadisa

Suhejb ibn Sinan, r.a., je među ashabima koji su prvi prihvatili islam. U Mekki je bio uznemiravan i mučen zbog toga što je musliman pa je učinio Hidžru u Medinu, i zbog njega je objavljen ovaj kur'anski ajet:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ﴾ (سورة البقرة/٢٠٧)

---

[1] Hadis je hasen, a zabilježili su ga: Tirmizi 6/606 (2419) u *Kitabuz-zuhdu*, Ibn Madže, Malik i Ahmed.

"A ima ljudi koji žrtvuju sebe da bi Allaha umilostivili."[1]

Suhejb, r.a., je mnogo naučio od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., što su tabi'ini prenosili kasnije od njega. Umro je 38. god. po Hidžri i ukopan u Medini.

Komentar hadisa

U komentaru ovog hadisa navest ćemo još jedan hadis koji se dotiče ove teme.

عن أَبِي الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قال: يَا عِيسَى بن مريَم: إِنِّي بَاعِثٌ بَعْدَكَ أُمَّةً إِنْ أَصَابَهُمْ مَا يُحِبُّونَ حَمِدُوا وَشَكَرُوا، وَإِنْ أَصَابَهُمْ مَا يَكْرَهُونَ احْتَسَبُوا وَصَبَرُوا، وَلَا حِلْمَ وَلَا عِلْمَ. قَالَ: يَا رَبِّ، كَيْفَ هَذَا لَهُمْ، وَلَا حِلْمَ وَلَا عِلْمَ؟ قَالَ: أُعْطِيهِمْ مِنْ حِلْمِي وَعِلْمِي. (حديث صحيح)

Ebu Derda', r.a., je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže:

„Zaista je Allah, dž.š., rekao: -O Isa, sine Merjemin, Ja ću poslati poslije tebe ummet koji će, ako ga zadesi sreća zahvaljivati i činiti šukr, a ako ih zadesi nesreća strpiće se, a neće imati ni blagosti, a ni znanja. Isa, a.s., upita: -O Gospodaru, kako to, a neće imati ni blagosti, niti znanja? Allah, dž.š., mu tada odgovori: -Ja ću im dati od Svoje blagosti i od Svog znanja."[2]

---

[1] Sura El-Bekare, 208.

[2] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ahmed 6/450 i Hakim 1/348.

Ono što se čovjeku u životu dešava ostavlja utisak na njega, bilo od dobra ili zla. Kada ga zadesi bogatstvo, blagodat, zdravlje, olakšanje on se uzoholi i čini nered, a ako ga zadesi siromaštvo, bolest i poteškoća izgubi povjerenje u Allaha i prepusti se jadikovanju i žalosti te živi tako teškim životom.

Sa vjernikom nije takva situacija jer zbog blagodati vjerovanja i iskrenosti. On ne pada u ovakva stanja u koja zapada obični čovjek koga nije obasjalo svjetlo vjerovanja u njegovom srcu. Vjernik se ne oholi kada je bogat, niti jadikuje zbog siromaštva, bolesti i kod brze promjene sreće. On je zahvalan na blagodatima, a strpljiv na nesrećama i dobro zna da ono što ga je zadesilo nije ga moglo mimoići, a da ono što ga je promašilo nije ga moglo nikako zadesiti. On zna da sve ovo što se dešava biva sa Allahovim kaderom i Njegovim određenjem. On je zadovoljan u oba ova stanja, nada se nagradi kod Allaha zbog svoje strpljivosti, kao što se nada nagradi zbog svoje zahvalnosti. Ovo je ta odlika i specifičnost vjernika koju ne posjeduje niko drugi osim vjernik.

Poruke ovog hadisa

-Zaista je zahvala na blagodatima i strpljivost kod nedaće osobina vjernika,

-Ispravno vjerovanje je najjače oružje koje pomaže u raznim situacijama, blagodatima ili nedaćama,

-Vjernik će biti nagrađen u obje ove situacije,

-Zaista je oholost kod bogatstva i izobilja a očajavanje kod siromaštva i neimaštine osobina onih koji nisu vjernici.

Hadis 25

ČUVANJE OD OGOVARANJA (GIBETA)

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:
مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ، رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

(حديث حسن)

Ebu Derda', r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Ko zaštiti čast svoga brata muslimana, Allah će na Sudnjem danu zaštititi njegovo lice od vatre.»[1]

Biografija prenosioca hadisa

Pravo ime Ebu Derda'a je Uvejmir ibn Zejd ibn Kajs El-Ensari, mada je poznatiji po ovom svom nadimku. Ovaj ashab je bio poznat po svome fikhu i bogobojaznosti. Također je znao Kur'an napamet. Bio je poznati borac. Naročito se istakao u bitci na Uhudu. Kasnije je bio postavljen za kadiju u Siriji i Palestini. Umro je u Damasku 32. godine po Hidžri.

Spominjanje gibeta u Kur'anu

Jedan od načina čuvanja časti muslimana je da ga zaštitimo od gibeta, klevetanja i tome slično. Doista vjera islam zabranjuje gibet (ogovaranje) i opisuje ga kao

---

[1] Hadis je hasen, a zabilježili su ga: Tirmizi 6/58 (1996) u *Kitabul-birr ves-sile* i Ahmed.

gnusan čin, kao jedenje mesa svoga mrtvog brata. Allah, dž.š., kaže:

﴿وَلَا يَغْتَب بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ﴾ (سورة الحجرات/١٢)

"I ne ogovarajte jedni druge, zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso mrtva brata svoga, a vama je to mrsko"[1]

Šta je to gibet

Odgovor na ovo pitanje i pravu definiciju gibeta ćemo naći u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a.:

عن أبي هريرة قال: قيلَ يَا رَسُولَ اللَّه مَا الْغِيبَةُ؟ قَالَ: ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ. قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ؟ قَالَ: إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ بَهَتَّهُ.

„Jednom prilikom je Allahov Poslanika, s.a.v.s., upitan: -Šta je to gibet? Poslanik odgovori: -Da spomeneš svoga brata po onom što on ne voli. -A šta ako je to, što ja o njemu kažem, uistinu tako? -Ako je istina to što si o njemu rekao onda si ga ogovorio, a ako to nije tačno, onda si ga potvorio."[2]

Komentar hadisa

Ovaj hadis nam objašnjava veličinu sevaba onome ko zaštiti čast svoga brata muslimana u njegovom odsustvu,

---

[1] Sura El-Hudžurat, 12.

[2] Hadis je hasen-sahih, a zabilježio ga je Tirmizi 6/65 (1999).

onda kada se nađe u društvu onih koji ga ogovaraju i o njemu govore ono što on ne bi želio da se o njemu kaže.

Muslimanima je zabranjeno da ogovaraju druge ljude i da ih spominju u njihovom odsustvu. Također, ako se zadese u društvu ili na kakvom sijelu gdje se neko ogovara onda su dužni da posavjetuju ostale prisutne da ne ogovaraju druge ljude. Ako im to ne pođe za rukom onda su dužni da napuste to sjelo, kako ne bi sudjelovali u tom grijehu. Dužnost muslimana je da popravljaju stanje svoje zajednice tako što će ostaviti ogovaranje i tako raditi na učvršćivanju međuljudskih veza koje gibet raskida. Na taj način će dobiti nagradu koju je Poslanik, s.a.v.s., obećao za onoga koji sačuva čast svoga brata muslimana.

Poruke ovog hadisa

-Gibet je velika opasnost za zajednicu muslimana,

-Upravo zbog te opasnosti gibet je strogo zabranjen,

-Fadilet i velika nagrada se obećava svakom onom koji sačuva čast svoga brata muslimana dok je on odsutan.

Hadis 26

OBAVEZNOST SLIJEĐENJA MUHAMMEDA, S.A.V.S.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ قَالَ:
وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لاَ يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ
وَلَا نَصْرَانِيٌّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ، إِلاَّ كَانَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ. (رواه مسلم)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, neće niko od ovog naroda koji je čuo za mene, od židova ili kršćana, umrijeti, a ne povjerovati u ono sa čim sam ja došao, a da neće biti od stanovnika džehennemske vatre.»[1]

Komentar hadisa

U ovom hadisu se pojašnjava da je poslanstvo Muhammeda, s.a.v.s., derogiralo sva ranija poslanstva a posebno kod židova i kršćana, jer je njima poslana nebeska knjiga. Zbog toga su oni preči da povjeruju u Muhammeda, s.a.v.s., od onih koji obožavaju kipove, vatru ili zvjezde i tome slično. Samim tim je njihova

[1] Hadis je zabilježio Muslim 1/364 (384) u *Kitabul-imanu*.

odgovornost zbog neslijeđenja Muhammeda, s.a.v.s., veća nego drugih ljudi. Svima njima je naređeno da slijede Muhammeda, s.a.v.s., u vjerovanju, kao i da slijede nebesku knjigu koja je njemu objavljena a to je Kur'an koji je derogirao sve prijašnje nebeske knjige. Zbog toga su svi oni koji su živjeli u vrijeme i poslije Muhammeda, s.a.v.s., sve do Sudnjeg dana dužni da ga slijede.

Poruke ovog hadisa

-Pojašnjenje nevjerstva židova i kršćana koji su doživjeli vrijeme Muhammeda, s.a.v.s., kao i onih koji žive poslije njega, a nisu povjerovali u Knjigu, koja je njemu objavljena. O njihovom nevjerstvu i činjenju širka Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾

(سورة التوبة/٣٠)

"Židovi govore:"Uzejr je sin Allahov", a kršćani kažu:"Mesih je sin Allahov."[1]

-Što se tiče onih kur'asnkih ajeta u kojima se spominje da će židovi i kršćani ući u Džennet, sa tim se misli na one židove i kršćane koji su živjeli i iskreno vjerovali u doba svojih poslanika, a.s., prije dolaska Muhammeda, s.a.v.s., kao što će u Džennet ući oni koji su prihvatili islam za vrijeme Muhammeda, s.a.v.s., kao što je to Abdullah ibn Selam, r.a. A što se tiče onih koji danas žive, a ne budu priznavali Muhammeda, s.a.v.s., za Allahovog Poslanika njima se obećava Džehennem, kao što je to pojašnjeno u ovom hadisu, osim da povjeruju u

[1] Sura Et-Tevbe, 30.

poslanstvo Muhammeda, s.a.v.s., jer Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ (سورة آل عمران/١٩)

"Jedina vjera koja je priznata kod Allaha je islam."[1]

[1] Sura Alu Imran, 19.

Hadis 27

ZABRANA ZAVIDNOSTI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ:
إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ. (رواه أبو داود)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Čuvajte se zavidnosti, jer zavidnost, doista, uništava dobra djela kao što vatra jede drva.»[1]

Komentar hadisa

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., spominje jedno veoma pokuđeno svojstvo, zavidnost, dok se u narednom hadisu zajedno sa zavidnošću spominju i druge stvari kojih se musliman treba kloniti:

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لا تَحَاسَدُوا، وَلا تَنَاجَشُوا، وَلا تَبَاغَضُوا، وَلا تَدَابَرُوا، وَلا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، اَلْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلا يَكْذِبُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ، اَلتَّقْوَى هَاهُنَا، وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ

[1] Hadis je zabilježio Ebu Davud 13/245 (4882) u *Kitabul-edebu*.

ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ.

(رواه مسلم)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

"Ne zavidite jedni drugima, nemojte varati i obmanjivati prilikom prodaje, ne mrzite jedni druge, ne okrećite leđa jedni drugima, ne namećite se u kupoprodaji kada dvojica trguju i budite Allahovi robovi braća. Musliman je brat muslimanu, on mu ne čini nasilje niti ga ostavlja na cjedilu, ne laže ga niti ponižava. Bogobojaznost je ovdje -ponovio je to tri puta, pokazujući na svoja prsa. Dovoljno je čovjeku zla to što ponižava svoga brata muslima. Svakom muslimanu je u odnosu na drugog muslimana, sveta njegova krv, imetak i čast."[1]

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava na zavidnost i upoređuje je sa nečim što jede dobra djela i uništava ih, kao što vatra uništava i jede drva a zatim ih pretvori u pepeo.

Sa ovim se misli na pokuđenu zavidnost u kojoj zavidnik želi da blagodati i uživanja nestanu kod one osobe kojoj zavidi i želi da se ta blagodat nađe kod njega. On zaboravlja da je Allah, dž.š., Taj koji je opskrbio tu osobu sa tom blagodati, pa kako nakon te spoznaje može zavidjeti!?

Međutim, ima i druga vrsta zavidnosti u kojoj zavidnik ne želi da dotična blagodat nestane kod te osobe, nego on želi da i on ima tako nešto, kako bi sa tim što posjeduje činio dobra djela. To je zavidnost koja nije

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim.

pokuđena. Ova vrsta zavidnosti na arapskom jeziku se zove *gibtah*. Na ovu zavidnost se misli u hadisu u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

لا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ، فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا، فَهُوَ يُنْفِقُهُ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ. (رواه ابن ماجه)

"Nema zavidnosti osim u ova dva slučaja: čovjeku kome je Allah dao Kur'an pa se on druži s njim i danju i noću, i čovjeku kome je Allah dao imetak pa ga on dijeli i danju i noću."[1]

Zavidnost je pokuđeno i ružno svojstvo u islamu, a takvim ga smatraju sva društva i sredine.

Poruke ovog hadisa

-Upozorenje na opasnost i pokuđenost zavidnosti, jer ona uništava dobra djela kao što vatra jede drva,

-Zavist može biti pokuđena i dozvoljena, ona što je pokuđena je zabranjena i na arapskom jeziku se zove *hased*, a ona što je dozvoljena zove se *gibtah*.

---

[1] Hadis je zabilježio Ibn Madže 2/1408 (4209).

Hadis 28

PRISTOJNOST U GOVORU I PONAŠANJU

عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بن العاص قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا، وَ كَانَ يَقُولُ: إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسِنُكُمْ أَخْلَاقًا. (متفق عليه)

Abdullah ibn Amr ibn El-A's, r.a., je rekao:
«Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije bio nepristojan niti vulgaran, i govorio je: -Doista su najbolji od vas oni koji imaju najljepše ponašanje.»[1]

Biografija prenosioca hadisa

Abdullah ibn Amr ibn El-As El-Kureši je poznati ashab i sin je ashaba, r.a. Abdullah je primio islam prije svoga oca i bio je veliki učenjak i pobožan ashab. Prenio je od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., veliki broj hadisa. Umro je 43. godine po Hidžri u Taifu.

Komentar hadisa

Musliman je dužan da bude pristojan u svom govoru i svojim djelima, te treba da pridaje važnost ljepoti i pristojnosti svoga govora i ponašanja. Također treba da bude svjestan da će biti pitan i odgovoran za svaku riječ koju je izgovorio i za svako djelo koje je uradio. Posebno treba imati na umu da nije dozvoljeno da se u njegovu

---

[1] Muttefekun alejhi. Buharija ga je zabilježio u *Kitabul-menakibu* 6/566 (3559) i Muslim u *Kitabul-fedailu* 15/77 (5987).

govoru nađe nešto čime se ismijavaju muslimani ili čime se ismijava neki vjerski propis koji je spomenut u Kur'anu ili Sunnetu, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ لَا يَرَى بِهَا بَأْسًا يَهْوِي بِهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا فِي النَّارِ. (حديث حسن)

"Doista će čovjek reći samo jednu riječ u kojoj neće vidjeti nikakva zla, a zbog nje će biti bačen u Džehennem čija je dubina sedamdeset godina."[1]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže:

وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ بِالْحَدِيثِ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ، فَيَكْذِبُ وَيْلٌ لَهُ وَيْلٌ لَهُ. (حديث حسن)

„Teško onome koji nešto priča da bi zasmijao ljude, a pritom laže. Teško njemu, teško njemu."[2]

U ovom hadisu Abdullah ibn Amr, r.a., govori o Poslanikovom, s.a.v.s., ponašanju i njegovoj pristojnosti u govoru i komuniciranju sa ljudima. U njegovom govoru niti je bilo nepristojnosti, niti vulgarnosti, njegovo ponašanje je bilo kur'ansko ponašanje. Na ljepotu njegovog ponašanja ukazuje i kur'anski ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ (سورة القلم/٤)

"Doista si ti, o Muhammede, najljepše ćudi"[3]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je o sebi rekao:

---

[1] Hadis je hasen, a zabilježio ga je Tirmizi.
[2] Hadis je hasen, zabilježio ga je Tirmizi.
[3] Sura El-Kalem, 4.

أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي.

"Mene je odgojio moj Gospodar pa je lijepim učinio moje ponašanje."

U ovom hadisu, nakon što je Abdullah ibn Amr, r.a., opisao Poslanikovo, s.a.v.s., ponašanje, onda je prenio i ono što je on, s.a.v.s., tom prilikom rekao:

إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسِنُكُمْ أَخْلَاقًا.

„Najbolji od vas su oni koji imaju najljepše ponašanje."

Također, između ostalih dova koje se prenose od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je i dova: „Allahu moj, kao što si me stvorio u najljepšem obliku učini i moje ponašanje lijepim!"[1]

Prema tome dužnost svakog muslimana je da bude primjer lijepog ponašanja, da mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., bude u tome najbolji uzor. Sa ljudima vjernik treba komunicira na temelju da svako od ima prava isto koliko i on sam. U svojoj praksi i govoru treba izbjegavati nepristojnost i bestidnost kao bi bio od onih koji su omiljeni među narodom i uspješni u svom radu.

Poruke ovog hadisa

-Izvjegavanje bestidnosti u govoru i ponašanju i sljeđenje Muhammeda, s.a.v.s., kao najboljeg i najljepšeg uzora,

-Onaj ko uljepša svoje ponašanje je od najboljih ljudi ovog Ummeta,

-Musliman je dužan da vodi računa o svakoj riječi koju izgovara jer će on, doista, biti pitan za to.

---

[1] Hadis je zabilježio El-Bejheki u *Šuabul-imanu*, 6/364.

Hadis 29

VIŠE PLAKATI NEGO SE SMIJATI

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا. (رواه البخاري)

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: **«Kada bi znali ono što ja znam, malo biste se smijali, a mnogo biste plakali.»**[1]

Povod izreke ovog hadisa

U predaji koju je zabilježio Taberani navodi se povod izreke ovog hadisa:

عن ابن عمر: خَرَجَ رسولُ اللهِ إلى المسجد فإذا بقوم يتحدثون و يضحكون، فقال: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا وَلَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا.

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: Jednom prilikom je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao u džamiju i zatekao ljude kako razgovaraju i smiju se pa im je rekao: „Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, kada bi znali ono što ja znam, malo biste se smijali, a mnogo biste plakali.“[2]

Komentar hadisa

Vjernik u svemu treba da ima mjeru i da se drži

---

[1] Hadis je zabilježio Buharija 11/319 (6486) u *Kitabur-rikak* i Tirmizi 6/603 (2415) u *Kitabuz-zuhdu* od Ebu Hurejre.

[2] Pogledaj *Fethul-Bari* 11/320 i *Tuhfetul-ahvezi* 6/603.

umjerenosti pa je takva situacija i sa smijanjem u kojem ne treba da prelazi granicu. Čovjek bi, bar s vremena na vrijeme, trebao da plače zbog svojih grijeha i propusta, zato što Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu kaže: "Kada bi znali ono što ja znam" tj. kada biste znali strahotu Allahove kazne za griješnike i poteškoću polaganja računa na Sudnjem danu "malo bi se smijali, a mnogo bi ste plakali." tj. dugo biste plakali iz straha od Allaha, dž.š., i bojeći se ružnog završetka na ovom svijetu. (*su'ul-hatime*)

Hasan el Basri -rahimehullah- kaže: "Ko bude svjestan da mora umrijeti zatim biti proživljen, stati pred Allaha, dž.š., i polagati račun, taj treba da se puno žalosti (plače) na dunjaluku."[1]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu kaže:

عَيْنَانِ لَا تَمَسُّهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ تَحْرُسُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. (حديث حسن)

"Dva oka džehennemska vatra neće dotaći: oko koje plače iz straha prema Allahu, dž.š., i oko koje je bilo budno čuvajući stražu na Allahovom putu."[2]

Poruke ovog hadisa

-Priprema za polaganje računa na Sudnjem danu,

-Pokuđenost pretjeranog smijanja, jer je Poslanikov, s.a.v.s., način smijanja bio samo blagi osmjeh na licu i on pri tome nije dizao glas,

-Podsticaj na razmišljanje o polaganju računa na Sudnjem danu i povremeno plakanje zbog vlastitih grijeha a izbjegavanje pretjeranog smijanja.

---

[1] Pogledaj *Fethul-Bari* 11/320.

[2] Hadis je hasen, a zabilježio ga je Tirmizi.

Hadis 30

KAZNA ZA ONOGA KO UZNEMIRAVA MUSLIMANE

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَتَدْرُونَ مَا الْمُفْلِسُ قَالُوا الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ فَقَالَ إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَضَرَبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ

(رواه مسلم و الترمذي)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Znate li ko je muflis (bankrot)? Ashabi odgovoriše: -Muflis je onaj koji nema para ni imetka. A Poslanik, s.a.v.s., reče: -Zaista je pravi beskućnik od mog ummeta onaj ko dođe na Sudnjem danu sa namazom, postom, zekatom, a na dunjaluku je nekoga psovao (grdio), nekoga potvorio, nečiji imetak je jeo, prolio je nečiju krv ili je nekog udario, pa će svakom od njih biti dato od njegovih dobrih djela, a ako nestane njegovih dobrih djela, prije nego što izmiri ono što je on dužan ljudima, onda će se uzeti od njihovih

grijeha, pa će se natovariti na njega i biće bačen u džehennemsku vatru.»[1]

Komentar hadisa

Muhammed, s.a.v.s., u ovom hadisu pita ashabe o tome ko je muflis, tj. ko je bankrotirao i ko je taj koji nema ništa. Poslanik je znao da će ashabi odgovoriti onako kako je to općepoznato kod svijeta da je beskućnik onaj čovjek koji nema nikakvog imetka i ostao je bez ičega. Poslanikov, s.a.v.s., cilj je bio da pojasni ko je to stvarni beskućnik, a to je onaj čovjek koji će doći na Sudnjem danu, a izgubio je sve sevape, od svog namaza, posta i zekata, zato što je nekoga psovao, grdio, radio ružna djela, bilo jezikom ili rukom i nije se čuvao od tuđeg imetka nego je koristio svaki način da bi stekao imetak ubijajući, udarajući kako bi se njegovo bogatsvo povećalo i kako bi uživao u tuđem imetku.

Takav čovjek će doći kod Allaha, dž.š., gdje će se svakom, kome je na dunjaluku učinio nepravdu, morati namiriti njegovo pravo uzimajući od njegovih dobrih dijela i dajući onima kojima je učinjena nepravda. Pa ako ne bude dovoljno njegovih dobrih dijela, uzeće se od grijeha onoga kome je učinjena nepravda pa će se natovariti na onoga koji je ogovarao i činio druge spomenute grijehe i tako će biti kažnjen za svoje grijehe koje je počinio. Ovo je prava definicija beskućnika koji je upropašten i to je u skladu sa kur'anskim ajetom u kojem Allah dž.š. kaže: "Tvoj Gospodar nikome ne čini nepravdu"

---

[1] Hadis su zabilježili Muslim 16/351 (6522) u *Kitabul-birri vessileti* i Tirmizi 7/101 (2533) u *Kitabul-kijame.*

Poruke ovog hadisa

- Nepravda učinjena prema ljudima se ne može pobrisati dobrim djelima nego se mora svakom nadoknaditi njegova šteta,

- Kome se nanese šteta na ovome svijetu biće nadoknađena na Sudnjem danu i pravda će toliko biti zastupljena da će se čak i životinjama nadoknaditi učinjena šteta, kao što to naglašava Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu:

قال رَسُولَ اللَّه صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: لَتُؤَدُّنَّ الْحُقُوقَ إِلَى أَهْلِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، حَتَّى يُقَادَ لِلشَّاةِ الْجَلْحَاءِ (التي لا قرن لها) مِنَ الشَّاةِ الْقَرْنَاءِ. (رواه مسلم)

„Na Sudnjem danu će svakom biti nadoknađeno njegovo pravo pa će čak i šukatoj ovci biti nakoknađeno od rogate ovce koja ju je bola."[1]

[1] Hadis je zabilježio Muslim (6523) u *Kitabul-birri ves-sileti.*

Hadis 31

VRIJEDNOST ZAJEDNIČKOG UČENJA KUR'ANA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ (رواه البخاري)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Kada god se ljudi sakupe u neku od Allahovih kuća da uče i proučavaju Kur'an, spustiće se na njih smirenost i prekriti će ih milost i okružiće ih meleki, a Allah, dž.š., će tu skupinu spomenuti u svojoj skupini (priznatih meleka).»[1]

Komentar hadisa

Muhammed, s.a.v.s., je u ovom hadisu spomenuo vrijednost zajedničkog učenja i proučavanja Kur'ana, u halkama. Treba napomenuti da se muslimani mogu sastajati na bilo kojem mjestu da uče Kur'an i da to ne mora biti u džamiji, mada je najbolje da to bude u džamiji zbog berićeta tog mjesta.

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim 17/24 (6793) u *Kitabuz-zikri*.

Poslanik, s.a.v.s., obećava da će se na takvu skupinu spustiti Allahova smirenost, pokriće ih milost i Allah će ih pomenuti u skupini priznatih meleka koji su kod Njega.

Veličanje Allahove, dž.š., Knjige i njeno proučavanje je sastavni dio ljubavi prema Allahu, dž.š., te priprema za izvršavanje Njegovih naredbi i ostavljanje zabrana.

Okretanje leđa Allahovoj, dž.š., Knjizi i nepridavanje važnosti tome je ustvari okretanje od Allaha, dž.š. Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى. قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا. قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسَى﴾ (سورة طه ١٣٤-١٣٦)

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepa oživjeti. Gospodaru moj,- reći će –zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao? Evo zašto –reći će On: Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen."[1]

Poruke ovog hadisa

- Vrijednost zajedničkog učenja i proučavanja Kur'ana u džamijama i drugim prikladnim mjestima,

- Spuštanje smirenosti i rahmeta na onoga koji uči Kur'an je dokaz Allahove ljubavi i zadovoljstva sa tim djelom,

- Onaj ko okrene glavu od Allahove Knjige zaslužuje kaznu i prijekor.

---

[1] Sura Taha, 134-136.

Hadis 32

VAŽNOST BLAGOVREMENOG STUPANJA U BRAK

عن عبد الله بن مسعود قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ، مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ. (متفق عليه)

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«O mladići, ko je od vas u mogućnosti da se ženi neka se ženi jer će mu to pomoći u obaranju pogleda i u čuvanju stidnog mjesta, a ko to nije u stanju neka posti jer će mu to ukrotiti strasti.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Abdullah ibn Mes'ud, r.a., je jedan od ashaba koji su prvi prihvatili islam i bio je od najboljih i najučenijih ashaba u fikhu i kiraetu. Naučio je direktno od Poslanika, s.a.v.s., sedamdeset sura iz Kur'ana. Umro je u Medini 32. godine po Hidžri, kada je imao šezdeset godina.

---

[1] Muttefekun alejhi. Buharija ga je zabilježio 9/112 (5066) u *Kitabun-nikah* i Muslim 9/175 (3384) u istom poglavlju.

Komentar hadisa

Brak je veza koja se uspostavlja između čovjeka i žene u okrilju šerijatskog zajedničkog života na putu potpomaganja da život bude pun sreće, blagostanja i potpomaganja u izgradnji Ummeta. Sa brakom se učvršćuje zajednica, smiruju se duše ljudi i uspostavlja se glavna ćelija društva a to je nova porodica. Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

(سورة الروم/٢١)

"I od Njegovih je znakova to što vam stvara žene od vas samih da se smirite uz njih i učinio je između vas ljubav i samilost. Doista su u ovom znakovi za narod koji razmišlja."[1]

Bračna zajednica je jedan od načina da se sačuva tjelesno zdravlje, zaštiti i sačuva moral u društvu, kao i da se spasimo od mnogih zala i bolesti koje haraju u nemoralnim sredinama.

Upravo zbog toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu podstiče na brak riječima: "Pa ko je u mogućnosti da se ženi, neka se oženi", što znači, da je svako onaj, ko je u mogućnosti da se nosi sa poteškoćama bračnog života, dužan da se oženi, zbog toga što će sa brakom lakše sačuvati svoj moral i to će ga udaljiti od svega drugog što ga može odvesti u nanošenje nepravde i štete drugim ljudima.

---

[1] Sura Er-Rum, 21.

Kakav je propis sklapanja braka

Poznati učenjak Ibn Dekik El-Id -rahimehullah- kaže: „Učenjaci su podijelili sklapanje braka na pet formi:

- Sklapanje braka smatraju *vadžibom*/obavezom onome ko se boji da će učiniti blud, a ima mogućnost da se oženi;

- smatraju ga *haramom*/zabranjenim onome ko nije u stanju izvršavati bračne obaveze;

- smatraju ga *mekruhom*/pokuđenim onome kome život bez žene bolje odgovara od braka;

- smatraju ga *mustehabbom*/poželjnim onome ko osjeća potrebu za tim ali nema bojazni da učini blud;

- smatraju ga *mubahom*/dozvoljenim onome ko nema zapreke za tim niti ima šta da ga vuče prema braku.[1]

Poruke ovog hadisa

- Podsticaj na blagovremeno sklapanje braka što olakšava obaranje pogleda i čuvanje morala,

- Važnost uspostavljanja bračnog života onog trenutka kada čovjek bude u mogućnosti da se nosi s poteškoćama braka, posjedujući materijalne i druge neophodne uvjete,

- Stupanjem u brak, bilo muškarca ili žene, će biti daleko od svega onoga što može ukaljati njihov ugled i poštenje.

---

[1] Pogledaj *Fethul-Bari*, 9/110-111.

Hadis 33

KAKO IZABRATI HAJIRLI ŽENU

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَلِجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا، فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ، تَرِبَتْ يَدَاكَ. (متفق عليه)

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Ženu udaju četiri stvari: njen imetak, njeno porjeklo, njena ljepota i njena vjera, pa ti odaberi onu ženu sa jakom vjerom, jer teško tebi ako ne poslušaš ovaj savjet.»[1]

Komentar hadisa

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče mladiće (ili one koji se namjeravaju ženiti) da vode računa prilikom izbora svoje žene, da to bude žena vjernica i lijepog morala, jer dobra žena je najbolje od ovodunjalučkih užitaka, kao što na to ukazuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu:

إِنَّ الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ. (رواه مسلم)

"Doista je dunjaluk uživanje, a najbolje dunjalučko uživanje je imati hajirli ženu"[2]

---

[1] Muttefekun alejhi. Buharija ga je zabilježio 9/132 (5090) u *Kitabun-nikah* i Muslim 10/293 (3620) u istom poglavlju.

[2] Hadis je zabilježio Muslim.

Imam Nevevi -rahimehullah- kaže: "Pravo značenje ovog hadisa je da nas je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavijestio o onome kako ljudi obično postupaju pri izboru žene, a to je pokušaj da se nađu kod žene ova četiri spomenuta svojstva. Posljednje spomenuto svojstvo je vjera (moral), pa je vjerniku najbolje da njegova izabranica bude ona koja je vjernica i tako će zadobiti sve ove osobine kod svoje žene."[1]

Poznati učenjak i komentator hadisa Ibn Hadžer -rahimehullah- je rekao: Ovaj hadis znači da svaki čovjek koji je privržen vjeri i koji posjeduje ljudskost će uvijek prilikom odabira žene gledati da odabere ono što je bolje za njega, a to je žena vjernica. Žena je ta s kojom će on dugo živjeti. U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., upućuje vjernike da odaberu onu ženu koja je moralna, jer samo takva žena će doprinijeti onom rahatluku koji čovjek može poželjeti u lijepom porodičnom ambijentu.

Čovjeka prilikom izbora žene ne smije da zavara njena ljepota, niti porijeklo, jer mu se to može ružno vratiti u njegovom životu. Na to nas upozorava slijedeći hadis:

عَنْ عبد الله بن عَمْرو عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: لاَ تَزَوَّجُوا النِّسَاءَ لِحُسْنِهِنَّ فَعَسَى حُسْنُهُنَّ أَنْ يُرْدِيَهُنَّ (أي يهلكهن) وَلَا تَزَوَّجُوهُنَّ لِأَمْوَالِهِنَّ فَعَسَى أَمْوَالُهُنَّ أَنْ تُطْغِيَهُنَّ، وَلَكِنْ تَزَوَّجُوهُنَّ عَلَى الدِّينِ، وَلَأَمَةٌ سَوْدَاءُ ذَاتُ دِينٍ أَفْضَلُ.

"Ne ženite žene zbog njihove ljepote, jer možda će ih njihova ljepota upropastiti, ne ženite ih ni zbog njihovog

[1] *Šerh Muslim* od Nevevija, 9/293.

imetka, jer možda će ih taj imetak učiniti oholim, nego se ženite s onima koje imaju vjeru (lijep moral). Crna robinja je bolja od drugih ako je vjernica."[1]

Poruke ovog hadisa

- Iz hadisa se da razumjeti da je poželjno ženiti se lijepom ženom, osim onda kada čovjek bira između one koja je lijepa a nije privržena vjeri i one koja nije lijepa, ali je privržena vjeri. U tom slučaju se daje prednost onoj koja je privržena vjeri. Međutim, ako su obje iste privrženosti onda se daje prednost onoj koja je lijepa,

- Od lijepih osobina dobre žene je i to da ona traži mali i umjereni mehr,

- U ovom hadisu se nalazi podsticaj na blagovremeni i vjerski ispravan brak, bez odgađanja i da se prilikom odabira žene odabire ona koja je privržena vjeri i koja je čedna i moralna.

---

[1] Pogledaj *Fethul-Bari*, 9/135.

Hadis 34

ŽENA KOJOJ SE GARANTUJE DŽENNET

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا، وَصَامَتْ شَهْرَهَا، وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا، وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا، قِيلَ لَهَا: ادْخُلِي الْجَنَّةَ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شِئْتِ. (حديث صحيح)

Abdurrahman ibn Avf, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Kada žena klanja svojih pet dnevnih namaza, posti mjesec Ramazan, čuva svoje poštenje i bude pokorna svome mužu, reći će joj se: -Uđi u Džennet na koja god vrata želiš.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Abdurrahman ibn Avf El-Kureši je jedan od desetorice ashaba kojima je obećan Džennet. Veoma rano je primio islam i bio je poznat po svojim vrlinama i ljudskim vrijednostima. On je jedan od šestorice kojima je halifa Omer, r.a., ostavio da izaberu halifu poslije njegove smrti. Bio je među najhrabrijim ashabima u bitkama. Prisustvovao je bitci na Bedru, Uhudu, i toga dana je na Uhudu zadobio dvadest i jednu ranu. Bio je vrlo darežljiv tako da je jednom prilikom udijelio kao sadaku čitavu

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ibn Hibban u *Sahihu* 9/471 (4163), Taberani u *El-Mu'džemul-evsatu* i drugi.

karavanu u kojoj je bilo sedam stotina deva sa njihovim tovarom. Kada mu je prikučila smrt oporučio je da se od njegove imovine udijeli hiljadu konja i pedeset hiljada dinara na Allahovom putu. Umro je u Medini 32. godine po Hidžri.

Komentar hadisa

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., spominje stvari koje ženi garantuju Džennet ako ih bude izvršavala, a to su: da redovno klanja pet dnevnih namaza, da posti mjesec Ramazan, da čuva svoje poštenje i da bude pokorna svome mužu.

Gledajući na važnost bračnog života, prava supružnika i njihovo uzajamno poštivanje, ovom prilikom spomenut ćemo nekoliko hadisa u kojima se govori o ovoj temi:

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Najbolji od vas su oni koji najljepše postupaju prema svojim ženama."

إِنَّ أَحَقَّ الشَّرْطِ أَنْ يُوفَى بِهِ مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ. (رواه مسلم)

"Najvažniji uvjet koji se treba ispoštovati je onaj na koji ste se obavezali prilikom sklapanja braka."[1]

لَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا. (حديث حسن، رواه الترمذي وغيره)

[1] Hadis je zabilježio Muslim (2543).

"Da sam ikome naredio da učini sedždu čovjeku, naredio bih ženi da učini sedždu svome mužu"[1]

أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتِ الْجَنَّةَ. (رواه الترمذي)

"Koja god žena umre a njen muž bude s njom zadovoljan ući će u Džennet."[2]

إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ فَلَمْ تَأْتِهِ فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ. (متفق عليه)

"Kada čovjek pozove svoju ženu u postelju, pa ona odbije da mu dođe, a on zanoći ljut na nju, meleki je proklinju do sabaha."[3]

ثَلَاثَةٌ لَا تَرْتَفِعُ صَلَاتُهُمْ فَوْقَ رُءُوسِهِمْ شِبْرًا: رَجُلٌ أَمَّ قَوْمًا وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ، وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَلَيْهَا سَاخِطٌ، وَأَخَوَانِ مُتَصَارِمَانِ (بينهما مشاجرة). (رواه ابن ماجة)

"Trima osobama se njihov namaz ne diže iznad njihovih glava (ne prima se) ni za jedan pedalj: čovjeku koji je imam (predvodnik) ljudima, a oni ga ne vole, ženi koja zanoći, a njen muž bude na nju ljut, i dvojici braće koji su u zavađi."[4]

---

[1] Hadis je hasen, a zabilježili su ga Tirmizi i ostali.
[2] Hadis je zabilježio Tirmizi.
[3] Muttefekun alejhi.
[4] Hadis je zabilježio Ibn Madže.

قَالَ لَهَا (لامرأة) النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم: أَذَاتُ زَوْجٍ أَنْتِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ. قَالَ: كَيْفَ أَنْتِ لَهُ، قَالَتْ مَا آلُوهُ إِلَّا مَا عَجَزْتُ عَنْهُ. قَالَ فَانْظُرِي أَيْنَ أَنْتِ مِنْهُ فَإِنَّمَا هُوَ جَنَّتُكِ وَنَارُكِ. (رواه أحمد)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upitao neku ženu: "Imaš li ti muža? Ona je odgovorila da ima, na što joj je Poslanik, s.a.v.s., reče: -Kako postupaš s njim? Ona odgovori: -Onako kako najbolje znam." Tada je Poslanik reče: -Pazi na to kako postupaš sa njim, jer je on tvoj Džennet i(li) Džehennem."[1]

[1] Hadis je zabilježio Ahmed.

Hadis 35

OPIS DŽENNETA I DŽEHENNEMA

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ (حديث صحيح)

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Džennet je opasan sa poteškoćama, a Džehennem je opasan sa užicima (tj.strastima).»[1]

Komentar hadisa

Sa poteškoćama u ovom hadisu misli se na ono što je čovjeku naređeno da radi kao što je izvršavanje i redovno obavljanje ibadeta i izostavljanje svega onoga što je zabranjeno, bilo to da se ta dijela čine jezikom ili tijelom.

Sa užicima u ovom hadisu misli se na ovodunjalučko uživanje koje je šerijatski zabranjeno.

Ovaj hadis se ubraja u skupinu hadisa gdje je došla do izražaja Poslanikova, s.a.v.s., posebnost a to je rječitost, tj. mogućnost da sa malo riječi iskaže veliko značenje. U ovom hadisu Poslanik, s.a.v.s., podstiče na izvršavanje vjerskih obaveza i ukazuje na opasnost slijeđenja strasti.

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Muslim 17/163 (7061) i Tirmizi 7/280 (2684). Buharija je također, zabilježio hadis sličan ovome ali od Ebu Hurejre, r.a. 11/320 (6487).

Pojašnjenje ovog hadisa nalazimo u predaji Ebu Hurejre, r.a., koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

عن أبي هريرة عن رسول الله صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قال: لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ أَرْسَلَ جِبْرِيلَ إِلَى الْجَنَّة فَقَالَ: انْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعْدَدْتُ لأَهْلِهَا فِيهَا، قَالَ فَجَاءَهَا وَنَظَرَ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَّ اللَّهُ لأَهْلِهَا فِيهَا قَالَ فَرَجَعَ إِلَيْه قَالَ فَوَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا. فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالْمَكَارِه فَقَالَ ارْجِعْ إِلَيْهَا فَانْظُرْ إِلَى مَا أَعْدَدْتُ لأَهْلِهَا فِيهَا. قَالَ فَرَجَعَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ قَدْ حُفَّتْ بِالْمَكَارِه. فَرَجَعَ إِلَيْه فَقَالَ وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خِفْتُ أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ. قَالَ اذْهَبْ إِلَى النَّارِ فَانْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعْدَدْتُ لأَهْلِهَا فِيهَا، فَإِذَا هِيَ يَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا، فَرَجَعَ إِلَيْه فَقَالَ وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ فَيَدْخُلَهَا، فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَقَالَ ارْجِعْ إِلَيْهَا، فَرَجَعَ إِلَيْهَا فَقَالَ وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَنْجُوَ مِنْهَا أَحَدٌ. (حديث صحيح)

"Kada je Allah, dž.š., stvorio Džennet poslao je meleka Džibrila, a.s., da vidi Džennet i rekao mu – Pogledaj kakav je Džennet i vidi ono što sam pripremio džennetlijama. Kada je Džibril došao i vidio Džennet i ono što je Allah, dž.š., pripremio džennetlijama vratio se Allahu, dž.š., i rekao: -Tako mi Tvoje veličine, neće za njega niko čuti, a da neće nastojati da u njega uđe.

Tada je Allah, dž.š., naredio da se Džennet opaše poteškoćama, pa je rekao: -Idi sada ponovo pa pogledaj Džennet. Kada se Džibril vratio i vidio poteškoće kojima

je opasan Džennet vratio se Allahu, dž.š., i rekao: -Tako mi Tvoje veličine bojim se da u njega neće niko ući.

Zatim je Allah, dž.š., poslao Džibrila da vidi Džehennem i ono što je u njemu pripremljeno za džehennemlije. Kada je Džibril došao i vidio kako plameni džehennemske vatre nadvisuju jedni druge, vratio se Allahu, dž.š., i rekao: -Tako mi Tvoje moći ne mislim da će iko čuti za njega, a da će dopustiti sebi i u njega pasti. Zatim je Allah, dž.š., naredio da se Džehennem opaše sa užicima i strastima i onda je rekao Džibrilu: -Idi pa ponovo pogledaj Džehennem. Kada ga je Džibril ponovo vidio rekao je: -Tako mi Tvoje moći bojim se da se od njega neće niko spasiti."[1]

Nevevi -rahimehullah- kaže da se sa ovim poteškoćama kojima je opasan Dženent, misli na trud u redovnom izvršavanju naredbi, kontrolisanje srdžbe, opraštanje, blagost, dijeljenje sadake, lijepo postupanje sa drugima, sustezanje od harama i tome slično. Sa užicima kojima je opasan Džehennem, misli se na nedozvoljene/haram stvari, kao što su pijenje alkohola, činjenje zinaluka, ogovaranje (gibet) i tome slično.

Poruke ovog hadisa

Mnoštvo je blagodati koje je Allah, dž.š., pripremio onima koji uđu u Džennet, kao što se to naglašava u poznatom hadisu-kudsijji, gdje Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Uzvišeni Allah rekao:

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Tirmizi 7/281 (2685), Ebu Davud, Nesai, Ibn Hibban i Hakim.

كما جاء ذلك في الحديث القدسي الذي يقول الله تعالى فيه:
أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ.

„Pripremio sam u Džennetu, Mojim iskrenim robovima ono što oko nije ni vidjelo, niti je uho za to čulo, niti je čovjeku moglo naumpasti.“[1]

- Da bi čovjek zaradio Džennet treba biti uporan u savladavanju raznih poteškoća koje se na njegovom putu nađu...

- Isto tako, da bi se sačuvao Džehennema, pravi vjernik će nastojati da pobijedi sve strasti i prohtjeve koje ga cijeli život vuku prema Džehennemu...

[1] Hadis je sahih, a zabilježio ga je Muslim (7063).

Hadis 36

VRIJEDNOST POJEDINIH SURA I AJETA IZ KUR'ANA

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
مَنْ قَرَأَ هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ

(متفق عليه)

Ebu Mes'ud El-Ensari, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Ko noću prouči posljednja dva ajeta iz sure El-Bekare, dovoljna su mu.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ime Ebu Mes'uda je: Ukbe ibn Amr ibn Se'alebe El-Ensari, El-Bedri. On je jedan od ashaba koji je učestvovao u sastanku na Akabi, zatim u bici na Uhudu i ostalim bitkama. Ovaj časni ashab prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stotinu i dva hadisa. Pred kraj svoga života nastanio se u Kufi gdje je i umro četrdesete godine po Hidžri.

Komentar hadisa

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., upućuje svoje sljedbenike na važnost učenja posljednja dva ajeta iz

---

[1] Muttefekun alejhi. Buharija ga je zabilježio 9/55 (5009) u *Kitabu fedailil-Kur'an* a Muslim 6/333 (1877) u *Kitabu salatil-musafirin*, a ovo spomenuto je Muslimova predaja.

sure El-Bekare, a to je kod nas poznato kao *ašere Amenerresulu*, koje glasi:

قوله تعالى: ﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْـــزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ . لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا. رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِـــنْ قَبْلِنَا. رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ . وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِـــرْ لَنَـــا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾

(سورة البقرة/ ٢٨٥-٢٨٦)

Allah, dž.š., kaže: "Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici –svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: -Mi ne izdvajamo ni jednog od poslanika Njegovih.- I oni govore: -Čujemo i pokoravamo se; oprosti nam, Gospodaru naš; Tebi ćemo se vratiti.- "

"Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih: u njegovu korist je dobro koje učini a na njegovu štetu zlo koje uradi. Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice učinimo! Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga tovario na one prije nas! Gospodaru naš, ne stavljaj u dužnosti ono što ne možemo podnijeti, pobriši grijehe naše i oprosti nam, i smiluj se na nas. Ti si Gospodar naš pa nam pomozi protiv naroda koji ne vjeruje!"[1]

---

[1] Sura El-Bekare, 285-286.

Vrijeme učenja ova dva spomenuta ajeta nastupa nakon zalaska sunca a još bolje je da to bude nakon jacije namaza, kao što je to naglašeno u nekim predajama.

Dio hadisa koji glasi: „dovoljna su mu," podrazumijeva da su mu dovoljna kao zamjena za noćni namaz te noći, kao i da su mu dovoljna kao zaštita od bilo kakvog zla te noći.

Ako čovjek postupa po ovom hadisu i bude učio ova dva ajeta, uistinu će moći da svake noći zaradi veliki sevap i da bude zaštićen te noći od šejtanskog ili bilo kakvog drugog zla.

Ima i drugih hadisa koji govore o vrijednosti ova dva ajeta, a jedan od tih hadisa glasi:

بَيْنَمَا جِبْرِيلُ قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، سَمِعَ نَقِيضًا(صوتًا: صوت الباب إذ فُتح) مِنْ فَوْقِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: هَذَا بَابٌ مِنَ السَّمَاءِ فُتِحَ الْيَوْمَ لَمْ يُفْتَحْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ فَنَزَلَ مِنْهُ مَلَكٌ فَقَالَ هَذَا مَلَكٌ نَزَلَ إِلَى الْأَرْضِ لَمْ يَنْزِلْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ فَسَلَّمَ وَقَالَ أَبْشِرْ بِنُورَيْنِ أُوتِيتَهُمَا لَمْ يُؤْتَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ: فَاتِحَةُ الْكِتَابِ (سورة الفاتحة) وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلَّا أُعْطِيتَهُ.

"Jedne prilike kada je Džibril, a.s., sjedio kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., čuo je neki glas iznad svoje glave, te je podigao glavu na što mu Džibril, a.s., reče: Ovo je zvuk nebeskih vrata koja se do danas nisu otvorila. Kroz ta vrata se na zemlju spustio melek koji do sada nije nikada silazio. Prišao je i nazvao selam a zatim rekao: Budi sretan i počašćen sa dva svijetla, koja nisu data nikom od poslanika prije tebe: *Fatihatul-kitab* (sure *El-*

Fatiha) i završetak sure *El-Bekare*, koji god harf od toga proučiš, bit će ti to dato."[1]

Ebu Ubejde u svojoj knjizi "*Vrijednosti Kur'ana*" je zabilježio ovaj hadis i na kraju se u njegovoj predaji dodaje i ovo:

فَاقْرَءُوهما وعَلِّمُوهما أبناءَكم ونساءَكم، فإنهما قرآن وصلاة ودعاء.

"Pa učite ove ajete i podučavajte vašu djecu i vaše žene tim ajetima, jer zaista su oni Kur'an koji se uči, salavat koji se donosi i dova koja se prima."

Mnogo je hadisa koji govore o vrijednosti učenja pojedinih sura i ajeta iz Kur'ana. Ovom prilikom ćemo spomenuti slijedeće:

Vrijednost Ajetul-Kursijje: za koju Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: To je najveličanstveniji ajet iz Kur'ana."

أنها أعظمُ آية من كتاب الله تعالى.

Također, Poslanik kaže: „Ko prouči Ajetul-Kursijju poslije svakog namaza ne sprečava ga od ulaska u Džennet ništa osim smrti."[2]

---

[1] Hadis je zabilježio Muslim.

[2] Hadis su zabilježili Nesai i Ibn Hibban.

Vrijednost sure El-Kehf:

قال رسول الله صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَّالِ. وفي رواية: مِنْ آخِرِ الْكَهْفِ.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Ko nauči prvih (ili zadnjih) deset ajeta sure *El-Kehf* biće zaštićen od Dedždžala."

Suru *El-Kehf* je lijepo učiti petkom, ako ne cijelu suru onda bar ovih deset ajeta.

Vrijednost sure El-Mulk (Tebarekellezi bijedihul-mulk):

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: إِنَّ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ ثَلَاثِينَ آيَةً شَفَعَتْ لِرَجُلٍ حَتَّى غُفِرَ لَهُ وَهِيَ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ.

Ebu Hurejre, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: „Jedna sura iz Kur'ana koja ima trideset ajeta se zauzimala za čovjeka sve dok mu nisu oprošteni grijesi. To je sura *Tebarekellezi bijedihul-mulk* (sura El-Mulk)."[1]

Također se od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prenosi da ova sura čuva čovjeka od patnje u kaburu:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ... هِيَ الْمَانِعَةُ، هِيَ الْمُنْجِيَةُ تُنْجِيهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

---

[1] Hadis je hasen a zabilježili su ga Ebu Davud, Tirmizi, Nesai, Ibn Madže i Ahmed.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: „Sura El-Mulk je ta koja brani i spašava, ona čuva čovjeka od patnje u kaburu.“[1]

عن ابن عباس أنه قال لرَجلٍ: "أَلا أُتْحفُك بحديث تفرح به؟ قال: بلى، قال: اقرأ: ﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ وعَلِّمْهَا أهْلك وجميع ولدك وصبيان بيتك وجيرانك، فإنها منجية، والمجادلة تجادل أو تخاصم يوم القيامة عند ربها لقارئها، وتطالب له أن ينجيه من عذاب النار، وينجي بها صاحبها من عذاب القبر، قال رسول الله صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوَدِدْتُ أنها في قلب كل إنسان من أُمَّتِي.

Abdullah ibn Abbas, r.a., je rekao nekom čovjeku: „Hoćeš li da ti ispričam jedan hadis koji će te mnogo obradovati? -Hoću- reče čovjek. Tada Ibn Abbas reče: -Uči *Tebarekellezi bijedihul-mulk* (sura El-Mulk) i poduči njoj svoju familiju, djecu, sluge, komšije, jer je to sura koja čuva i koja će se zauzimati kod Allaha, dž.š., na Sudnjem danu za onoga ko je bude učio, tražeći da bude zaštićen od džehennemske vatre i od patnje u kaburu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: „Volio bih da ta sura bude u srcu svakog čovjek od mog ummeta.“[2]

---

[1] Hadis je zabilježio Tirmizi.

[2] Hadis je zabilježio Abd ibn Humejd u svom *Musnedu*.

Vrijednost sure El-Ihlas, (Kulhuvallahu ehad):

Za suru El-Ihlas (Kulhuvallahu ehad) Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao da vrijedi koliko trećina Kur'ana.[1]

أنها تعدل ثلث القرآن.

Vrijednost sure El-Felek i En-Nas (El-Muavvizetejni):

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže da se čovjek ne može zaštititi od džinskih i šejtanskih zavođenja ničim boljim kao što se može zaštititi sa ove dvije sure.

Također postoje hadisi koji govore od vrijednosti prve sure u Kur'anu, *El-Fatihe*, sure *Jasin* i tome slično.

---

[1] Hadise o vrijednosti ovih sura je zabilježio Muslim i drugi muhaddisi.

Hadis 37

VRIJEDNOST DOBROVOLJNOG POSTA

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ قَالَ: صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ إِنِّي أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ.

(حديث حسن رواه الترمذي)

Ebu Katade, r.a., pripovijeda od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

«Post na dan Arefata -ako se izvršava radi Allaha i nadajući se Njegovoj nagradi- čisti (male) grijehe počinjene u prethodnoj i narednoj godini.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Ime Ebu Katade je Haris, ashab od ensarija, mada je poznatiji po svom nadimku Ebu Katade r.a,. Bio je od učesnika u bici na Uhudu i u drugim bitkama. Zvali su ga "Poslanikov konjanik" a Poslanik, s.a.v.s., je za njega rekao:

قَالَ رَسول الله صَلَّى اللَّه عَلَيْه وَسَلَّمَ: خَيْرُ فُرْسَانِنَا أَبُو قَتَادَةَ، وَخَيْرُ رَجَّالَتِنَا (أسرعهم مشيا على الأرجل) سَلَمَةُ بن الأَكْوَع.

---

[1] Hadis je hasen, a zabilježio ga je Tirmizi 3/453 (746) u *Kitabus-savm*.

"Najbolji naš konjanik je Ebu Katade a naš najbrži pješak je Seleme ibn Ekve'."[1] Ebu Katade je umro u Medini 54. godine po Hidžri.

Komentar hadisa

Ovaj hadis govori o vrijednosti posta na dan Arefata, a to je deveti dan hidžretskog mjeseca zul-hidžeta.

Učenjaci kažu da se pod ovim grijesima spomenutim u hadisu misli na male grijehe, jer veliki grijesi se ne opraštaju osim sa tevbom ili da ih Allah oprosti iz Svoje milosti. Postavlja se pitanje: Kako će čovjeku biti oprošteni grijesi u narednoj godini, koje još nije ni počinio? To znači da će ga Allah, dž.š., sačuvati od grijeha u toj godini.

Propisi i poruke ovog hadisa

Tirmizi -rahimehullah- kaže: Postiti dan Arefata je mustehab/poželjno onima koji nisu na hadždžu, tj onima koji su kod kuće, a pokuđeno je postiti dan Arefata onima koji su na Arefatu, kako bi se što više posvetili ibadetu.

Prvih deset dana zul-hidždžeta su najvrijedniji dani u godini

Prvih deset dana mjeseca zul-hidžeta su najpriznatiji dani u hidžretskoj godini, što potvrđuje naredni hadis:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ (العشر الأولى من ذي

[1] Ovu predaju je zabilježio Muslim.

الحجة) فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّه، وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّه؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّه صلى الله عَلَيْه وَسَلَّمَ: وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّه إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِه وَمَاله فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Nema dana u kojima je činjenje dobrih djela Allahu, dž.š., draže od prvih deset dana mjeseca zul-hidžeta. Ashabi upitaše: -Pa zar ni džihad na Allahovom putu? Poslanik odgovori: -Ni džihad na Allahovom putu, osim onoga koji lično iziđe u džihad sa svojim imetkom i ne vrati se nisačim od toga."[1]

Najboljih deset dana i najboljih deset noći u godini

Zadnjih deset noći ramazana su najbolje noći u hidžretskoj godini zbog noći *Lejletul-kadr,* koja je među njima, a prvih deset dana zul-hidždžeta su najbolji dani u hidžretskoj godini zbog dana Arefata, koji je među njima.

Pored obaveznog posta mjeseca ramazana vjernicima se preporučuje da poste i neke druge dane van mjeseca ramazana a među njima je i post dana Arefata.

Vrijednost posta dana Ašure

Također je lijepo postiti dan Ašure, a to je deseti dan mjeseca muharrema. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao u Medinu zatekao je židove da poste dan Ašure, pa kada ih je upitao zašto poste taj dan oni su odgovorili da je to veličanstven dan u kojem je Allah, dž.š., spasio Musa'a od Faraona i njegove vojske. Tada je Poslanik, s.a.v.s., rekao: Mi smo preči Musau od vas i naredio je da se posti

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježio ga je Tirmizi 3/463 (754) u *Kitabus-savm.*

taj dan. Post dana Ašure je u prvo vrijeme bio obavezan, ali nakon što je propisan post mjeseca ramazana onda je postao dobrovoljan.

Nagrada koja je predviđena za onoga ko posti dan Ašure je praštanje (malih) grijeha u prethodnoj godini, kao što je to Poslanik, s.a.v.s., u hadisu obećao.

Najsevapnije bi bilo postiti deveti, deseti i jedanaesti dan mjeseca muharrema. Ko to ne bude u stanju može postiti deveti i deseti dan, ili deseti i jedanaesti dan. A ko to ne može onda neka posti samo deseti dan mjeseca muharrema. Na to ukazuju slijedeće predaje:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَوْمِ عَاشُورَاءَ يَوْمُ الْعَاشِرِ.

Ibn Abbas, r.a., kaže da je Poslanik, s.a.v.s., naredio da se posti dan Ašure a to je deseti dan mjeseca muharrema.[1]

وقد رُوِيَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ قَالَ: صُومُوا التَّاسِعَ وَالْعَاشِرَ وَخَالِفُوا الْيَهُودَ.

Također se prenosi od Ibn Abbasa da je rekao: „Postite deveti i deseti dan mjeseca muharrema i razlikujte se od židova."

Ostali dani koje je lijepo postiti

Postiti šest dana mjeseca ševala nakon ramazana, kako bi se imala nagrada kao da se postila cijela godina. Postiti ponedjeljak i četvrtak jer su to dani kada se ljudska djela

---

[1] Hadis je zabilježio Tirmizi 3/459 (752) u *Kitabus-savm*.

izlažu Allahu, dž.š. Postiti od svakog mjeseca tri bijela dana, a to su 13., 14. i 15. dan u hidžretskom mjesecu. Postiti svaki drugi dan, a to je takozvani Davudov, a.s., post i tako dalje.

Hadis 38

ISTIHARE NAMAZ I DOVA PRILIKOM TOGA

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللَّه رضي الله عَنْهمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّه صلى الله عَلَيْه وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا الاسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآن، يَقُول: إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ، مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ ثُمَّ لِيَقُلْ:

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ، اَللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي -أَوْ قَالَ عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ- فَاقْدُرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ، وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي -أَوْ قَالَ فِي عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ- فَاصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدُرْ لِيَ الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ. قَالَ: وَيُسَمِّي حَاجَتَهُ. (رواه البخاري)

Džabir ibn Abdullah, r.a., kaže: **«Allahov Poslanik, s.a.v.s., nas je podučavao *Istihari - namazu* za svaku priliku, kao što nas je podučavao nekoj suri iz Kur'ana. Govorio je: "Kada neko od vas hoće da se**

odluči da nešto uradi, neka, mimo farza, klanja dva rekata, a zatim neka prouči ovu dovu:

«Allahumme inni estehiruke bi ilmike, ve estakdiruke bi kudretike ve es'eluke min fadlike-l-azimi, fe inneke takdiru ve la akdiru, ve te'alemu ve la e'alemu, ve ente allamu-l-gujub. Allahumme in kunte te'alemu enne haze-l-emre (spomenuti ono o čemu se radi) hajrun li fi dini ve me'aši ve akibeti emri, fakdurhu li ve jessirhu li, summe barik li fihi, ve in kunte te'alemu enne haze-l-emre šerrun li fi dini ve me'aši ve akibeti emri, fasrifhu anni, vasrifni anhu, vakdur lije-l-hajre hajsu kane, summe reddini bihi.»

Prijevod Istihare dove glasi:

"Allahu moj, ja tražim za sebe ono što je dobro, s Tvojim znanjem, i molim Te da mi daš Svojom moći i molim Te da mi daš od Tvoje velike blagodati. Ti, zaista, sve možeš, a ja ne mogu! Ti sve znaš, a ja ne znam, i Ti si poznavalac tajni! Allahu moj, ako je ova stvar (spomenuti ono o čemu se radi) korisna za mene, moju vjeru, život, i završetak (Ahiret) (ili je rekao: u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti) Ti mi to omogući i olakšaj, a zatim mi daj berićet (blagodat) u tome. A ako je ova stvar zlo za mene, moju vjeru, život, i svršetak (Ahiret), (ili je rekao: u mojoj bliskoj i dalekoj budućnosti) Ti to od mene otkloni i udalji me od toga i odredi mi dobro i hajr, ma gdje se ono nalazilo, zatim mi daj da s tim budem zadovoljan."

Rekao je: "A zatim spomene svoju želju."[1]

---

[1] Hadis je zabilježio Buharija 3/48 (1162) u *Kitabut-tehedžud.* Ovaj hadis su također zabilježili Ebu Davud, Tirmizi, Ibn Madže i Ahmed.

Komentar hadisa

Vrlo često vjernik se nalazi u nedoumici šta da radi i kako da postupi u određenoj situaciji. To pogotovo dolazi do izražaja u odlučnim momentima u životu vjernika, kao što su: odlučiti se u koju školu se upisati, ženidba ili udaja, izbor radnog mjesta, prihvatiti nešto ili to odbiti i mnoge druge situacije u kojima vjernik treba da zamoli Allaha, dž.š., da ga uputi onome što je najbolje.

Upravo zbog važnosti ovog dobrovoljnog namaza, *Istihare-namaza* i dove nakon njega Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ashabe, a također i nas podučio ovoj dovi, pridajući tome važnost, kao što ih je podučavao nekoj kur'anskoj suri,

O važnosti i ljepoti Istihare govore i naredni hadisi:

قال رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخَارَتُهُ اللَّهَ.

"Od sreće čovjeka je da klanja Istihare-namaz (i zatraži od Allaha, dž.š., da ga uputi onome što je najbolje)."[1]

حديث أبي بكر الصديق رضي الله عنه أن النبي صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كان إذا أراد أمرًا قَالَ: اللَّهُمَّ خِرْ لِي وَاخْتَرْ لِي.

Također, u hadisu od Ebu Bekra, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi želio neku stvar

[1] Hadis je hasen a zabilježio ga je Ahmed.

govorio: "Allahu moj, odredi mi ono što je najbolje za mene."[1]

و حديث أنس رضي الله عنه رَفَعَهُ: ما خَابَ مَنِ اسْتَخار.

Isto tako i hadis od Enesa ibn Malika, r.a.:
"Neće biti upropašten onaj ko klanja Istiharu."[2]

Propisi i poruke ovog hadisa

Učenjaci kažu da ova dova poslije Istihare – namaza ne mora uvijek biti poslije tačno određenog namaza koji se zove Istihara, nego da to može biti nakon bilo kojeg drugog dvorekatnog ili četverorekatnog sunneta ili druge nafile. U tom slučaju dužnost osobe koja klanja Istiharu je da samo zanijeti pored te nafile još i Istiharu – namaz u sklopu jednog nijjeta.

Imam En-Nevevi -rahimehullah- kaže da je lijepo da se na prvom rekatu ovog namaza uči sura El-Kafirun (*Kul ja ejju hel-kafirun*), a na drugom rekatu sura Ihlas (*Kul huva-Allahu ehad*).

Ibn Ebi Džemreh kaže: "Mudrost toga što se dova za Istiharu uči poslije namaza je u tome što je veća šansa da će dova biti primljena poslije namaza u kojem se veliča i slavi Allah dž.š.

---

[1] Hadis je slabog seneda a zabilježio ga je Tirmizi.

[2] Hadis je slab a zabilježio ga je Taberani. Pogledaj *Fethul-Bari* 11/184.

Kako treba da postupi onaj ko je klanjao Istiharu – namaz

Imam Nevevi u svojoj knjizi *El-Ezkar* kaže:"Osoba koja obavi Istiharu-namaz će onda uraditi ono čemu ga srce više vuče i više mu teži."

Dozvoljeno je klanjati Istiharu – namaz i po nekoliko puta. Taj namaz nema određenog vremena u kojem se klanja, niti dana u kojem se klanja. Musliman treba, nakon obavljenog namaza, da postupi onako za čim mu srce žudi. Nije uslovljeno da se poslije namaza vidi nešto u snu, u nekakvim određenim bojama, kao što to misli većina svijeta, a Allah zna najbolje.

Hadis 39

PET VRSTA ISKUŠENJA

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: أَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ، خَمْسٌ إِذَا ابْتُلِيتُمْ بِهِنَّ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ تُدْرِكُوهُنَّ: لَمْ تَظْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ حَتَّى يُعْلِنُوا بِهَا إِلَّا فَشَا فِيهِمُ الطَّاعُونُ وَالْأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تَكُنْ مَضَتْ فِي أَسْلَافِهِمِ الَّذِينَ مَضَوْا، وَلَمْ يَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِلَّا أُخِذُوا بِالسِّنِينَ وَشِدَّةِ الْمَئُونَةِ وَجَوْرِ السُّلْطَانِ عَلَيْهِمْ، وَلَمْ يَمْنَعُوا زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ إِلَّا مُنِعُوا الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ وَلَوْلَا الْبَهَائِمُ لَمْ يُمْطَرُوا، وَلَمْ يَنْقُضُوا عَهْدَ اللَّهِ وَعَهْدَ رَسُولِهِ إِلَّا سَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ فَأَخَذُوا بَعْضَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ، وَمَا لَمْ تَحْكُمْ أَئِمَّتُهُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَيَتَخَيَّرُوا مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ. (حديث صحيح)

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže: Allahov Poslanik, s.a.v.s., se okrenuo prema nama i rekao:

«O skupino muhadžira, molim Allaha, dž.š., da ne doživite da budete iskušani sa pet stvari:

Neće se nikada među ljudima pojaviti nemoral koji će se javno ispoljavati, a da se među njima ne prošire zarazne bolesti koje nisu bile poznate njihovim predhodnim generacijama,

Neće ljudi početi zakidati i varati pri vaganju i mjerenju, a da ih neće zadesiti glad, oskudica, kriza i nepravda njihovih vladara,

Neće ljudi prekinuti davati zekat na svoj imetak, a da im neće biti uskraćena kiša s neba, a da nije stoke ne bi nikako ni padala,

Neće ljudi prekršiti ugovor s Allahom, dž.š., i Njegovim Poslanikom, s.a.v.s., a da Allah neće dati da nad njima zavlada strani neprijatelj koji će im oteti dio od onog što je bilo u njihovom posjedu,

I kada god njihove vođe ne budu sudile po Allahovoj Knjizi i budu odabirali samo nešto od onoga što je Allah objavio, Allah će dati da među njih bude ubačen razdor i svađa.»[1]

Komentar hadisa

Ovim hadisom Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorava svoj ummet od padanja u grijehe jer su posljedice griješenja velike i teške. Ovaj hadis se smatra jednom od Poslanikovih, s.a.v.s., mu'džiza, jer se je mnogo toga što je u njemu najavljeno obistinilo.

Također u njemu nalazimo odgovor na naše današnje stanje u kojem je raširen blud i nemoral koji se javno ispoljavaju, a zbog toga su se pojavile razne bolesti, poput SIDE i tome slično. Svjedoci smo mnogih katastrofa i elementarnih nepogoda koje se sve više događaju, kao što su poplave, zemljotresi, požari i drugo. A sve je to posljedica udaljenosti ljudi od vjere.

---

[1] Hadis je sahih, a zabilježili su ga Ibn Madže 2/1332 (4019), u *Kitabul-fiten,* Hakim u *Mustedreku* 4/540, Bezzar, i Bejheki. Pogledaj *Et-Tergib vet-terhib* 2/568 (3).

Propisi i poruke ovog hadisa

- Posljedica griješenja i činjenja drugih ružnih djela je pojava zaraznih bolesti,

- Zbog varanja i zakidanja na vagi se umanjuje nafaka i halal opskrba, te dolazi do nepravde i zuluma vladara,

- Škrtost i nedavanje zekata spriječava spuštanje kiše,

- Zbog neposlušnosti Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., pada se u poniženje stranih vladara i okupatora,

- Kada vladari budu slijedili ono što je mimo puta Kur'ana i Sunneta Allahova Poslanika, s.a.v.s., pojavit će se iskušenja, smutnje, svađe i razjedinjenost među ljudima.

Hadis 40

DJELA KOJA SPAŠAVAJU OD KAZNE

عن سعيد بن المسيب عن عبد الرحمن بن سمرة قال:

خرج علينا رسول الله صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يومًا و كُنَّا في صفة المدينة، فقام علينا فقال: إني رأيتُ البارحةَ عَجَبًا: رأيتُ رَجُلاً من أُمَّتِي أتاه مَلَكُ الموتِ لِيَقْبِضَ رُوحَهُ، فجاءَه بِرُّهُ بِوَالِدَيْهِ فَرَدَّ مَلَكَ الموتِ عنهُ،

ورأيتُ رجلا من أمتي قد سُلِّط عليه عذابُ القبرِ فجاءه وُضُوؤُهُ فاستَنْقَذَهُ مِنْهُ،

و رأيت رجلا من أمتي قد احْتَوشَتْهُ الشياطينُ، فجاءه ذكرُ اللهِ عز وجل فطرد الشيطانَ عنه،

ورأيت رجلا من أمتي قد احْتَوَشَتْهُ ملائكةُ العذاب، فجاءته صلاتُهُ فاستنقذَتْهُ من أيْدِيهم،

ورأيت رجلا من أمتي يَلْتَهِبُ عَطَشًا وفي رواية: يلهَثُ عَطَشًا، كُلَّما دنا من حَوْضٍ مُنِع و طُرد، فجاءه صِيامُ شهر رمضان فأسْقَاهُ و أَرْوَاهُ.

ورأيت رجلا من أمتي، و رأيتُ النَّبيينَ جُلُوسًا حِلَقًا حِلَقًا كلما دَنا إلى حلقة طُرد، فجاءه غَسْلُهُ من الجَنَابةِ فأخذ بيـــده فَأَقْعَـــدَهُ إلى جَنْبِي.

ورأيت رجلا من أمتي بين يديه ظُلْمَةٌ ومن خلفه ظلمة، وعن يمينه ظلمة، وعن يساره ظلمة ومن فوقه ظلمة، ومن تحته ظلمة وهـــو متحير فيها، فجاءه حَجُّهُ وعُمْرَتُهُ فاستخرَجَاهُ من الظلمة وأدخلاه في النُّور،

ورأيت رجلا من أمتي يَتَّقي بِيَدِهِ وهج النَّارِ وشَـــرَرَهَا، فجاءتـــه صَدَقَتُهُ فصارت سِتْرَةً بَيْنَهُ وبين النار، وظَلَّلَتْ على رَأسه.

و رأيت رجلا من أمتي يُكَلِّم المؤمنينَ ولا يُكَلِّمُونَه، فجاءته صِـــلَتُهُ لِرَحِمِهِ فقالت: يا معشر المؤمنين، إنه كان وصُولاً لِرَحِمه فكلموه، فكلمه المؤمنون وصافحوه.

و رأيت رجلا من أمتي قد احْتَوَشَتْهُ الزَّبانِيَةُ فجاءه أمرُهُ بالمعروف و نَهْيُهُ عن المنكر فاسْتنقذه من أيديهم، و أدخله في ملائكة الرحمة.

ورأيت رجلا من أمتي جَاثِيًا على رُكْبَتَيْهِ، و بَيْنَهُ و بين الله عـــز و جل حِجَابٌ، فجاءه حُسْنُ خُلُقِهِ فأخذ بيده فأَدْخَلَهُ على الله عـــز وجل.

ورأيت رجلا من أمتي ذَهَبَت صحيفَتُهُ من قِبَلِ شِمَالِه، فجاءه خَوْفُهُ من الله عز وجل فأخذ صحيفَتَه فَوَضَعَها في يَمينه.

ورأيت رجلا من أمتي خَفَّ مِيزَانُهُ، فجاءه أَفْرَاطُهُ (أولاده الصغار الذين ماتوا) فثقلوا ميزانه.

ورأيت رجلا من أمتي قائما على شَفِيرِ جهنم، فجاءه رَجاؤُهُ من الله عز وجل فاستنقذه من ذلك ومضى.

ورأيت رجلا من أمتي قد هَوَى في النار، فجاءته دُمُوعُهُ التي بَكَى من خشية الله عز وجل فاستنقذته من ذلك،

ورأيت رجلا من أمتي قائمًا على الصراط يَرْعَدُ كما ترعد السعفةُ في رِيحٍ عاصفٍ، فجاءه حُسْنُ ظَنِّهِ بالله عز وجل فَسكَّن رعدته ومضى.

ورأيت رجلا من أمتي يزحف على الصراط ويحبوا أحيانا ويتعلق أحيانا، فجاءته صَلَاتُهُ عليَّ فأقامته على قَدَمَيْهِ وأنقذته،

ورأيت رجلا من أمتي انتهى إلى أبواب الجنة، فغلقت الأبواب دونه فَجاءتْهُ شهادةُ أن لا إله إلا الله فَفَتَحَتْ لَه الأبوابَ وأَدْخَلَتْهُ الجنةَ.

(حديث صحيح لغيره)

Seid ibn Musejjib -rahimehullah- prenosi od Abdurrahmana ibn Semure, r.a., koji kaže:

«Sjedili smo jednog dana u Medini kad je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., te nam reče: -Sinoć sam usnio čudan san:

Vidio sam čovjeka od mog ummeta kako mu je došao melek smrti (Azrail) da mu uzme dušu, pa dođe njegovo dobročinstvo prema roditeljima te udalji meleka smrti od njega,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta koji je bio izložen patnji u kaburu, pa mu dođe njegov abdest i spasi ga od toga,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kojeg su opkolili šejtani, pa dođe njegovo spominjanje Allaha dž.š. (zikr) i otjera šejtane od njega,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kojeg su opkolili i uzeli meleki kazne, pa dođe njegov namaz i spasi ga iz njihovih ruku,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta koji je skapavao od žeđi, i kad god bi se primakao mome havdu (vrelu, pojilištu) bio bi spriječen i otjeran, pa dođe njegov post mjeseca Ramazana te ga napoji i ugasi mu žeđ,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kako ide pored poslanika koji su sjedili u halkama, kad god se primakne nekoj od tih halki bude udaljen, pa dođe njegovo vjersko kupanje (od džunupluka) te ga uze za ruku i dovede ga da sjedne pored mene,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta koji je bio okružen tminom i mrakom sa svih strana a on je u tom mraku zbunjen, pa dođoše njegov obavljeni hadždž i umra te ga izvede iz tog mraka na svjetlo,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kako se rukom štiti i zaklanja od plamena vatre i njene

vrućine, pa dođe njegova sadaka (milostinja) koju je udjelio te napravi pregradu između njega i vatre, te načini hlad nad njegovom glavom,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kako se obraća vjernicima, a oni s njim ne govore, pa dođe njegovo čuvanje rodbinskih veza i reče: -O vjernici, on je čuvao rodbinske veze pa pričajte i kontaktirajte s njim, te ljudi počeše s njim govoriti i rukovati se,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kojeg su uhvatile zebanije (meleki koji se brinu za red u Džehennemu), pa dođe njegovo naređivanje dobra i odvraćanje od zla pa ga ote iz njihovih ruku i dade ga melekima milosti,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kako kleči, a između njega i Allaha, dž.š, je zastor, pa dođe njegovo lijepo ponašanje (ahlak), uze ga za ruku i uvede ga kod Allaha dž.š.,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta, a knjiga njegovih djela se približava njegovoj lijevoj ruci, pa dođe njegov strah od Allaha, dž.š., i uze tu knjigu te je stavi u njegovu desnu ruku;

– vidio sam čovjeka od mog ummeta, a vaga njegovih dobrih djela je lagahna, pa dođoše njegova umrla (poginula) djeca i ojačaše njegova dobra djela,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kako stoji na ivici Džehennema, pa dođe njegova dova (puna nade) upućena Allahu, dž.š., i spasi ga od toga, te on prođe,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kako pada u vatru, pa dođoše njegove suze koje je prolio iz straha prema Allahu dž.š. i spasiše ga,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kako je stao na Sirat-ćupriji (iznad Džehennema) i ljulja se poput

palmine grane na jakom vjetru, pa dođe njegovo lijepo mišljenje o Allahu dž.š. i učvrsti ga,

– vidio sam čovjeka od mog ummeta kako pužući ide preko Sirat-ćuprije, nekad poklekne i spotakne se, pa se pridrži. Zatim dođe njegovo donošenje salavata na mene pa ga uspravi, učvrsti mu noge i spasi ga,

– i vidio sam čovjeka od mog ummeta kako dolazi pred dženetska vrata koja se pred njim zatvoriše, pa dođe njegov iskreni Kelime-i-šehadet *(Ešhedu en la ilahe illallah)* te mu otvori vrata i uvede ga u Dženet.»[1]

Biografija prenosioca ovog hadisa

Abdurrahman ibn Semure, r.a., je poznati ashab koji je prihvatio islam na dan kada su muslimani osvojili Mekku. Učestvovao je u osvajanju Sidžistana i u drugim bitkama. Također je učestvovao bici na Mu'ti. Živio je u Basri i umro u njoj 50. godine po Hidžri.

Poruka ovog hadisa

Ovo je vrlo važan hadis i trebao bi svaki musliman da ga nauči, razumije i primjenjuje u svome životu, upravo zbog toga što u sebi sadrži ovih osamnaest vrlina, svojstava i odlika koje bivaju razlogom da zaštite vjernika od kazne. Molim Uzvišenog Allaha, dž.š., da nam pomogne da se ovim osobinama ukrasimo, ne bismo li zaslužili Njegovu milost i zadovoljstvo. (amin).

---

[1] Hadis je sahih li gajrihi, a zabilježili su ga Taberani u *El-Mu'džemul-kebiru* 25/281 (39) i Ebu Musa El-Medini. Pogledaj *El-Vabil es-sajjib* od Ibn Kajjima El-Dževzijje, strana broj 105.

LITERATURA NA BOSANSKOM JEZIKU

- *Kur'an s prevodom*, preveo Besim Korkut, Medina 1412.h.g.

- *Tefsir Ibn-Kesir*, skraćeno izdanje, Muhammed Nesib Er-Rifa'i, prijevod na bosanski - grupa prevodilaca, Visoki Saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2000-1420.h.g.

- *Es-Sunne'* - Hadži Mehmed ef. Handžić, (41 hadis) 1997. godine

- *Rijadus-salihin*, En-Nevevi, prijevod na bosanski jezik.

- *Fi zilali-l-Kur'an - U okrilju Kur'ana*, Sejjid Kutb, prijevod na bosanski - grupa prevodilaca, FIN Sarajevo, Sarajevo, 1997.

- *Buharijina zbirka hadisa*, I-III, prijevod i komentar Hasan Škapur, Odbor IZ Prijedor, 1974.

- *Buharijeva zbirka hadisa*, IV, prijevod i komentar Hasan Škapur i Hasan Makić, El-Kalem, Sarajevo, 1991.

- *Arapsko-bosanski riječnik*, Teufik Muftić, Udruženje Ilmije u BiH, Sarajevo, 1973.

فهرس المصادر و المراجع:

- الأدب المفرد للبخاري- فضل الله الصمد في توضيح الأدب المفرد، لفضل الله الجيلاني، تحقيق محب الخطيب، المكتبة السلفية، القاهرة، ط٣/ ١٤٠٧هـ.
- الأذكار للنووي بعناية عبد القادر الأرناؤوط، دار الهدي الرياض، ط٣/ ١٤١٠هـ.
- الأربعين النووية ط٩ /١٤٠٢هـ/١٩٨٢م ، بيروت- مؤسسة الرسالة.
- الإصابة في تمييز الصحابة -لأبي الفضل أحمد بن علي بن حجر العسقلاني، وبهامشه الاستيعاب، دار الكتاب العربي بيروت.
- الأعلام -لخير الدين الزركلي، دار العلم للملايين، بيروت، ط٦/ سنة ١٩٨٤هـ.
- الأنساب -لأبي سعيد عبد الكريم بن محمد بن منصور السمعاني، دار الجنان بيروت. ط١/ ١٤٠٨هـ -١٩٨٨م.
- البيان والتعريف في أسباب ورود الحديث الشريف -لابن حمزة الحنفي تحقيق حسين عبد المجيد هاشم، دار الكتب الحديثة.
- تحفة الأحوذي بشرح جامع الترمذي -لمحمد عبد الرحمن بن عبد الرحيم المبار كفوري، دار الفكر.
- الترغيب والترهيب -لعبد العظيم بن عبد القوي المنذري بتحقيق مصطفى محمد عمارة، دار إحياء التراث العربي بيروت لبنان، ط٣/ ١٣٨٨هـ-١٩٦٨م.
- تقريب التهذيب -لأحمد بن علي بن حجر العسقلاني، بعناية محمد عوامة، دار الرشيد سوريا، ط١/ ١٤٠٦هـ-١٩٨٦م.
- تهذيب سير أعلام النبلاء، لأحمد فايز الحمصي، تحقيق شعيب الأرناؤوط موسسة الرسالة، ط١/ ١٤١٢هـ-١٩٩١م.
- جامع الأصول في أحاديث الرسول -لأبي السعادات المبارك بن محمد بن الأثير الجزري، بتحقيق عبد القادر الأرناؤوط مكتبة الحلواني وغيرها. سنة ١٣٨٩م.

- جامع بيان العلم وفضله وما ينبغي في روايته وحمله، للإمام أبي عمر بن عبد البر، دار الكتب العلمية، بيروت ١٣٩٨هـ.
- الجامع الصحيح -للإمام أبي الحسين مسلم بن الحجاج القشيري النيسابوري، بعناية محمد فؤاد عبد الباقي، دار إحياء الكتب العربية بالقاهرة، ط١/ سنة ١٣٧٥هـ.
- الجامع الصغير في أحاديث البشير النذير -لجلال الدين السيوطي، دار الكتب العلمية، ط٤/.
-حلية الأولياء -لأبي نعيم أحمد بن عبد الله الأصفهاني، دار الكتاب العربي، ط٥/ ١٤٠٧هـ-١٩٨٧م.
- رياض الصالحين للنووي (تحقيق عبد العزيز رباح وأحمد يوسف الذقاق) دار عالم الكتب للنشر والتوزيع، ١٤٠٩هـ-١٩٨٩م.
- سلسلة الأحاديث الصحيحة -لمحمد ناصر الدين الألباني، المكبت الإسلامي، ط٤/ ١٤٠٥هـ-١٩٨٥م.
- سلسلة الأحاديث الضعيفة -لمحمد ناصر الدين الألباني، المكتب الإسلامي، ط٥/ ١٤٠٥هـ-١٩٨٥م.
- السنن للإمام أبي داود سليمان بن الأشعث السجستاني مع شرحه عون المعبود. انظر عون المعبود.
- السنن للدارمي بتحقيق السيد عبد الله هاشم اليماني المدني.
- السنن لابن ماجه القزويني، بعناية محمد فؤاد عبد الباقي، رحمه الله تعالى، طبع بالمكتبة العلمية بيروت، لبنان.
- السنن -للإمام أبي عيسى الترمذي مع شرحه تحفة الأحوذي، انظر تحفة الأحوذي.
- السنن -للإمام للنسائي، تحقيق مكتب تحقيق التراث الإسلامي، مكتبة المؤيد بالرياض، ط٢/ ١٤١٢هـ-١٩٩٢م.
- سير أعلام النبلاء -للذهبي بإشراف الشيخ شعيب الأرنؤوط. مؤسسة الرسالة بيروت، ط٤/ سنة ١٤٠٦هـ-١٩٨٦م.

-شرح مسلم للنووي، دار المعرفة، بيروت لبنان، وطبعة محققة بإعداد خليل مأمون ط١/ ١٤١٥هـ- ١٩٩٥م.

-صحيح الجامع الصغير -لمحمد ناصر الدين الألباني، المكتب الاسلامي بيروت، ط١/ ١٣٨٨هـ-١٩٦٩م.

- صحيح ابن حبان، وهو ترتيب ابن بلبان، تحقيق شعيب الأرنؤوط، مؤسسة الرسالة، ط٢/ ١٤١٤هـ.

- صحيح ابن خزيمة -لأبي بكر محمد بن إسحاق بن خزيمة بتحقيق الأعظمي، المكتب الإسلامي، ١٤٠٠هـ- ١٩٨٠م.

- عون المعبود شرح سنن أبي داود لمحمد شمس الحق العظيم آبادي بتحقيق عبد الرحمن محمد عثمان، دار الفكر بيروت، ط٣/.

- فتح الباري بشرح صحيح البخاري، لأحمد بن علي بن حجر العسقلاني، بتحقيق محمد فؤاد عبد الباقي، مكتبة الرياض الحديثة.

- كشف الخفاء ومزيل الإلباس، للعجلوني، دار إحياء التراث العربي، ط٢/ ١٣٥١هـ.

- كنـز العمال في سنن الأقوال والأفعال، للعلامة علاء الدين المتقي الهندي، مؤسسة الرسالة بيروت، ط٥/ ١٤٠١هـ.

-المؤتلف والمختلف -للدار قطني بتحقيق موفق عبد الله عبد القادر، دار الغرب الإسلامي، بيروت ١٤٠٦هـ.

- مجمع الزوائد للهيثمي مع بغية الرائد، دار الفكر بيروت ١٤١٤هـ/١٩٩٤م.

- مختصر مسلم للمنذري، تحقيق الشيخ الألباني، المكتب الإسلامي بيروت، ط٤/ ١٤٠٢هـ.

- المستدرك على الصحيحين -للحاكم النيسابوري وبحاشيته تلخيصه للذهبي، تحقيق يوسف عبد الرحمن، دار المعرفة بيروت.

- المسند -لأحمد بن محمد بن حنبل الشيباني، وبهامشه منتخب كنـز العمال ومعه فهرس الألباني، المكتب الإسلامي بيروت.

- مسند أبي يعلى -للإمام أحمد بن علي بن المثنى الموصلي. بتحقيق إرشاد الحق الأثري، دار القبلة للثقافة، ط١/ ١٤٠٨هـ.
- المعجم الكبير -لأبي القاسم سليمان بن أحمد الطبراني بتحقيق حمدي عبد المجيد السلفي، نشر وزارة الأوقاف العراقية.
- المعجم المفهرس -لألفاظ الحديث الشريف، ترتيب لفيف من المستشرقين نشر د/ أ.ي. ونسنك، مكتبة برلين بليدن سنة ١٩٣٦م.
- المعجم المفهرس -لألفاظ القرآن الكريم، للأستاذ محمد فؤاد عبد الباقي، المكتبة الإسلامية إستانبول.
- المعجم الوسيط، مجمع اللغة العربية، المكتبة الإسلامية، إستانبول تركيا.
- المقاصد الحسنة في بيان كثير من الأحاديث المشتهرة على ألسنة، للسخاوي، دار الكتب العلمية بيروت، ط١/ ١٤٠٧هـ/١٩٨٧م.
- مقرر الحديث للصف الأول المتوسط. ط٧/ ١٤٠٤هـ/١٩٨٤م، وزارة المعارف بالسعودية.
- مقرر الحديث للصف الثالث المتوسط. ط٤/ ١٤٠٠هـ/١٩٨٠م، وزارة المعارف بالسعودية.
- موارد الظمان إلى زوائد ابن حبان لنور الدين الهيثمي، بتحقيق محمد بن عبد الرزاق حمزة، دار الكتب العلمية، بيروت.
- موسوعة أطراف الحديث النبوي لزغلول. دار الفكر بيروت، ١٤١٤هـ.
- الموطأ للإمام مالك بن أنس الأصبحي، بعناية محمد فؤاد عبد الباقي، دار الحديث القاهرة.
- النهاية في غريب الحديث -لمجد الدين أبي السعادات المبارك بن محمد الجزري المعروف بابن الأثير، المكتبة العلمية بيروت.

SADRŽAJ AJETA NAVEDENIH U KNJIZI

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ... ﴾ (سورة النحل/١٢٥) 63

﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنـــزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ... ﴾ (سورة البقرة/ ٢٨٥-٢٨٦) 147

﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ... ﴾ (سورة آل عمران/٣١) 47

﴿إِنَّ اللَّهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ... ﴾ (سورة النساء الآية ٤٨) 72

﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ... ﴾ (سورة التوبة ١٨) 36

﴿النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ... ﴾ (سورة الأحزاب/٦) 48

﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ (سورة الملك/١) 150

﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ... ﴾ (سورة التوبة/٢٤) 47

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ (سورة النور/٣٠) 105

﴿قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾ (سورة التوبة/ ٥١) 85

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ... ﴾ (سورة آل عمران/١١٠) 61

﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ... ﴾ (سورة الفتح/١٨) 54

﴿لَنْ يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ... ﴾ (سورة الحج/٣٧) 12

﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ... ﴾ (سورة النساء/١٠١) 91

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ (سورة القلم/٤) 123

﴿وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ... ﴾ (سورة الأحزاب/٣٥) 103

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾ (سورة الفرقان/٧٢) 73

﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ (سورة المؤمنون/٨) 104

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ... ﴾ (سورة التوبة/٧١) 62

﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا﴾... (سورة البقرة/١٧٧) 104

﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ... ﴾ (سورة الإسراء الآية ٢٣) 73

﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ... ﴾ (سورة التوبة/٩٣) 15

﴿وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ... ﴾ (سورة الحجرات/١٢) 114
﴿وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ... ﴾ (سورة آل عمران/١٠٤) 61
﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ... ﴾ (سورة النساء ١٣١) 16
﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ... ﴾ (سورة البينة/٥) 12
﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا... ﴾ (سورة طه ١٣٤-١٣٦) 131
﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ﴾ (سورة البقرة/٢٠٧) 110
﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا... ﴾ (سورة الإنسان ٨-٩) 29
﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا... ﴾ (سورة الروم/٢١) 133

SADRŽAJ HADISA NA ARAPSKOM JEZIKU

STR.	POČETAK HADISA:
127	أَتَدْرُونَ مَنِ الْمُفْلِسُ؟ قَالُوا: الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ
35	أَحَبُّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَقْرَبِهِمْ مِنْهُ مَجْلِسًا إِمَامٌ عَادِلٌ
124	أدبني ربي فأحسن تأديبي
140	إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ فَلَمْ تَأْتِهِ فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا
36	إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسَاجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ
138	إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ خَمْسَهَا، وَصَامَتْ شَهْرَهَا، وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا
42	إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ فَإِنَّ مِنْهُمُ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ
74	إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ
141	أَذَاتُ زَوْجٍ أَنْتِ؟ قَالَتْ: نَعَمْ. قَالَ: كَيْفَ أَنْتِ
40	أسوأ الناس سرقة الذي يسرق صلاته
145	أَعْدَدْتُ لِعِبَادِيَ الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ
65	أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي
51	أَلَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم
69	أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ (ثَلَاثًا)؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ
156	أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصَوْمِ
139	إِنَّ أَحَقَّ الشَّرْطِ أَنْ يُوفَى بِهِ مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ
37	إِنَّ أَفْضَلَ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ
135	إِنَّ الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ
123	إِنَّ الرَّجُلَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ لَا يَرَى بِهَا بَأْسًا يَهْوِي بِهَا
111	إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: " يَا عِيسَى بن مريم: إِنِّي بَاعِثٌ
52	إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ

إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَادِكُمْ، وَلَا إِلَى صُوَرِكُمْ 13
إِنْ تَمَسَّكَ بِمَا أُمِرَ بِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ 98
إِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْصَرِفُ وَمَا كُتِبَ لَهُ 41
إِنَّ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ ثَلَاثِينَ آيَةً شَفَعَتْ لِرَجُلٍ 150
إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ 57
إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ يُرْفَعَ الْعِلْمُ، وَيَظْهَرَ الْجَهْلُ 51
إِنَّ مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ قِلَّةَ الْكَلَامِ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ 106
إن من خيار أمة محمد وأفضلهم أحسنهم أخلاقًا 122
أَنْ يُحِبَّ فِي اللَّهِ وَأَنْ يُبْغِضَ فِي اللَّهِ 49
أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي رَبَضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا 54
إِنَّكُمْ لَنْ تَسَعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَسَعُهُمْ مِنْكُمْ 58
إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى 9
إِنِّي رَأَيْتُ الْبَارِحَةَ عَجَبًا: رَأَيْتُ رَجُلًا مِنْ أُمَّتِي أَتَاهُ مَلَكُ 166
إِنِّي لَأَقُومُ فِي الصَّلَاةِ أُرِيدُ أَنْ أُطَوِّلَ فِيهَا فَأَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ 44
أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ 14
أَوَلَا تَدْرِي فَلَعَلَّهُ تَكَلَّمَ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ 109
أَوَّلُ شَيْءٍ يُرْفَعُ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ 41
إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ 119
أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتِ الْجَنَّةَ 140
أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَمَنْ أَمَّ النَّاسَ فَلْيَتَجَوَّزْ 43
اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ 71
اضْمَنُوا لِي سِتًّا مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَضْمَنْ لَكُمُ الْجَنَّةَ 102
الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ 19
الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ، أَوْ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً 78
الْحَيَاءُ كُلُّهُ خَيْرٌ، وَالْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ 80

السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ 91
اللَّهُمَّ اهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ، لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ 58
اللَّهُمَّ خِرْ لِي وَاخْتَرْ لِي 160
اللَّهُمَّ كَمَا أَحْسَنْتَ خَلْقِي فَأَحْسِنْ خُلُقِي 58
الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ أَفضل 83
الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ 82
الْمُؤْمِنُ يُحِبُّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ 49
الْمِرَاءُ فِي الْقُرْآنِ كُفْرٌ 55
النَّظْرَةُ سَهْمٌ مَسْمُومٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ، مَنْ تَرَكَهَا 105
بَيْنَمَا جِبْرِيلُ قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، سَمِعَ نَقِيضًا 148
بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهم عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ 19
تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا 135
ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ 45
ثَلَاثَةٌ لَا تَرْتَفِعُ صَلَاتُهُمْ فَوْقَ رُءُوسِهِمْ شِبْرًا 140
حديث جبريل الطويل 19
حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ، وَحُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ 142
حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ: إِذَا لَقِيتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ 23
حق الولد على والده أن يعلمه الكتابة والسباحة والرماية 84
خَدَمْتُ رسولَ الله ﷺ عَشَرَ سنين، فما قال لي أُفٍّ قَطُّ 46
خَرَجَ رسولُ الله إلى المسجد فإذا بقوم يتحدثون و يضحكون 125
خرج علينا رسول الله يومًا و كُنَّا في صفة المدينة 166
خَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: الاسْتِحْدَادُ وَالْخِتَانُ وَقَصُّ الشَّارِبِ 99
خَيْرُ فُرْسَانِنَا أَبُو قَتَادَةَ، وَخَيْرُ رَجَّالَتِنَا سَلَمَةُ بن الأَكْوَعِ 153
رُبَّ قَتِيلٍ بَيْنَ الصَّفَّيْنِ، اللَّهُ أَعْلَمُ بِنِيَّتِهِ 13
رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّى وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ 30

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ تَعَالَى فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ 34
سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: يَا عِيسَى بن مريم 11
صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ فَكَانَ لَا يَزِيدُ 90
صَدَقَةٌ تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْكُمْ فَاقْبَلُوا صَدَقَتَهُ 92
صِلْ مَنْ قَطَعَكَ، وَأَعْطِ مَنْ مَنَعَكَ 29
صُومُوا التَّاسِعَ وَالْعَاشِرَ وَخَالِفُوا الْيَهُودَ 156
صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ إِنِّي أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ 153
عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ 110
عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ الشَّارِبِ وَإِعْفَاءُ اللِّحْيَةِ 99
عَلِّمُوا أولادكم السباحة والرماية 83
عَيْنَانِ لَا تَمَسُّهُمَا النَّارُ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ 126
فَاقْرَءُوهما وعَلِّمُوهما أبناءكم ونساءكم، فإنهما قرآن وصلاة و دعاء 149
قَدْ فُرِضَتِ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ بِمَكَّةَ 92
قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا الْغِيبَةُ؟ قَالَ: ذِكْرُكَ أَخَاكَ 114
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَجْمَعُ بَيْنَ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ 93
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يُعَلِّمُنَا الاسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ 158
كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ بَقِيَ عَلَيَّ 76
لَا تُجْزِئُ صَلَاةُ الرَّجُلِ حَتَّى يُقِيمَ ظَهْرَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ 40
لا تَحَاسَدُوا، وَلا تَنَاجَشُوا، وَلا تَبَاغَضُوا، وَلا تَدَابَرُوا 119
لا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا 29
لَا تَزَوَّجُوا النِّسَاءَ لِحُسْنِهِنَّ فَعَسَى حُسْنُهُنَّ أَنْ يُرْدِيَهُنَّ 136
لا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعَةٍ 31
لا تَغْضَبْ 107
لا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ 121
لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ 17

لا هجرة بعد الفتح ولكن جهاد ونية 12
لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من ولده ووالده 48
لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه 49
لا يؤمن العبد الإيمان كله حتى يترك الكذب 36
لا ينظر الله إلى عبد لا يقيم صلبه 40
لا يحل الكذب إلا في ثلاث 56
لتؤدن الحقوق إلى أهلها يوم القيامة، حتى يقاد للشاة الجلحاء 129
لم يكن رسول الله صلى الله عليه وسلم فاحشا ولا متفحشا 122
لما خلق الله الجنة والنار أرسل جبريل إلى الجنة فقال 143
لما قدم رسول الله صلى الله عليه وسلم المدينة 28
لو تعلمون ما أعلم لضحكتم قليلا ولبكيتم كثيرا 125
لو كنت آمرا أحدا أن يسجد لأحد لأمرت المرأة أن تسجد لزوجها 139
لوددت أنها في قلب كل إنسان من أمتي 151
ما أصابك لم يكن ليخطئك، وأن ما أخطأك لم يكن ليصيبك 85
ما اجتمع قوم في بيت من بيوت الله يتلون كتاب الله 130
ما خاب من استخار 161
ما ضل قوم بعد هدى كانوا عليه إلا أوتوا الجدل 55
ما من أيام العمل الصالح فيهن أحب إلى الله من هذه الأيام العشر 154
ما من قوم يعمل فيهم بالمعاصي ثم يقدرون على أن يغيروا 64
من استطاع منكم الباءة فليتزوج 132
من الكبائر شتم الرجل والديه 71
من حسن إسلام المرء تركه ما لا يعنيه 106
من حسن إسلام المرء، تركه ما لا يعنيه 107
من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف عصم من الدجال 150
من ذكر الله ففاضت عيناه من خشية الله 38

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ 62
مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ، رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ 113
مَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي 98
مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ 89
مِنْ سَعَادَةِ ابْنِ آدَمَ اسْتِخَارَتُهُ اللَّهَ 160
مَنْ غَزَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَمْ يَنْوِ إِلَّا عِقَالًا فَلَهُ مَا نَوَى 13
من غَلَبَهُ أَمْرٌ فليقل: حسبيَ اللهُ ونعْمَ الوكيل 85
مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ 13
مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ 87
مَنْ قَرَأَ هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ 146
مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ 107
مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ بِهِ نَفْسَهُ 88
مَنْ مَلَكَ زَادًا وَرَاحِلَةً تُبَلِّغُهُ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ وَلَمْ يَحُجَّ 97
مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ 104
هِيَ الْمَانِعَةُ، هِيَ الْمُنْجِيَةُ تُنْجِيهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ 151
وَقَدْ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ 57
وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ 116
وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ 60
وترى الرجلَ الواحدَ يتبعه أربعون امرأة 53
وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ 24
وَعَظَنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَوْعِظَةً 114
وُقِّتَ لَنَا فِي قَصِّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ وَحَلْقِ الْعَانَةِ 101
وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ بِالْحَدِيثِ لِيُضْحِكَ بِهِ الْقَوْمَ 123
يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ وَصِلُوا الْأَرْحَامَ 27
يا رسول الله! الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ 87

يَا رَسُول الله! دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ 96
يَا مُعَاذ أَفَتَّانٌ أَنْتَ 44
يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ، مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ 132
يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ خَمْسٌ إِذَا ابْتُلِيتُمْ بِهِنَّ 163
يصَلُّونَ لَكُمْ فَإِنْ أَصَابُوا فَلَكُمْ وَلَهُمْ 43

SADRŽAJ HADISA NA BOS. JEZIKU

BR.	POČETAK HADISA:	STR.
1.	Djela se cjene prema namjerama...	9
2.	Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je održao tako dirljiv govor od kojeg su srca...	14
3.	Jednog dana kad smo bili kod Allahovog Poslanika dođe neki čovjek...	20
4.	Šest je dužnosti muslimana prema muslimanu...	23
5.	O ljudi, širite selam, održavajte...	27
6.	Neće se čovjek ni pomjeriti na Sudnjem danu sve dok...	31
7.	Sedam osoba će Allah uvesti u Svoj hlad onog dana kada ne bude drugog hlada...	34
8.	Prvo za što će čovjek polagati račun na Sudnjem danu...	39
9.	Kod koga se nađu tri stvari osjetit će slast imana: ...	45
10.	Zaista je od predznaka Sudnjeg dana...	51
11.	Ja garantujem kuću u podnožju Dženeta onom ko ostavi raspravu...	54
12.	Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša vi morate naređivati dobro i...	60
13.	Dato mi je pet stvari koje nisu date nijednom od poslanika...	65
14.	Hoćete li da vas obavjestim o najvećim grijesima ...	69

15.	Kada čovjek umre prekidaju se njegova djela osim u tri slučaja:...	74
16.	Vjerovanje se sastoji od sedamdeset i nekoliko dijelova...	78
17.	Jak vjernik je bolji i draži Allahu od slabog vjernika, a u obojici je dobro...	82
18.	Allahov Poslaniče, neko ratuje zbog ratnog plijena, neko ratuje da bi...	87
19.	Putovao sam sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i on na putu nije klanjao...	90
20.	Poslaniče, uputi me na djelo za koje ću, ako ga budem radio, ući u Džennet,...	96
21.	Pet stvari su od prirode svakog čovjeka:...	99
22.	Garantujte mi šest stvari, ja ću vama garantovati Džennet:...	102
23.	Od ljepote čovjekovog islama je da ostavi ono što ga se ne tiče	106
24.	Čudno je stanje vjernika, zaista je za njega uvijek dobro, a to nema niko osim vjernik...	110
25.	Ko zaštiti čast svoga brata muslimana,...	113
26.	Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, neće niko od...	116
27.	Čuvajte se zavidnosti, jer zavidnost...	119
28.	Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije bio nepristojan	122

29.	Kada bi znali ono što ja znam, malo biste se smijali, a mnogo biste plakali...	125
30.	Znate li ko je muflis (bankrot)?...	127
31.	Kada god se ljudi sakupe u neku od Allahovih kuća da uče i proučavaju Kur'an	130
32.	O mladići, koje od vas u mogućnosti da se ženi neka se ženi jer...	132
33.	Ženu udaju četiri stvari:...	135
34.	Kada žena klanja svojih pet dnevnih...	138
35.	Džennet je opasan sa poteškoćama, a Džehennem je opasan sa užicima...	142
36.	Ko noću prouči posljednja dva ajeta iz sure El-Bekare, dovoljna su mu.	146
37.	Post na dan Arefata...	153
38.	Allahov Poslanik nas je podučavao *Istihari - namazu* za svaku priliku...	158
39.	O skupino muhadžira, kada budete iskušani sa pet stvari...	163
40.	Allahov Poslanik, nam reče: -Sinoć sam usnio čudan san...	169

ASHABI KOJI PRENOSE HADISE

BR.	IME ASHABA:	STR.
1	Abdullah ibn Abbas	93
2	Abdurrahman ibn Avf	138
3	Abdurrahman ibn Semure	171
4	Abdullah ibn Selam	27
5	Džabir ibn Abdullah	66
6	Ebu Bekrete	69
7	Ebu Derda'	111
8	Ebu Hurejre	17
9	Ebu Katade	44
10	Ebu Mes'ud El-Ensari	146
11	Ebu Musa El-Eš'ari	87
12	Ebu Umame	54
13	Enes ibn Malik	45
14	Huzejfe ibn Jeman	60
15	Suhejb ibn Sinan	110
16	Ubade ibn Samit	102

17	Abdullah ibn Omer	83
18	Abdullah ibn Amr	66
19	Abdullah ibn Mes'us	11
20	Irbad ibn Sarije	14
21	Omer ibn El-Hattab	9
22	Muaz ibn Džebel	31

SADRŽAJ

PREDGOVOR 5
Hadis 1 ..... **9**
ISKRENOST I LIJEP NIJET U SVAKOM POSLU **9**
Vrijednost ovog hadisa 10
Povod izreke ovog hadisa 11
Neki propisi iz ovog hadisa 11
Šta kažu Kur'an i Hadis o nijetu 11
Hadis 2 ..... **14**
PRIVRŽENOST KUR'ANU I SUNNETU **14**
Komentar hadisa 16
Neki propisi iz ovog hadisa 18
Hadis 3 ..... **19**
HADIS O IMANU, ISLAMU I IHSANU 19
Komentar hadisa 21
Hadis 4 ..... **23**
ISLAMSKO PONAŠANJE **23**
Komentar hadisa 24
Neke poruke ovog hadisa 26
Hadis 5 ..... **27**
DJELA KOJA VODE U DŽENNET **27**
Komentar hadisa 27
Neke poruke ovog hadisa 30
Hadis 6 ..... **31**
ODGOVORNOST SVAKOG POJEDINCA ZA DJELA **31**
Komentar hadisa 32
Poruke ovog hadisa 33
Hadis 7 ..... **34**
ALLAHOV, DŽ.Š., HLAD NA SUDNJEM DANU **34**
Komentar hadisa 35
Poruke ovog hadisa 38
Hadis 8 ..... **39**
SMIRENOST I SKRUŠENOST U NAMAZU **39**
Komentar hadisa 39
Hadis 9 ..... **45**

SLAST VJEROVANJA **45**
Komentar hadisa 46
Poruke ovog hadisa 50
Hadis 10 ..... **51**
OD PREDZNAKA SUD. DANA JE NESTAJANJE ZNANJA **51**
Komentar hadisa 51
Poruke ovog hadisa 53
Hadis 11 ..... **54**
ODLIKE LJEPOG PONAŠANJA **54**
Komentar hadisa 55
Poruke ovog hadisa 58
Hadis 12 ..... **60**
NAREĐIVANJE DOBRA I ODVRAĆANJE OD ZLA **60**
Komentar hadisa 61
Važna napomena 62
Poruke ovog hadisa 64
Hadis 13 ..... **65**
ODLIKE MUHAMMEDA, S.A.V.S. **65**
Komentar hadisa 66
Poruke ovog hadisa 68
Hadis 14 ..... **69**
NAJVEĆI GRIJESI **69**
Komentar hadisa 70
Poruke ovog hadisa 73
Hadis 15 ..... **74**
ČOVJEKOVA DJELA SE NE PREKIDAJU SMRĆU **74**
Komentar hadisa 74
Poruke ovog hadisa 75
Hadis 16 ..... **78**
SASTAVNI DIJELOVI IMANA **78**
Komentar hadisa 78
Poruke ovog hadisa 80
Hadis 17 ..... **82**
ODLIKE PRAVOG VJERNIKA **82**
Komentar hadisa 82
Poruke ovog hadisa 86
Hadis 18 ..... **87**
ISKRENOST NIJETA U DŽIHADU **87**
Komentar hadisa 88

Poruke ovog hadisa 89
Hadis 19 90
SKRAĆIVANJE I SPAJANJE NAMAZA **90**
Komentar hadisa 90
Neki propisi iz ovog hadisa 92
Spajanje namaza 93
Propisi vezani za spajanje namaza 93
Poruke ovog hadisa 95
Hadis 20 96
TEMELJI ISLAMA **96**
Komentar hadisa 97
Poruke i propisi iz ovog hadisa 98
Hadis 21 99
HIGIJENA I KULTURA VJERNIKA **99**
Komentar hadisa 99
Hadis 22 102
DJELA KOJA GARANTUJU DŽENNET **102**
Komentar hadisa 103
Hadis 23 106
LJEPOTA ISLAMSKOG PONAŠANJA **106**
Komentar hadisa 106
Poruke ovog hadisa 109
Hadis 24 110
VJERNIKU JE UVIJEK DOBRO **110**
Komentar hadisa 111
Poruke ovog hadisa 112
Hadis 25 113
ČUVANJE OD OGOVARANJA (GIBETA) **113**
Spominjanje gibeta u Kur'anu 113
Šta je to gibet 114
Komentar hadisa 114
Poruke ovog hadisa 115
Hadis 26 116
OBAVEZNOST SLIJEĐENJA MUHAMMEDA **116**
Komentar hadisa 116
Poruke ovog hadisa 117
Hadis 27 119
ZABRANA ZAVIDNOSTI **119**
Komentar hadisa 119

Poruke ovog hadisa 121
Hadis 28 122
PRISTOJNOST U GOVORU I PONAŠANJU **122**
Komentar hadisa 122
Poruke ovog hadisa 124
Hadis 29 125
VIŠE PLAKATI NEGO SE SMIJATI **125**
Komentar hadisa 125
Poruke ovog hadisa 126
Hadis 30 127
KAZNA ZA ONOGA KO UZNEMIRAVA MUSLIMANE.. **127**
Komentar hadisa 128
Poruke ovog hadisa 129
Hadis 31 130
VRIJEDNOST ZAJEDNIČKOG UČENJA KUR'ANA **130**
Komentar hadisa 130
Poruke ovog hadisa 131
Hadis 32 132
VAŽNOST BLAGOVREMENOG STUPANJA U BRAK **132**
Komentar hadisa 133
Kakav je propis sklapanja braka 134
Poruke ovog hadisa 134
Hadis 33 135
KAKO IZABRATI HAJIRLI ŽENU **135**
Komentar hadisa 135
Poruke ovog hadisa 137
Hadis 34 138
ŽENA KOJOJ SE GARANTUJE DŽENNET **138**
Komentar hadisa 139
Hadis 35 142
OPIS DŽENNETA I DŽEHENNEMA **142**
Komentar hadisa 142
Poruke ovog hadisa 144
Hadis 36 146
VRIJEDNOST NEKIH SURA I AJETA IZ KUR'ANA **146**
Komentar hadisa 146
Vrijednost sure El-Kehf: 150
Vrijednost sure El-Mulk 150
Vrijednost sure El-Ihlas 152

Vrijednost sure El-Felek i En-Nas 152
Hadis 37 153
VRIJEDNOST DOBROVOLJNOG POSTA **153**
Komentar hadisa 154
Propisi i poruke ovog hadisa 154
Prvih deset dana zul-hidždžeta su najvrijedniji dani 154
Najboljih deset dana i najboljih deset noći u godini 155
Vrijednost posta dana Ašure 155
Ostali dani koje je lijepo postiti 156
Hadis 38 158
ISTIHARE NAMAZ I DOVA PRILIKOM TOGA **158**
Komentar hadisa 160
Propisi i poruke ovog hadisa 161
Kako treba da postupi onaj ko je klanjao Istiharu n. 162
Hadis 39 163
PET VRSTA ISKUŠENJA **163**
Komentar hadisa 164
Propisi i poruke ovog hadisa 165
Hadis 40 166
DJELA KOJA SPAŠAVAJU OD KAZNE **166**
Poruka ovog hadisa 171
LITERATURA NA BOSANSKOM JEZIKU **172**
LITERATURA NA ARAPSKOM JEZIKU **173**
SADRŽAJ AJETA NAVEDENIH U KNJIZI **177**
SADRŽAJ HADISA NA ARAPSKOM JEZIKU **179**
SADRŽAJ HADISA NA BOS. JEZIKU **186**
ASHABI KOJI PRENOSE HADISE **189**
SADRŽAJ **191**
IZ BIOGRAFIJE AUTORA **196**

IZ BIOGRAFIJE

Fuad Sedić (sin Jusufa) rođen je 27.11.1960. godine u Bosanskoj Krupi. Osnovnu školu je završio u rodnom gradu, nakon čega upisuje Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu koju završava 1980. godine odličnim uspjehom i time biva oslobođen maturskog ispita. Nakon odsluženja vojnog roka, 1981. godine odlazi na studij u Rijad, Saudijska Arabija, na Islamski univerzitet Muhammed b. Saud, gdje se, nakon dvije godine usavršavanja arapskog jezika, upisuje na Fakultet Usuliddin - odsjek za Hadis. Među pet najboljih studenata na spomenutom odsjeku diplomirao je 1987. godine. Time je stekao uslov upisa postdiplomskog studija na istom fakultetu. Magistrirao je 1992. a doktorirao 1997. godine na istom Univerzitetu, nakon čega se zapošljava kao stalni profesor na Islamskoj pedagoškoj akademiji u Bihaću. Jedno vrijeme je radio kao vanjski saradnik u medresi Džemaludin Čaušević u Cazinu. Na Islamskoj pedagoškoj akademiji u Bihaću je obavljao dužnost dekana do 2006.

Dr. Fuad Sedić je izrasli stručnjak iz domena hadisa i hadiskih znanosti. Objavio je veći broj naučnih i stručnih radova iz tog područja. Učestvovao je u izradi i recenziji stručnih udžbenika za Medrese u Bosni i Hercegovini i dao veliki doprinos na polju prevođenja i komentarisanja originalnih djela iz hadiskih znanosti, kao što se vidi iz narednog pregleda:

- *„Musned Ebu Davuda Tajalisija"*, analiza i kritička obrada na arapskom jeziku. Magistarski rad F. Sedića, Rijad 1992. godine. Islamski univerzitet Muhammed b. Saud.

- *„Komentar Sunena Ebu Davuda Sidžistanija od Ibn Reslana Remlija"*, analiza i kritička obrada (na arapskom jeziku). Doktorska teza F. Sedića, Rijad 1997. godine. Islamski univerzitet Muhammed b. Saud.

- *Mali predznaci Sudnjeg dana,* F. Sedić, knjiga na bosanskom jeziku (prvo izdanje 1995. godine i drugo izdanje 1996. godine).

- *Poslanikove fetve*, El-Kalem, Sarajevo 2005.

- *Veliki grijesi,* F. Sedić, IPA Bihać. 2004.

- *Posebnosti Muhammeda i njegovog ummeta*, F. Sedić, IPA Bihać. 2005.

Preveo je nekoliko poglavlja iz knjige „Tejsirul-vusul" od Ibn Dejbe Šejbanije, kao što su: *„Vjerovanje (iman i Islam)"*, *„Privrženost Kur'anu i Sunnetu"*, *„Naređivanje dobra i odvraćanje od zla"* i *„Džihad"* koja su doživjela nekoliko izdanja.

- Učesnik je raznih kongresa i predavanja održanih o Bosni i Hercegovini (S.Arabija, Kuvajt, Bahrejn, Egipat, Turska, Njemačka i SAD).

Svoje stručne radove objavljuje u *Preporodu* (Islamske informativne novine), *Muallimu* i *Novim horizontima.*

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

من حفظ على أُمّتي أربعين حديثًا ينتفعون بها، بعثه الله يوم القيامة، فقيها عالمًا. وفي رواية:...قيل له: ادخل من أي أبواب الجنة شئت. وفي رواية:...كنت له شافعًا وشهيدًا.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u jednom hadisu kaže:

„Ko sačuva mome ummetu četrdeset hadisa koji će im koristiti, Allah će ga proživjeti na Sudnjem danu u skupini učenih i pobožnih.“

U drugim predajama završetak ovog hadisa glasi: ***„...reći će mu se: Uđi u Džennet na koja god vrata želiš!“*** *ili* ***„...ja ću mu biti svjedok i zagovarač (šefa'džija) na Sudnjem danu.“***